ПОСІБНИК
З ВІДНОВЛЕННЯ

Агентство відновлення

KSE | Kyiv School of Economics

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

#USAID_
ВзаємоДія

ПОСІБНИК

з послідовності дій Служб відновлення та розвитку інфраструктури в областях України та ОМС в проєктах відбудови об'єктів цивільної та соціальної інфраструктури та житлового фонду за рахунок коштів державного бюджету

ЗМІСТ

ВСТУП **4**

Схема посібника 8

І фаза. Невідкладні дії, оцінка технічного стану пошкодженого об'єкта, пріоритизація, проєктування **9**

1. Виконання невідкладних робіт 10
2. Оцінка технічного стану пошкодженого об’єкта 10
3. Формування переліку пошкоджених об’єктів 16
4. Закупівля робіт із розроблення проєктної документації (*замовник ОМС) 17
5. Успішний кейс І фази 30
6. Ризики І фази 34
7. Нормативна база, корисні посилання І фази: 34

ІІ фаза. Загальний механізм подання проєктів відбудови для фінансування **37**

1. Аналіз доступних джерел фінансування проєктів відбудови 37
2. Механізм фінансування проєктів відбудови з державного бюджету 43
3. Пріоритизація фінансування проєктів відбудови з державного бюджету 47
4. Успішний кейс ІІ фази 50
5. Ризики ІІ фази 52
6. Нормативна база, корисні посилання ІІ фази: 53

ІІІ фаза. Закупівля робіт із розроблення проєктної документації (*замовник СВ), будівництва, капітального ремонту, реконструкції **55**

1. Передача функцій замовника та проєктної документації 56
2. Закупівля робіт із розроблення проєктної документації (*замовник СВ) 57
3. Закупівля робіт з будівництва, капітального ремонту, реконструкції 58
4. Успішний кейс ІІІ фази 72
5. Ризики ІІІ фази 74
6. Нормативна база, корисні посилання ІІІ фази 74

IV фаза. Виконання робіт і прийняття об'єкта будівництва, капітального ремонту, реконструкції в експлуатацію **76**

1. Підготовка пакету документів для початку робіт 77
2. Забезпечення контролю за виконанням робіт 78
3. Виконання робіт 82
4. Підготовка пакету документів на завершення будівництва 94
5. Підключення до комунікацій 97
6. Публічна підзвітність: Єдина цифрова інтегрована інформаційно-аналітична система управління процесом відбудови об’єктів нерухомого майна, будівництва та інфраструктури (екосистема DREAM) 98
7. Успішні кейси IV фази 104
8. Ризики IV фази 105
9. Нормативна база, корисні посилання IV фази 106

Висновки **108**

ВСТУП

Руйнування об'єктів цивільної і соціальної інфраструктури та житлового фонду відбувається постійно, починаючи з 2014 року, коли пошкодження зазнали території Донецької, Луганської областей та Криму, а з початком повномасштабного вторгнення ситуація розповсюдилась на всю країну.

У жовтні 2022 року створено Фонд ліквідації наслідків збройної агресії у складі спеціального фонду Державного бюджету України з метою ліквідації наслідків (у тому числі гуманітарних, соціальних, економічних), спричинених збройною агресією рф проти України.

У лютому 2023 року створено Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України (Агентство відновлення), одним з основних завдань якого є реалізація державної політики в частині здійснення заходів з будівництва (нового будівництва, реконструкції, реставрації, капітального ремонту), ремонту, модернізації інфраструктури, об’єктів житлової нерухомості, громадського призначення, виробничого комплексу, соціальної сфери, сфери житлово-комунального господарства, благоустрою населених пунктів, управління побутовими відходами (об’єктів оброблення відходів, полігонів), інженерно-транспортної, енергетичної інфраструктури, захисних споруд цивільного захисту, військових об’єктів та майна, об’єктів у сферах авіаційного, залізничного (крім утримання), морського та внутрішнього водного транспорту, автомобільного транспорту загального користування, міського електричного транспорту, у сфері забезпечення енергетичної ефективності будівель, а також об’єктів і споруд оборонного та спеціального призначення.

За пропозицією Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури і Державного агентства відновлення та розвитку інфраструктури протягом 2023-2025 років буде реалізовано експериментальний проєкт відновлення населених пунктів, які найбільше постраждали внаслідок збройної агресії рф: селище міського типу Бородянка Бородянської територіальної громади Київської області, село Мощун Гостомельської територіальної громади Київської області, село Посад-Покровське Чорнобаївської територіальної громади Херсонської області, місто Тростянець Тростянецької територіальної громади Сумської області, село Циркуни Циркунівської територіальної громади Харківської області, село Ягідне Іванівської територіальної громади Чернігівської області. Відповідна постанова затверджена Кабінетом міністрів України у квітні 2023 року. Відбудова цих населених пунктів буде відбуватися за принципом “Build back better” — “краще ніж було”, з системним підходом відбудови не окремих об'єктів, а з новим плануванням та повною трансформацією цих населених пунктів.

Цей посібник розроблений з метою визначення загального розуміння послідовності дій Служб відновлення та розвитку інфраструктури в областях України та органів місцевого самоврядування в проєктах відбудови об'єктів цивільної та соціальної інфраструктури та житлового фонду за рахунок коштів державного бюджету.

При підготовці посібника використано офіційні нормативні акти, які регулюють всі етапи відбудови об'єктів цивільної і соціальної інфраструктури та житлової нерухомості за

рахунок коштів державного бюджету. Також було проведено низку інтерв'ю з представниками Служб відновлення та розвитку інфраструктури в областях України та органів місцевого самоврядування Київської, Чернігівської та Херсонської областей, завдяки яким було визначено ризики, які потрібно взяти до уваги при формуванні пропозицій щодо внесення змін у законодавство, й описано успішні і цікаві кейси, які стануть у нагоді тим користувачам з усіх регіонів України, які можуть зіткнутися з подібними ситуаціями в майбутньому.

Посібник структуровано згідно з визначеними чотирма фазами відбудови зруйнованого об'єкта:

I фаза.	Невідкладні дії, оцінка технічного стану пошкодженого об'єкта, пріоритизація, проєктування.
II фаза.	Загальний механізм подання проєктів відбудови для фінансування.
III фаза.	Закупівля робіт із розроблення проєктної документації (*замовник СВ), будівництва, капітального ремонту, реконструкції
IV фаза.	Виконання робіт і прийняття об'єкта будівництва, капітального ремонту, реконструкції в експлуатацію.

У кожній фазі визначено і виділено послідовність дій, короткі конкретні приклади, посилання на нормативні акти, які регулюють фазу, ризики фази, на які потрібно звернути увагу для покращення ефективності роботи, а також приклад успішно реалізованого етапу або цілої фази.

Посилання:

- Постанова Кабінету Міністрів України №439 від 10.09.2014 р. "Про затвердження Положення про Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України" - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/439-2014-%D0%BF#Text
- ЗАКОН УКРАЇНИ "Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2022 рік" https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2700-20#Text
- Постанова Кабінету Міністрів України від 25.04.2023 р. № 382 "Про реалізацію експериментального проекту щодо відновлення населених пунктів, які постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/382-2023-%D0%BF#Text

Статистика руйнування

Згідно з даними спільної оцінки, оприлюдненої в березні 2023 року Урядом України, Групою Світового банку, Європейською Комісією та ООН, потреби України на відновлення та відбудову складають 411 мільярдів доларів США (що дорівнює 383 мільярдам євро). Ця оцінка охоплює період одного року, з моменту вторгнення Росії в Україну з 24 лютого 2022 року по 24 лютого 2023 року (Друга Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення RDNA 2).

Згідно з оцінками KSE Institute станом на 1 вересня 2023 року загальна сума прямих збитків, завданих інфраструктурі України через війну, сягає $151,2 млрд.

Станом на 1 вересня 2023 року загальна сума прямих задокументованих збитків, завдана інфраструктурі України через повномасштабне вторгнення росії, зросла до $151,2 млрд (за вартістю заміщення). Внаслідок війни продовжуються руйнування житлових будинків, освітніх закладів, інфраструктури, що і призводить до зростання загальної суми збитків.

На початок осені 2023 року у загальному обсязі прямих збитків найбільшою часткою залишаються втрати житлового фонду — $55,9 млрд. Загалом зруйновано або пошкоджено внаслідок бойових дій 167,2 тис об'єктів житлового фонду, з них 147,8 тис. — приватні будинки; 19,1 тис. — багатоквартирні, ще 0,35 тис. — гуртожитки. З-поміж регіонів, які найбільше постраждали від руйнування житлового фонду, — Донецька, Київська, Луганська, Харківська, Миколаївська, Чернігівська, Херсонська та Запорізька області.

На другому та третьому місці за сумою збитків залишаються сфери інфраструктури та промисловості й втрат підприємств — $36,6 млрд та $11,4 млрд відповідно. З початку бойових дій в Україні пошкоджено 18 аеропортів і цивільних аеродромів, щонайменше 344 мости та мостові переходи, понад 25 тисяч кілометрів автомобільних шляхів державного та місцевого значення й комунальних доріг. Втрати промисловості та підприємств нараховують щонайменше 426 великих і середніх приватних підприємств та держкомпаній, що були пошкоджені або зруйновані внаслідок війни.

Сфера освіти, за оцінками експертів проєкту KSE Institute "Росія заплатить", є однією з найбільш постраждалих. На початок вересня 2023 року цій сфері завдано внаслідок війни збитків на $10.1 млрд. У порівнянні з червнем 2023 року ця сума зросла на понад $400 млн. Загальна кількість пошкоджених та зруйнованих освітніх об'єктів уже перевищує 3,5 тисячі, серед них — понад 1.7 тисяч закладів середньої освіти, понад тисяча — дошкільної, 586 — вищої освіти. Найбільша кількість зруйнованих та пошкоджених освітніх закладів, за інформацією обласних військових адміністрацій у Донецькій, Харківській, Херсонській, Миколаївській, Запорізькій та Київській областях.

Також продовжують зростати збитки й у сфері охорони здоров'я, які станом на 1 вересня 2023 року оцінюються у $2,9 млрд. Загалом внаслідок війни зруйновано або пошкоджено 1223 медзаклади, з них — 384 лікарні та 352 амбулаторії.

Загальна оцінка збитків інфраструктури за галузями у грошовому вимірі, станом на 1 вересня 2023 року

Тип майна	Оцінка прямих втрат, $ млрд
Житлові будівлі	55,9
Інфраструктура	36,6
Активи підприємств, промисловість	11,4
Освіта	10,1
Енергетика	8,8
АПК та земельні ресурси	8,7
Лісовий фонд	4,5

Тип майна	Оцінка прямих втрат, $ млрд
Транспортні засоби	3,1
Охорона здоров'я	2,9
ЖКГ	2,7
Торгівля	2,6
Культура, туризм, спорт	2,4
Адміністративні будівлі	0,5
Цифрова інфраструктура	0,5
Соціальна сфера	0,2
Фінансовий сектор	0,04
Разом	**151,2**

Регіональний розподіл кількості зруйнованих або пошкоджених об'єктів житлового фонду, тис. од.

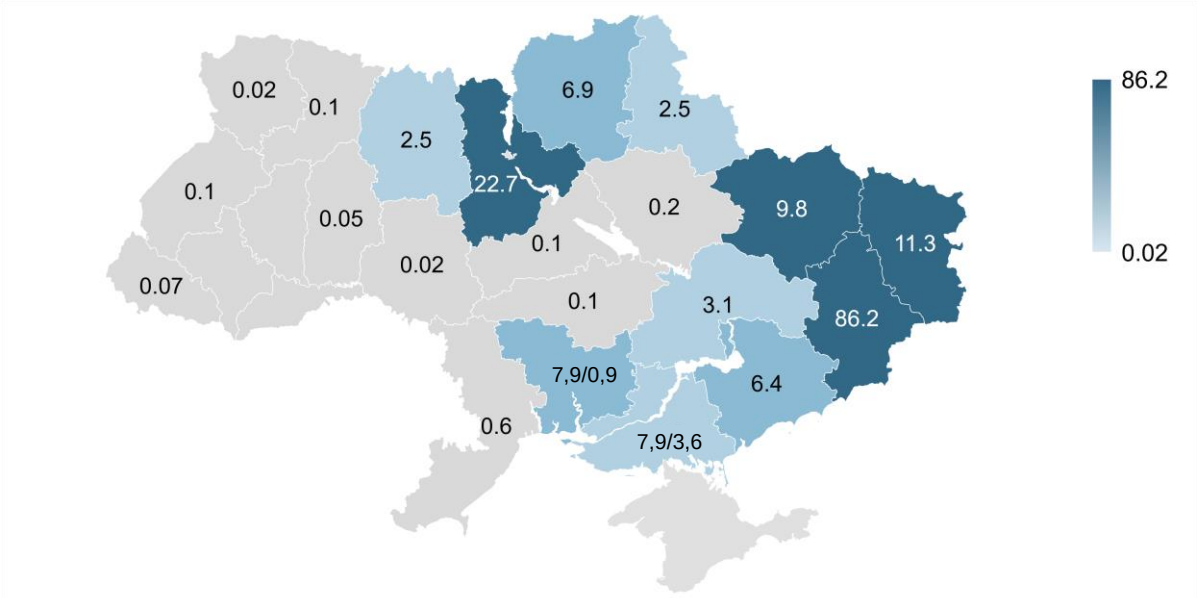

Загальна площа пошкоджених або зруйнованих об'єктів обстрілами становить 88,9 млн кв м., що складає 8,6% від загальної площі житлового фонду України. За попередніми оцінками, часткового пошкодження (ступінь руйнування менше рівне 10%) зазнали 16,9 тис. житлових будівель (їх загальна площа — 15,6 млн кв. м); середніх пошкоджень (ступінь руйнування — більше 10% менше рівне 40%) зазнали 84,5 тис. житлових будівель (їх загальна площа — 48,12 млн кв. м; повністю зруйновано (ступінь руйнування — понад 40 %) зазнали 65,8 тис. житлових будівель (їх загальна площа — 25,24 млн кв. м). За результатами детальних пооб'єктних технічних оглядів будинків це співвідношення може змінюватись.

Посилання:

https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zagalna-suma-pryamih-zbitkiv-zavdana-infrastrukturi-ukrayini-cherez-viynu-syagaye-151-2-mlrd-otsinka-stanom-na-1-veresnya-2023-roku/

Схема посібника

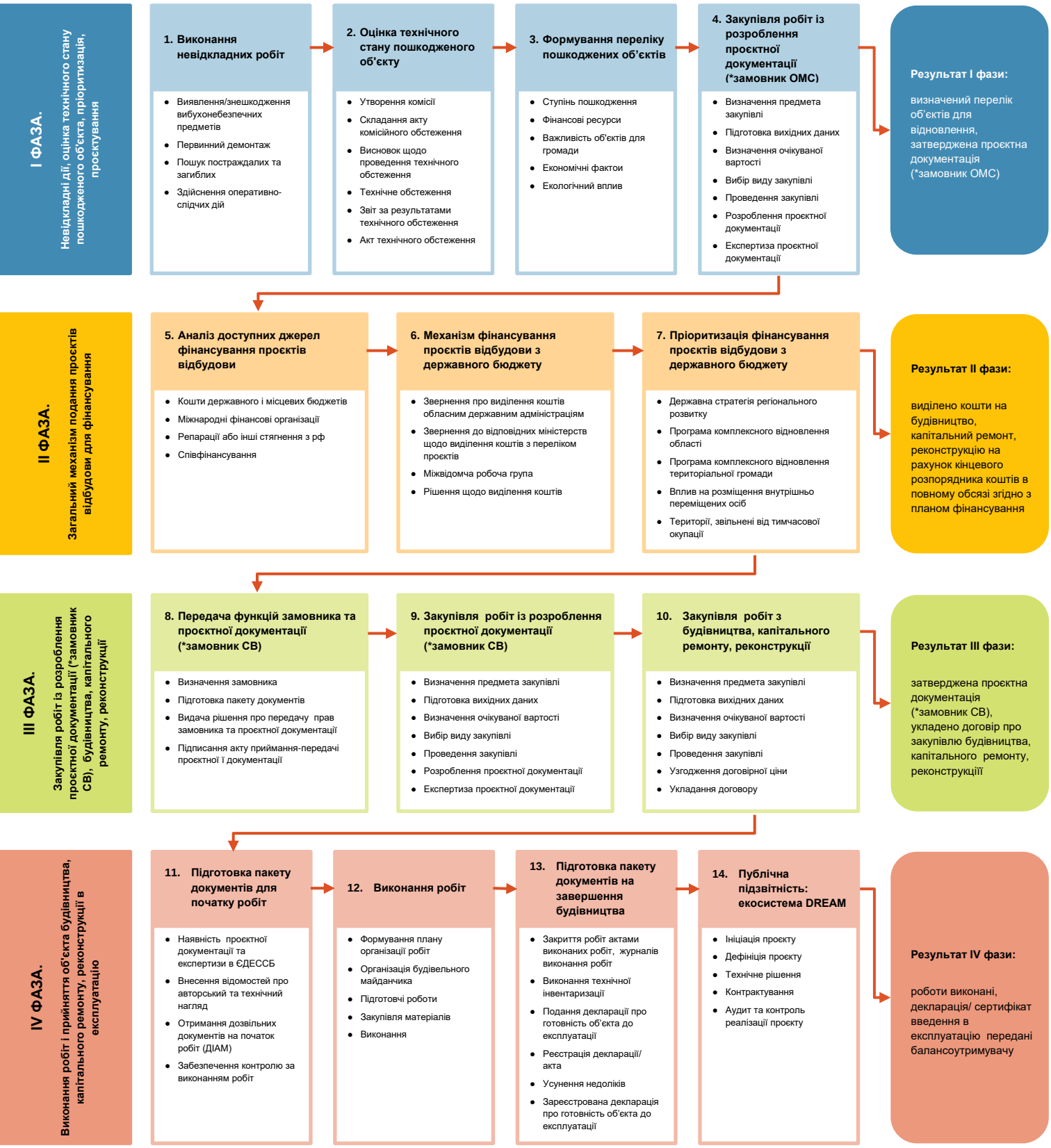

І фаза. Невідкладні дії, оцінка технічного стану пошкодженого об'єкта, пріоритизація, проєктування

<table>
<tr><td rowspan="5">Ключові етапи і таймінг</td><td>Етап</td><td colspan="3">1 місяць</td><td colspan="3">2 місяць</td><td colspan="3">3 місяць+</td></tr>
<tr><td>Виконання невідкладних робіт</td><td colspan="10"></td></tr>
<tr><td>Оцінка технічного стану пошкодженого об'єкта</td><td colspan="10"></td></tr>
<tr><td>Формування переліку пошкоджених об’єктів</td><td colspan="10">*від 1 тижня залежно від об’єкту</td></tr>
<tr><td>Закупівля робіт із розроблення проєктної документації (*замовник ОМС)</td><td colspan="10">*від двох місяців залежно від об’єкту</td></tr>
<tr><td>Ключові ризики</td><td colspan="11">– потреба в оперативному фінансуванні ліквідації наслідків
– неякісна проєктна документація
– неякісна експертиза проєктної документації</td></tr>
<tr><td>Кількість залучених працівників</td><td colspan="11">залежить від штатної чисельності та розподілу функціональних обов’язків працівників задіяних організацій та установ</td></tr>
<tr><td>Основні організації</td><td colspan="11">Органи місцевого самоврядування</td></tr>
<tr><td>Задіяні організації</td><td colspan="11">Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України
Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України
Обласні, Київська міська держадміністрація
Обласні військово-цивільні, військові, Київська міська військова адміністрація
Комісія з обстеження, виконавці технічного обстеження
Місцеві служби, підприємства, установи й організації, які надають технічні умови для проєктування
Учасники закупівлі робіт з розроблення проєктної документації, експертна організація
Орган оскарження - Антимонопольний комітет України (у разі оскарження тендерної документації та/або рішень замовника)
Держаудитслужба та її міжрегіональні територіальні органи
Територіальні органи Державної казначейської служби України</td></tr>
<tr><td>Результат</td><td colspan="11">визначений перелік об’єктів для відновлення, затверджена проєктна документація (замовник ОМС)</td></tr>
</table>

1. Виконання невідкладних робіт

Виконання невідкладних дій, спрямованих на ліквідацію наслідків збройної агресії рф, пов'язаних із пошкодженням будівель та споруд, на територіях, на яких відсутні або завершено активні фази бойових дій визначається Постановою КМ № 473 від 19 квітня 2022 р.

Постанова 473 описує ПОРЯДОК виконання невідкладних робіт щодо ліквідації наслідків збройної агресії рф, пов'язаних із пошкодженням будівель та споруд, який застосовується для фіксації пошкоджень будівель та споруд приватної та комунальної форми власності, а також може застосовуватися для фіксації пошкоджень будівель і споруд державної форми власності.

Організація та координація виконання невідкладних робіт здійснюється виконавчими органами сільських, селищних, міських рад, а в разі їх відсутності — військовими адміністраціями (далі — уповноважений орган) на підставі заяв (повідомлень) громадян, підприємств, установ та організацій, інформації, отриманої із засобів масової інформації, від центральних органів виконавчої влади (ДСНС, Національної поліції), військових формувань тощо.

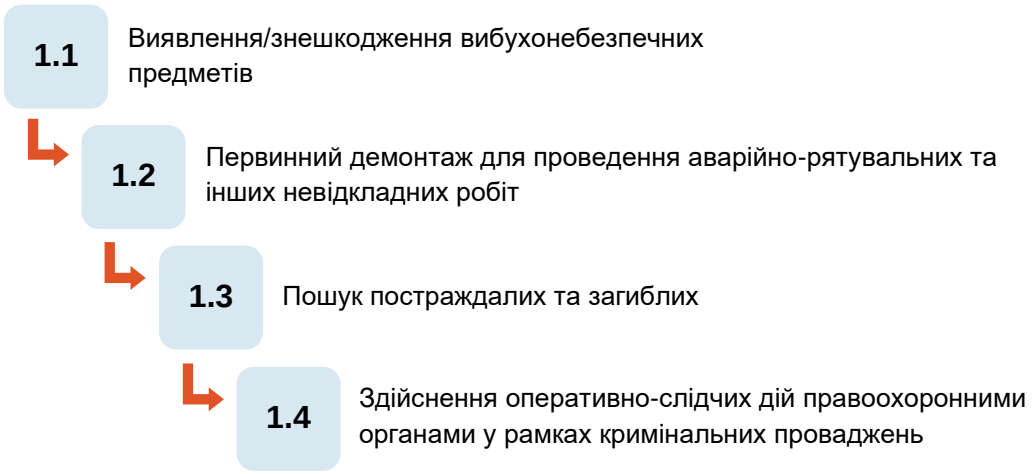

2. Оцінка технічного стану пошкодженого об'єкта

Після виконання невідкладних дій, спрямованих на ліквідацію наслідків збройної агресії рф, уповноважений орган має здійснити комісійне обстеження пошкоджених об'єктів і (за потреби) технічне обстеження, яке має зробити висновок про категорію пошкоджень об'єкта і прийняти рішення про можливість подальшої експлуатації та розроблення заходів із відновлення.

Згідно з Постановою № 1185 від 27 жовтня 2023 р. "Про реалізацію експериментального проекту щодо проведення обстеження знищених окремих категорій об'єктів нерухомого майна, зокрема із застосуванням інформаційних продуктів дистанційного зондування Землі" реалізується експериментальний проєкт щодо проведення обстеження знищених окремих категорій об'єктів нерухомого майна із застосуванням інформаційних продуктів

дистанційного зондування Землі, учасниками якого є виконавчий орган Мелітопольської міської ради (за згодою), Запорізька обласна військова адміністрація.

Комісійне обстеження пошкодженого об’єкта

Комісійне обстеження проводиться згідно з Порядком виконання невідкладних робіт щодо ліквідації наслідків збройної агресії рф, пов’язаних із пошкодженням будівель та споруд, який визначається Постановою КМ № 473 від 19 квітня 2022 р.

З метою забезпечення проведення комісійного обстеження пошкоджених об’єктів уповноваженим органом утворюється комісія, до складу якої залучаються фахівець/фахівці, який здобув вищу освіту у галузі знань “Будівництво та архітектура”, крім спеціальності “Геодезія та землеустрій”. Також до проведення комісійного обстеження залучаються (за можливості) уповноважені представники власника або управителя (балансоутримувача) об’єкта.

За результатами комісійного обстеження складається акт комісійного обстеження об’єкта, пошкодженого внаслідок військових дій, спричинених збройною агресією рф. Акт має містити наступну інформацію:

- інформація про уповноважений орган, який утворив комісію, склад комісії та рішення щодо її утворення, дата обстеження;
- інформація щодо форми власності та власника (управителя) пошкодженого об’єкта (за наявності);
- інформація про пошкоджений об’єкт — назва, адреса, загальна площа, кількість поверхів, секцій тощо;
- інформація щодо обсягу та ймовірних причин пошкоджень (якщо можна визначити);
- інформація щодо виконаних на дату обстеження ремонтно-відновлювальних робіт на об’єкті;
- висновки щодо необхідності проведення технічного обстеження або інформація щодо руйнування/знищення об’єкта (у разі його непридатності для використання за цільовим призначенням та повної втрати ним своєї економічної цінності).

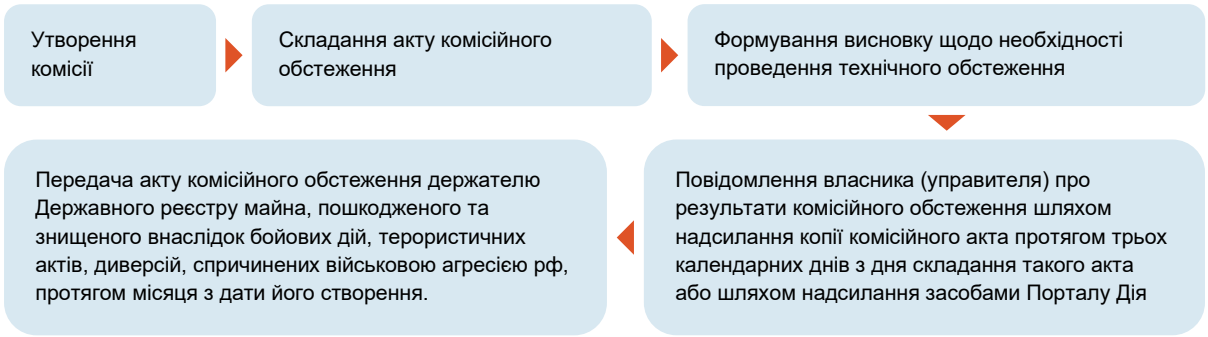

Технічне обстеження пошкодженого об’єкта

Технічне обстеження пошкодженого об'єкта здійснюється згідно з Порядком, прописаним у Постанові Кабінету Міністрів №257 від 12 квітня 2017 р., а також Наказом Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України № 144 від 06.08.2022 “Про затвердження Методики проведення обстеження та оформлення його результатів”.

Порядок застосовується під час проведення обстеження пошкоджених внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів об’єктів з метою прийняття рішення про можливість подальшої експлуатації та розроблення заходів із відновлення.

Незалежно від результатів комісійного обстеження, обов’язковому технічному обстеженню підлягають наступні об’єкти: об’єкти закладів освіти, закладів культури, фізичної культури і спорту, медичного і оздоровчого призначення, будівлі адміністративного призначення, а також об’єкти інженерної, транспортної інфраструктури, об’єкти енергетики, що відповідно до проєктної документації, затвердженої в установленому законодавством порядку, за класом наслідків (відповідальності) належать до об’єктів з середніми (СС2) та значними (СС3) наслідками.

Згідно із Законом України “Про регулювання містобудівної діяльності” (ст. 39^2) обов’язковому обстеженню підлягають об’єкти, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об’єктів з середніми та значними наслідками, а також багатоквартирні житлові будинки незалежно від класу наслідків (відповідальності).

Проведення обстеження об’єкта або пошкодженого об’єкта забезпечується відповідним власником або управителем, уповноваженим органом шляхом залучення фахівців, що мають відповідну кваліфікацію, а саме: пройшли професійну атестацію та мають кваліфікаційний сертифікат на право виконання робіт з обстеження у будівництві об’єктів класу наслідків (відповідальності), що визначені кваліфікаційними вимогами, або шляхом залучення підприємств, установ та організацій, у складі яких є такі виконавці.

Підготовка до проведення обстеження	**Попереднє обстеження**	**Основне (детальне) обстеження**
Ознайомлення з об’єктом, його об’ємно-планувальним і конструктивним рішеннями, виконавчою геодезичною документацією, матеріалами інженерно-геологічних вишукувань	Попереднє обстеження з метою визначення необхідності проведення основного (детального) обстеження і уточнення програми робіт	Проведення аналізу дефектів і пошкоджень, які змінили основні проєктні та розрахункові характеристики будівельних конструкцій, інженерних мереж і систем за період експлуатації об’єкта, а також внаслідок позапроєктних впливів (пожежі, стихійні лиха, аварії, воєнні дії або терористичні акти)
проведення аналізу наявної проєктної та технічної документації	суцільне візуальне обстеження	визначення фактичних експлуатаційних навантажень і впливів на будівельні конструкції, основи фундаменту, інженерні мережі і системи об’єкта
складення програми робіт з обстеження на підставі погодженого власником	виявлення дефектів і пошкоджень за зовнішніми ознаками з проведенням необхідних вимірювань, фотофіксацією, складенням	детальне вимірювання необхідних геометричних параметрів об’єкта, будівельних конструкцій, інженерних мереж і систем, їх елементів і вузлів

або управителем об’єкта технічного завдання	схем їх розташування, а також їх прив’язкою в натурі	
	попереднього оцінювання технічного стану об’єкта	виявлення зміни характеристик основи фундаменту та розвитку небезпечних процесів і явищ шляхом виконання контрольних інженерних вишукувань на земельній ділянці та прилеглих до об’єкта ділянках за наявності небезпечних процесів і явищ
	складення попереднього висновку про технічний стан будівельних конструкцій, мереж і систем об’єкта	інструментальне визначення параметрів дефектів і пошкоджень, фотофіксації, складення схем їх розташування, а також їх прив’язки в натурі
	складення рекомендацій щодо необхідності та обсягів основного (детального) обстеження або рекомендацій щодо забезпечення надійної та безпечної подальшої експлуатації об’єкта	проведення перевірочних розрахунків основних несучих будівельних конструкцій, інженерних мереж і систем, основ фундаментів та об’єкта в цілому
		проведення аналізу причин виникнення дефектів і пошкоджень
		узагальнення інформації про технічний стан будівельних конструкцій, мереж і систем об’єкта
		розроблення рекомендацій щодо можливості подальшої експлуатації об’єкта, проведення наступного обстеження, конструктивних рішень про відновлення та підсилення окремих будівельних конструкцій та/або врахування потреб осіб з інвалідністю відповідно до будівельних норм, нормативних документів, обов’язковість яких встановлена законодавством, щодо доступності для маломобільних груп населення, загальних висновків.

Звіт за результатами обстеження

За результатами обстеження пошкоджених об’єктів виконавцем складається звіт, який має містити:

- висновок про технічний стан,
- рекомендації щодо подальшої експлуатації (у тому числі щодо можливості виконання робіт із відновлення) або демонтажу (ліквідації),
- в разі потреби відомості про пошкоджені (зруйновані) несучі та огороджувальні конструкції, інженерні системи (із зазначенням ступеня та обсягів пошкоджень), принципові рішення (рекомендації) щодо їх відновлення (підсилення).

Зазначений звіт є підставою для прийняття рішення про виконання робіт із відновлення пошкоджених об’єктів або їх демонтаж (ліквідацію).

Акт технічного обстеження

До зазначеного звіту також додається акт технічного обстеження, що повинен містити, зокрема інформацію щодо визначеної за результатами обстеження категорії пошкоджень об’єкта (відповідно до кількісних та якісних характеристик пошкоджень):

Пошкодження	Рекомендація
наявні незначні пошкодження несучих та огороджувальних конструкцій, але без порушення вимог щодо механічного опору та стійкості за граничним станом першої та другої групи	рекомендовано виконання робіт з відновлення шляхом ремонту, в тому числі капітального ремонту
наявні пошкодження несучих та огороджувальних конструкцій, ступінь та характер яких свідчить про необхідність виконання робіт щодо часткового демонтажу частин об'єкта або його окремих конструкцій, підсилення об'єкта або його окремих несучих та огороджувальних конструкцій	рекомендовано виконання робіт з відновлення шляхом капітального ремонту, реконструкції
об'єкти непридатні для використання за цільовим призначенням, повністю втратили свою економічну цінність, наявні пошкодження несучих та огороджувальних конструкцій, ступінь та характер яких свідчить про небезпеку аварійного обвалення об'єкта (зруйновані об'єкти)	рекомендовано виконання невідкладних робіт щодо демонтажу (ліквідації) об'єкта

Звіт і акт оформлюються згідно з Наказом Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України № 144 від 06.08.2022 "Про затвердження Методики проведення обстеження та оформлення його результатів".

У разі виконання робіт з технічного обстеження на замовлення власника (управителя) пошкодженого об'єкта про початок робіт з такого обстеження замовник письмово повідомляє уповноважений орган, а після проведення обстеження — безоплатно надає уповноваженому органу один примірник звіту та акта технічного обстеження.

У разі виконання робіт з технічного обстеження на замовлення уповноваженого органу уповноважений орган письмово повідомляє власника (управителя) пошкодженого об'єкта про початок робіт з обстеження, а також надає копію акта технічного обстеження.

При чому виконавець робіт з обстеження повинен також:

- Виявити будівельні конструкції, інженерні мережі та системи дефектів і пошкоджень, що можуть призвести до різкого зниження несучої здатності або обвалення, втрати стійкості об'єкта, а також вплинути на роботу устаткування, і такі, що створюють загрозу життю та здоров'ю людей, і
- невідкладно (не пізніше ніж у дводенний строк з дати виявлення) повідомити про це уповноважений орган.

Уповноважений орган →	**Регіональна комісія з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій** →	**Уповноважений орган** →
- перелік потенційно аварійно небезпечних об'єктів, які потребують невідкладних робіт щодо часткового демонтажу частин об'єкта або його окремих конструкцій	розглядає з урахуванням інформації від правоохоронних органів (у рамках можливих кримінальних проваджень, пов'язаних із збройною агресією рф), та схвалює переліки об'єктів	затверджує переліки об'єктів ↓
		визначає черговість та строки виконання робіт з демонтажу ↓

- перелік аварійно небезпечних об’єктів, які підлягають демонтажу, ліквідації.		організовує виконання робіт з демонтажу ⬇
		організовує роботи щодо збирання, попереднього сортування та відокремлення небезпечних відходів, транспортування та тимчасового зберігання відходів, що утворилися внаслідок виконання робіт з демонтажу

Виконання робіт з демонтажу регулюється Порядком виконання робіт з демонтажу об’єктів, пошкоджених або зруйнованих внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19 квітня 2022 р. № 474).

Роботи щодо збирання, попереднього сортування та відокремлення небезпечних відходів, транспортування та тимчасового зберігання відходів, що утворилися внаслідок виконання робіт з демонтажу регулюються Порядком поводження з відходами, що утворились у зв’язку з пошкодженням (руйнуванням) будівель та споруд внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій або проведенням робіт з ліквідації їх наслідків, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 27 вересня 2022 р. № 1073.)

Джерело фото: FB-сторінка Агентства відновлення та розвитку інфраструктури України

3. Формування переліку пошкоджених об’єктів

Формування Органами місцевого врядування переліку пошкоджених об’єктів зазвичай вимагає комплексного аналізу та залежить від кількості пошкоджених / зруйнованих об’єктів залежить від наступних факторів:

1. Ступінь пошкодження. органи місцевого самоврядування враховують ступінь пошкодження об'єктів і кількість таких об’єктів. Об'єкти, які зазнали серйозних збитків та є важливими для життєдіяльності місцевої громади, часто мають вищий пріоритет. Наприклад, житлові будівлі, лікарні, школи та інфраструктура, необхідна для надання базових послуг, можуть бути визнані пріоритетними.

2. Фінансові ресурси. Формування переліку об'єктів буде також залежати від наявності фінансових ресурсів. Відновлення та ремонт пошкоджених об'єктів органами місцевого самоврядування може фінансуватися з різних джерел: місцевий бюджет, державні субвенції та допомога, отримання міжнародної допомоги через фонди та програми (в тому числі через екосистему DREAM), кредитування, страхові виплати (якщо об'єкти були застраховані від певних ризиків), добровільні внески та благодійність (громадські організації, бізнеси, місцеві жителі, іноземні приватні спонсори), проєкти державно-приватного партнерства, співфінансування. Найбільш розповсюджені механізми фінансування описані у фазі II.

3. Важливість об'єктів для громади. Органи місцевого самоврядування враховують важливість об'єктів для громади та їхню роль у забезпеченні життєдіяльності та безпеки населення. Участь та думка громади можуть також впливати на формування переліку пошкоджених об'єктів.

4. Економічні фактори. Об'єкти, які є ключовими для економічної активності регіону або мають велике значення для місцевої економіки, можуть отримувати пріоритет. Наприклад, промислові підприємства, торгові центри чи інфраструктура для сільськогосподарської діяльності.

5. Екологічний вплив. Об'єкти, які несуть своїм пошкодженням загрозу для екології населеного пункту, можуть бути визнані пріоритетними, особливо якщо їх ремонт може зменшити екологічні наслідки.

Список факторів впливу на формування переліку обєкту не вичерпний, і рішення приймаються в кожному окремому разі індивідуально по кожному об’єкту.

4. Закупівля робіт із розроблення проєктної документації (*замовник ОМС)

Закупівля робіт з відновлення здійснюється відповідно до законодавства. Законодавство в сфері публічних закупівель складається із Закону України “Про публічні закупівлі” (далі — Закон) та підзаконних нормативно-правових актів.

З 19.10.2022 набрала чинності також постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.2022 № 1178 “Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України “Про публічні закупівлі”, на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування”, прийнята відповідно до пункту 3^7 розділу X “Прикінцеві та перехідні положення” Закону.

Особливості, що затверджені вищезазначеною постановою (далі - Особливості), встановлюють порядок та умови здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом. Отже, з 19.10.2022 на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування служби відновлення та розвитку інфраструктури в областях (далі — Служби) мають проводити закупівлі відповідно до Закону з урахуванням цих Особливостей та з дотриманням принципів здійснення публічних закупівель, визначених Законом.

З метою надання під час здійснення закупівель підтримки та допомоги замовникам, що належать до сфери управління Державного агентства відновлення та розвитку інфраструктури України, розроблено Методичні рекомендації щодо формування тендерної документації та проведення процедури закупівель робіт і послуг, пов’язаних з відбудовою об’єктів цивільної інфраструктури (будівель) (далі — Методичні рекомендації), які направлені Службам окремим дорученням.

Згідно з Законом України "Про публічні закупівлі" (пункт 27 частини першої статті 1 Закону)

“Роботи —

- розроблення проектної документації на об’єкти будівництва,
- науково-проектної документації на реставрацію пам’яток архітектури та містобудування,
- будівництво нових, розширення, реконструкція, капітальний ремонт та реставрація існуючих об’єктів і споруд виробничого та невиробничого призначення,
- роботи з будівництва об’єктів з розробленням проектної документації,
- роботи з нормування в будівництві, геологорозвідувальні роботи,
- технічне переоснащення діючих підприємств та
- супровідні роботам послуги, у тому числі геодезичні роботи, буріння, сейсмічні дослідження, аеро- і супутникова фотозйомка та інші послуги, що включаються

до кошторисної вартості робіт, якщо вартість таких послуг не перевищує вартості самих робіт.”

За чинним законодавством визначення предмета закупівлі робіт для об'єктів соціальної інфраструктури здійснюється за об’єктами будівництва з урахуванням положень кошторисних норм України "Настанова з визначення вартості будівництва", затверджених наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 01 листопада 2021 року № 281 (наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 15.04.2020 №708). Об'єктом будівництва відповідно до вищезазначених кошторисних норм є будинки, будівлі, споруди будь-якого призначення, їх комплекси та частини, лінійні об’єкти інженерно-транспортної інфраструктури.

Таким чином, закупівля робіт з розроблення проєктної документації на об'єкт будівництва для подальшого її використання і закупівля робіт підрядника безпосередньо з будівництва цього ж об'єкта — це окремі різні предмети закупівлі. У тому випадку, коли замовник купує одразу роботи з будівництва об’єкта з розробленням проєктної документації (так звані закупівлі "проєктуй-будуй"), тоді це один єдиний предмет закупівлі в розумінні Закону, який враховує сукупну вартість розроблення проєкту та безпосередньо будівництва. На закупівлі «проєктуй-будуй», які мають певні особливості, не розповсюджуються викладені в цьому Посібнику положення щодо закупівель.

Розглянемо закупівельний процес закупівлі робіт із розроблення проєктної документації у випадку, якщо замовником є орган місцевого самоврядування. Причому слід зазначити, що порядок закупівлі робіт з розроблення проєктної документації однаковий як у випадку закупівлі її ОМС, так і замовниками — Службами відновлення.

Публічна закупівля — це придбання замовником товарів, робіт і послуг у порядку, встановленому Законом. Тож закупівельний процес не обмежується лише закупівельною процедурою або укладенням прямого договору, а охоплює декілька етапів.

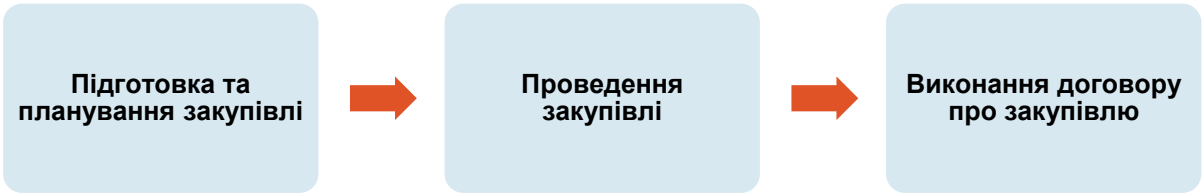

Кожний з етапів потребує виконання дій у певній послідовності.

4.1. Підготовка та планування закупівлі.

Етап планування закупівлі включає послідовність дій, визначених на Схемі 1

СХЕМА 1.

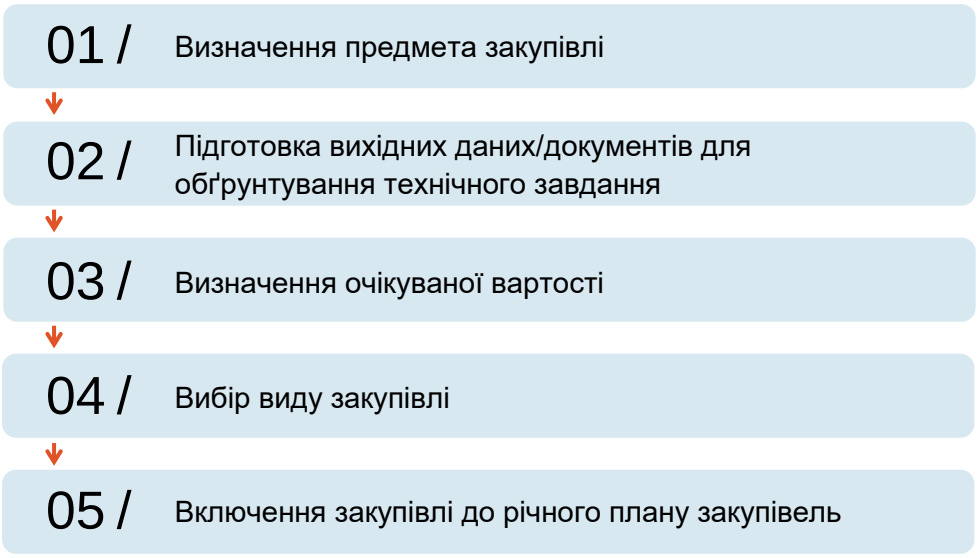

Дії замовника щодо закупівлі як розроблення проєктної документації так і інших видів робіт та супровідних роботам послуг мають розпочинатися з планування закупівлі, до якого відносяться кроки, зазначені у пунктах 1-4 Схеми 1.

1) **Визначення предмета закупівлі**

Визначення терміну “роботи” наведено в п.27 частини першої ст.1 Закону.

Предмет закупівлі робіт визначається замовником згідно з пунктом 27 частини першої статті 1 Закону за об’єктами будівництва та, для об'єктів соціальної інфраструктури, з урахуванням положень кошторисних норм України “Настанова з визначення вартості будівництва”, затверджених наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 01 листопада 2021 року № 281 (див. пункт 4 Порядку визначення предмета закупівлі, затверджений наказом Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 15.04.2020 №708).

2) **Підготовка вихідних даних/документів для обґрунтування технічного завдання**

Як перейти від визначеного предмета закупівлі робіт до його очікуваної вартості?

На Схемі 2 зазначені документи, необхідні для визначення очікуваної вартості для видів робіт та супровідних роботам послуг. Очікувана вартість робіт з розроблення проєктної документації може бути визначена на підставі вихідних даних, у тому числі завдання на проєктування.

СХЕМА 2.

При закупівлі робіт з розроблення проєктної документації основними складовими вихідних даних є:

- містобудівні умови та обмеження;
- технічні умови;
- завдання на проєктування.

Слід завернути увагу на інші, крім зазначених, вихідні дані, що надаються замовником, перелік яких зазначений у Додатку А до ДБН А.2.2-3:2014 “Склад та зміст проектної документації на будівництво” (далі - ДБН А.2.2-3:2014).

Містобудівні умови та обмеження надаються відповідними уповноваженими органами містобудування та архітектури на підставі містобудівної документації на місцевому рівні на безоплатній основі за заявою замовника (із зазначенням кадастрового номера земельної ділянки), до якої додаються документи за переліком, встановленим ч.3 ст. 29 Закону України “Про регулювання містобудівної діяльності”. Перелік інформації, що містять містобудівні умови та обмеження, визначений ч.5 ст.29 цього закону.

В умовах воєнного стану відповідно до постанови Кабінету Міністрів України “Деякі питання здійснення дозвільних та реєстраційних процедур у будівництві в умовах воєнного стану” від 24.06.2022 № 722 спрощений порядок надання послуг щодо здійснення дозвільних та реєстраційних процедур у будівництві. Зокрема, внесені зміни щодо порядку подання заяви про видачу містобудівних умов та обмежень забудови земельної ділянки, будівельних паспортів забудови земельної ділянки. Такі заяви за вибором замовника подаються до відповідного уповноваженого органу з питань містобудування та архітектури особисто через центр надання адміністративних послуг або через електронний кабінет в Єдиній державній

електронній системі у сфері будівництва або заповнюються та надсилаються до центру надання адміністративних послуг.

Відповідно до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» Технічні умови - це комплекс умов та вимог до інженерного забезпечення об’єкта будівництва, які мають відповідати його розрахунковим параметрам щодо водопостачання (з урахуванням потреб забезпечення пожежогасіння), тепло-, електро- і газопостачання, водовідведення, зовнішнього освітлення, відведення зливових вод та електронних комунікацій. Фізична чи юридична особа, яка має намір щодо забудови земельної ділянки, що перебуває в її власності або користуванні, має право на одержання технічних умов згідно із поданою нею заявою.

Технічні умови повинні відповідати законодавству, містити достовірну інформацію та обґрунтовані вимоги до об’єктів будівництва, а також відповідати намірам заявника щодо забудови земельної ділянки. Згідно Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» технічні умови надаються протягом 10 робочих днів з дня реєстрації відповідної заяви на їх одержання.

Склад, зміст, порядок надання технічних умов та порядок визначення вартості послуг з їх надання визначаються відповідними центральними органами виконавчої влади або державними колегіальними органами. Технічні умови видають місцеві служби, підприємства, установи й організації, які відповідають за надання відповідних послуг.

Технічні умови є чинними до завершення будівництва об’єкта незалежно від зміни замовника або підприємства, установи та організації, які надали такі технічні умови. Зміни до технічних умов можуть вноситися тільки за згодою замовника.

Для отримання технічних умов необхідні розрахункові параметри щодо інженерного забезпечення об’єкта будівництва, що на стадії підготовки закупівлі робіт з розроблення проєктної документації не завжди можуть бути конкретно визначені замовником. В такому випадку замовник може делегувати функцію отримання технічних умов проєктувальнику, зазначивши в проєкті договору про закупівлю механізм компенсації замовником витрат проєктувальнику, пов’язаних з реалізацією цієї функції.

Відповідно до Закону України “Про регулювання містобудівної діяльності” завдання на проєктування об’єктів будівництва готується і затверджується замовником за погодженням із проєктувальником. Воно визначає обґрунтовані вимоги замовника до планувальних, архітектурних, інженерних і технологічних рішень об’єкта будівництва, його основних параметрів, вартості та організації його будівництва і складається з урахуванням технічних умов, містобудівних умов та обмежень.

При підготовці завдання на проєктування слід керуватися ДБН А.2.2-3:2014, які унормовують склад та зміст проєктної документації на нове будівництво, реконструкцію та капітальний ремонт будівель і споруд будь-якого призначення, їх комплексів та частин. Форма завдання на проєктування, що включає перелік основних даних та вимог, передбачена додатком Б до ДБН А.2.2-3:2014.

Потрібно враховувати вимоги, передбачені пунктом 4.1б ДБН А.2.2-3:2014. Так, виконання інженерних вишукувань відповідно до ДБН А.2.1-1:2008 Інженерні вишукування для будівництва" є обов'язковим для проектування нового будівництва.
Розроблення проєктної документації на реконструкцію, капітальний ремонт існуючого об'єкта або його частини виконується на підставі:

- висновку та/або рекомендацій за результатами обстеження технічного стану, виконаного відповідно до Порядку проведення обстеження прийнятих в експлуатацію об'єктів будівництва, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2017 року № 257;

- матеріалів уточнення раніше виконаних інженерних вишукувань (за наявності останніх) або проведення нових інженерних вишукувань відповідно до ДБН А.2.1-1:2008 Інженерні вишукування для будівництва".

При розробленні проєктної документації на реконструкцію або капітальний ремонт існуючого об'єкта або його частини, якими не передбачається зміна конструктивної схеми, додаткові навантаження на підвалини та основи або зміна схем їх прикладання відносно передбачених на час зведення існуючого об'єкта – обстеження технічного стану, уточнення раніше виконаних або проведення нових інженерних вишукувань виконується за необхідності.

Підготовка завдання на проєктування потребує певної компетенцій від замовника. Тож, в обґрунтованих випадках, доречним є залучення до його підготовки фахівців відповідної кваліфікації на умовах згідно законодавства.

ВАЖЛИВО!

Підставою для прийняття рішення про виконання робіт із відновлення пошкоджених об'єктів шляхом капітального ремонту або реконструкції або про їх демонтаж (ліквідацію) є звіт за результатами обстеження пошкоджених об'єктів, проведеного відповідно до Порядку проведення обстеження прийнятих в експлуатацію об'єктів будівництва, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.04.2017 №257 (із змінами) та Методики проведення обстеження та оформлення його результатів, затвердженої наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 06 серпня 2022 р. № 144. Такий звіт має бути в складі документів вихідних даних, необхідних для підготовки закупівлі з розроблення проєктної документації з відновлення пошкодженого об'єкта (підготовка звіту описана в пункті 2 І фази Посібника).

3) Визначення очікуваної вартості

Очікувана вартість — це розрахункова вартість предмета закупівлі, що сформована на умовах тендерної документації. Примірна методика визначення очікуваної вартості предмета закупівлі, затвердженої наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 18.02.2020 № 275, в частині

визначення очікуваної вартості закупівлі робіт містить посилання на нормативні документи, що втратили чинність.

Наразі для визначення очікуваної вартості закупівлі робіт слід керуватися діючими нормативними документами з ціноутворення, зазначеними на Схемі 3, де наведені посилання на нормативні документи з ціноутворення як щодо робіт з розроблення проєктної документації, так і робіт з будівництва.

СХЕМА 3.

Розроблення проєктної документації, науково-проектної документації на реставрацію пам'яток архітектури та містобудування	На підставі вихідних даних, у т.ч. завдання на проєктування, звіту про результати обстеження пошкодженого об'єкту - відповідно до кошторисних норм України «Настанова з визначення вартості проектних, науково-проектних, вишукувальних робіт та експертизи проектної документації на будівництво», затверджених наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 01 листопада 2021 року № 281
Роботи з нового будівництва, реконструкції, реставрації, капітального ремонту	На підставі затвердженої проєктної документації на будівництво виходячи зі складу технічних, якісних, кількісних характеристик предмета закупівлі або його частини (лоту) з урахуванням кошторисних норм України «Настанова з визначення вартості будівництва», затверджених наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 01 листопада 2021 року № 281
Супровідні роботам послуги	Відповідно до переліку/обсягів послуг, необхідних замовнику та з урахуванням розміру коштів, передбачених на зазначені послуги зведеним кошторисним розрахунком затвердженого проєкту будівництва

За відсутності достатньої компетенції у замовника для визначення очікуваної вартості робіт з розроблення проєктної документації на об'єкти будівництва, науково-проєктної документації на реставрацію пам'яток архітектури та містобудування можуть бути залучені фахівці відповідної кваліфікації на умовах згідно законодавства. Визначення очікуваної вартості може бути здійснено шляхом аналізу пропозицій ринку проєктувальників, виконаних на запит замовника відповідно до наданих ним вихідних даних для проєктування.

4) Вибір виду закупівлі

Процедура відкритих торгів — основний вид закупівлі робіт, в тому числі і робіт з розроблення проєктної документації. Саме відкриті торги із застосуванням електронної системи закупівель забезпечують відкритість та прозорість на всіх етапах закупівельного процесу, дозволяють виявити та попередити можливі ризики для забезпечення доброчесності закупівель, сприяють дієвому громадському контролю за дотриманням принципів публічних закупівель, надають можливість участі в торгах усім зацікавленим суб'єктам господарювання без будь-яких обмежень.

Особливості передбачають застосування процедури відкритих торгів у разі, якщо очікувана вартість закупівлі робіт становить або перевищує 1,5 млн.

Закупівля робіт, вартість яких становить або перевищує 1,5 млн гривень, може здійснюватися шляхом укладення договору про закупівлю без застосування

відкритих торгів (за прямим договором). Водночас, такий вид закупівлі має обиратися як виключення лише за наявності у замовника підстав, встановлених пунктом 13 Особливостей та належного їх обгрунтування.

4.2. Проведення закупівлі

1) Закупівля за процедурою відкритих торгів

Схема (див. Схема 4) проведення процедури відкритих торгів з урахуванням Особливостей із зазначенням строків та послідовності дій оприлюднена на інформаційному ресурсі Інфобокс

https://infobox.prozorro.org/articles/yak-provoditi-zakupivli-vidpovidno-do-novoji-postanovi

Вона є однаковою для різних видів предмету закупівлі.

Перед оголошенням закупівлі замовник має підготувати та затвердити тендерну документацію. Тендерна документація формується замовником відповідно до положень статті 22 Закону України “Про публічні закупівлі” з урахуванням Особливостей.

Враховуючи положення Особливостей, наразі можливо прийняти до розгляду тендерну пропозицію з ціною, що перевищує очікувану вартість, визначену замовником в оголошенні про проведення відкритих торгів у разі, якщо замовник передбачить це в тендерний документації та зазначить прийнятний відсоток перевищення ціни тендерної пропозиції над очікуваною вартістю предмета закупівлі.

СХЕМА 4.

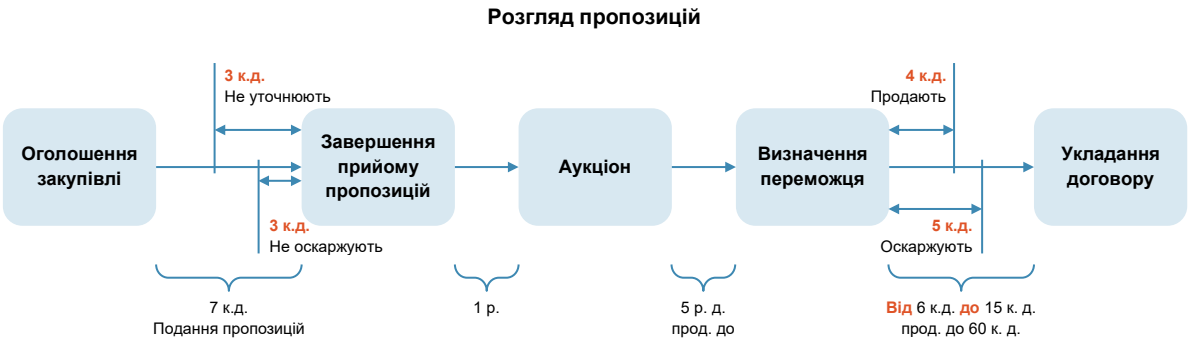

Внесення змін в ТД – **має бути 4 к. днів** до завершення прийому пропозицій
Невчасне надання відповіді на питання – **на 4 к. днів** продовжуємо подання пропозицій

Водночас, в разі закупівлі робіт з розроблення проєктної документації використання такої можливості не є доцільним, зважаючи на:

– відносно короткі строки для проведення відкритих торгів, встановлені Особливостями;

- відсутність значущого впливу зростання цін на матеріальні ресурси на вартість проєктних робіт.

Про деякі умови та особливості тендерної документації при закупівлі робіт з розроблення проєктної документації.

Кваліфікаційні критерії

При закупівлі робіт встановлення кваліфікаційних критеріїв відповідно до ст. 16 Закону є обов'язком замовника. Водночас, він має право самостійно обирати один або декілька кваліфікаційних критеріїв із наведеного в ст. 16 Закону переліку.

Рекомендації щодо визначення кваліфікаційних критеріїв вимог до документального їх підтвердження у разі закупівлі робіт, у тому числі при закупівлі робіт з розроблення проєктної документації, передбачені Методичними рекомендаціями.

Формування технічного завдання (технічної специфікації).

Технічне завдання має надати повну вичерпну інформацію учасникам, необхідну для підготовки якісної тендерної пропозиції та розрахунку її ціни.При закупівлі робіт з проєктування крім вихідних даних замовник може надати опис вимог, які встановлюються до розроблення проєктної документації. Вони можуть, зокрема, стосуватися використання певного устаткування, матеріалів, конструкцій, виробів із зазначеними характеристиками.

Під час дії воєнного стану розроблення проєктів будівництва з капітального ремонту об'єктів незалежно від класу наслідків (відповідальності), пошкоджених в результаті воєнних дій, допускається здійснювати у складі дефектного акта, у якому визначаються фізичні обсяги робіт, пояснювальної записки, в якій зазначаються умови виконання робіт, та кошторисної документації на підставі звіту за результатами обстеження. Звіт має бути розроблений відповідно до Порядку проведення обстеження прийнятих в експлуатацію об'єктів будівництва, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку проведення обстеження прийнятих в експлуатацію об'єктів будівництва" від 12 квітня 2017 р. № 257 (із змінами). Рішення про такий склад проєкту приймається головним архітектором проєкту (ГАП) та/або головним інженером проєкту (ГІП) за погодженням із замовником, що зазначається у завданні на проєктування.

У тендерній документації на закупівлю проєктних робіт слід зазначити вимоги до порядку розрахунку ціни тендерної пропозиції учасника/переможця торгів відповідно до КНУ "Настанова з визначення вартості проектних, науково-проектних, вишукувальних робіт та експертизи проектної документації на будівництво".

До тендерної пропозиції учасника мають бути включені всі складові робіт відповідно до технічного завдання, бо відсутність інформації та/або документів щодо характеристик предмета закупівлі в тендерній пропозиції не є невідповідністю та не підлягає виправленню учасником протягом 24 годин.

Підтвердження відповідності пропозиції учасника технічному завданню може вимагатися у вигляді підписаного технічного завдання та/або гарантійного листа, додатком до якого є технічне завдання із складовими робіт згідно тендерної документації. Недоцільно вимагати розрахунок доаукціонної ціни та навантажувати учасника підготовкою зайвих документів, бо перевіряти такі розрахунки немає потреби через можливу зміну ціни за результатами аукціону.

Аномально низька ціна тендерної пропозиції.

Визначення аномально низької ціни (АНЦ) тендерної пропозиції здійснюється електронною системою автоматично відповідно до параметрів, встановлених у п.37 Особливостей за умови наявності не менше двох учасників, які подали свої тендерні пропозиції щодо предмета закупівлі або його частини (лота). Законодавство передбачає як обов'язок так і право замовника щодо певних дій в разі визначення тендерної пропозиції з АНЦ.

Тендерна пропозиція з аномально низькою ціною	
Обов'язок замовника відхилити: учасник не надав обґрунтування АНЦ протягом одного робочого дня з дня визначення	**Право** замовника відхилити: учасник не надав належного обгрунтування АНЦ

Яке обгрунтування АНЦ є належним — доцільно зазначити в тендерній документації, встановивши перелік документів, що учасник має додати до обгрунтування (наприклад, розрахунки, що підтверджують складові договірної ціни на проєктні роботи)

Що має надати переможець торгів на закупівлю робіт з розроблення проєктної документації?

Договірну ціну та обгрунтовуючі розрахунки до неї за формами, передбаченими КНУ "Настанова з визначення вартості проектних, науково-проектних, вишукувальних робіт та експертизи проектної документації на будівництво".

Проєкт договору про закупівлю.

Вимоги до розроблення проєктної документації встановлені законодавством.

Проєктна документація на будівництво об'єктів розробляється відповідно до Порядку розроблення проектної документації на будівництво об'єктів, затвердженого наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 16.05.2011 №45, з урахуванням вимог містобудівної документації та вихідних даних і дотриманням вимог законодавства, будівельних норм і правил та затверджується замовником.

Обов'язковим є дотримання вимог нормативів з питань створення умов для безперешкодного доступу для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. До таких вимог відносяться визначені місця для паркування автомобілів осіб з інвалідністю найближче до входу у будинок, доступний заїзд у приміщення, сходи/пандуси, забезпечення доступності до усіх поверхів у приміщенні (ліфти,

ескалатори, підйомники); смуги контрастного та тактильного покриття, входи/виходи, двері, що забезпечують безпроблемний прохід людям з важкими ураженнями опорно-рухового апарату та проїзд колісним кріслом тощо. Такі вимоги зазначаються в проєктній документації окремим розділом.

Вимоги щодо складу та змісту науково-проєктної документації на реставрацію пам'яток архітектури та містобудування, у тому числі складання реставраційного завдання, встановлено ДБН А.2.2-14-2016 "Склад та зміст науково-проектної документації на реставрацію пам'яток архітектури та містобудування.

Проєктна документація може розроблятися в одну, дві, три стадії. Склад та зміст проєктної документації на будівництво за стадіями проєктування встановлюється ДБН А.2.2-3-2014 "Склад та зміст проектної документації на будівництво".

Під час розроблення проєктної документації проєктувальник визначає клас наслідків (відповідальності) об'єкта будівництва та погоджує його із замовником. Відповідно до Закону України "Про регулювання містобудівної документації" клас наслідків (відповідальності) будівель і споруд — це характеристика рівня можливої небезпеки для здоров'я і життя людей, які постійно або періодично перебуватимуть на об'єкті або які знаходитимуться зовні такого об'єкта, матеріальних збитків чи соціальних втрат, пов'язаних із припиненням експлуатації або з втратою цілісності об'єкта. В залежності від цього всі об'єкти поділяються за такими класами наслідків (відповідальності): незначні наслідки — СС1; середні наслідки— СС2; значні наслідки — СС3.

Проєкт договору на закупівлю робіт з розроблення проєктної документації має свої особливості.

Що доцільно включити до умов договору

порядок визначення вартості проєктних робіт: відповідно до КНУ «Настанова з визначення вартості проектних, науково-проектних, вишукувальних робіт та експертизи проектної документації на будівництво»

порядок оплати *(кінцева оплата за затверджувальною стадією після отримання позитивного експертного звіту)*

строки початку та закінчення виконання робіт в розрізі стадій проєктування *(доцільно зазначити, чи включається до строку виконання робіт строк, необхідний для погодження проміжних рішень, проведення експертизи)*

склад та обсяг робіт *(стадії проєктування, посилання на завдання на проєктування)*

порядок передачі вихідних даних *(за необхідності – делегування проєктувальнику функції отримання технічних умов)*

порядок залучення субпроєктувальників, визначення виконавця авторського нагляду

порядок залучення сертифікованих виконавців окремих видів робіт

порядок участі сторін у забезпеченні проведення експертизи проєктної документації *(за необхідності – делегування функції замовника експертизи проєктувальнику)*

Додатками до договору можуть бути:

завдання на проєктування, інші вихідні дані	календарний план виконання робіт *(можливо з виділенням окремих розділів, етапів, стадій проєктування)*	договірна ціна, зведений кошторис, кошториси

Процедура відкритих торгів відбувається в порядку, передбаченому Законом та Особливостями.

Закупівля без застосування електронної системи закупівель (за прямим договором) — на Схемі 5.

Закупівля без застосування електронної системи закупівель здійснюється як виключення в разі наявності у замовника підстав, визначених п.13 Особливостей та належного їх підтвердження. При цьому схема підготовки і проведення закупівлі буде наступною:

СХЕМА 5

01 Визначення предмета закупівлі

↓

02 Підготовка вихідних даних/документів для обґрунтування технічного завдання

↓

03 Визначення очікуваної вартості

↓

04 Підготовка обґрунтування щодо застосування підстави за п.13 Особливостей

↓

05 Включення закупівлі до річного плану закупівель

↓

06 Укладення прямого договору

↓

07 Оприлюднення інформації відповідно до вимог Особливостей

Що оприлюднюється в електронній системі при такій закупівлі?

Вид закупівлі	Документи, що оприлюднюються*
Закупівля робіт очікуваної вартістю, що дорівнює або перевищує 1,5 млн. грн. без застосування електронної системи закупівель (за прямим договором) відповідно до п.13 Особливостей	1. Звіт про договір про закупівлю, укладений без використання електронної системи закупівель 2. Договір про закупівлю та додатки до нього** 3. Обґрунтування підстави для здійснення замовником закупівлі відповідно до цього пункту***

*Відповідно до вимог, встановлених в Особливостях щодо оприлюднення в електронній системі закупівель інформації, у разі, коли оприлюднення в електронній системі закупівель інформації про місцезнаходження замовника та/або місцезнаходження (для юридичної особи)/місце проживання (для фізичної особи) постачальника (виконавця робіт, надавача послуг), та/або місце поставки товарів, виконання робіт чи надання послуг (оприлюднення якої передбачено Законом та/або Особливостями) несе загрозу безпеці замовника та/або постачальника, така інформація в договорі про закупівлю, який укладається відповідно до пункту 13 та оприлюднюється в електронній системі закупівель, може зазначатися як назва населеного пункту місцезнаходження замовника та/або місцезнаходження (для юридичної особи)/місце проживання (для фізичної особи) постачальника (виконавця робіт, надавача послуг), та/або назва населеного пункту, в який здійснюється доставка товару (в якому виконуються роботи чи надаються послуги).

** У разі укладення договору про закупівлю відповідно до підпункту 15 п.13 Особливостей замовник може не публікувати договір про закупівлю та/або додатки до нього.

*** Обґрунтування у вигляді розпорядчого рішення замовника або іншого документа готується уповноваженою особою або іншою службовою (посадовою) особою замовника та погоджується (затверджується) керівником замовника або іншою особою, визначеною керівником замовника.

Підтвердження договірної ціни на розроблення проєктної документації

Договірна ціна переможця відкритих торгів у разі відповідності її вимогам тендерної документації підписується замовником.

Зауважимо, що і в разі укладення прямого договору на розроблення проєктної документації замовник має перевірити і підтвердити договірну ціну виконавця-проєктувальника.

Договірна ціна — невід'ємна частина договору про закупівлю.

Замовник оприлюднює укладений договір про закупівлю та додатки до нього відповідно до вимог Закону з урахуванням Особливостей.

Звіт про результати проведення закупівлі з використанням електронної системи закупівель оприлюднюється відповідно до вимог Закону з урахуванням Особливостей.

Порядок реєстрації та обліку бюджетних зобов’язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України затверджений наказом Міністерства фінансів України від 02.03.2012 № 309 (із змінами).

4.3. Експертиза проєктної документації.

Завершальним етапом розроблення проєктів будівництва є проведення їх експертизи.

Мета проведення експертизи проєктів будівництва — визначення та перевірка якості проєктних рішень шляхом виявлення відхилень від вимог до міцності, надійності та довговічності будинків і споруд, їх експлуатаційної безпеки та інженерного забезпечення, зокрема щодо додержання нормативів з питань створення умов для безперешкодного

доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, допустимого відсотка забудови земельної ділянки, гранично допустимої висоти будівництва та щільності населення, санітарного і епідеміологічного благополуччя населення, охорони праці, екології, пожежної, техногенної, ядерної та радіаційної безпеки, енергозбереження, кошторисної частини проєкту будівництва.

Порядок проведення експертизи встановлений Законом України “Про регулювання містобудівної діяльності”. Порядок затвердження проєктів будівництва і проведення їх експертизи затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11.05.2011 №560. Він встановлює, зокрема, вимоги до експертних організацій, види об'єктів, проєктна документація щодо яких підлягає обов'язковій експертизі, строки її проведення.

Строк проведення експертизи не повинен перевищувати:

- для об’єктів, які за класом наслідків (відповідальності) належать до об’єктів із середніми (СС2) та значними (СС3) наслідками (відповідальності), — 30 календарних днів;

- для об'єктів, що становлять підвищену ядерну та радіаційну небезпеку, і тих, щодо яких проводиться оцінка їх впливу на навколишнє природне середовище, — 90 календарних днів;

- для об'єктів, які за класом наслідків (відповідальності) належать до об’єктів з незначними (СС1) наслідками, що споруджуються на територіях із складними інженерно-геологічними та техногенними умовами,— 15 календарних днів;

- кошторисної частини проєкту будівництва об'єктів, які за класом наслідків (відповідальності) належать до об’єктів з незначними (СС1) наслідками — 15 календарних днів.

Замовником експертизи може бути як замовник будівництва, так і проєктувальник, якщо замовник передбачить це в договорі на розроблення проєктної документації.

Підстава для затвердження проєкту будівництва — позитивний експертний звіт.

Якісна проєктна документація, яка відповідає вимогам чинного законодавства, будівельним нормам і правилам, дає змогу в процесі будівництва уникнути ризиків або зменшити їх для замовника та підрядника.

5. Успішний кейс І фази

Впровадження SCRUM— методу управління проєктами в управління проєктами відбудови в Службі відновлення та розвитку інфраструктури Київської області (формування команди, постановка і таймінг завдань, відповідальних, розподіл зобов'язань між Службою і ОМС)

Scrum – це один з фреймворків agile, формалізована методологія роботи над проєктами.

Scrum – це авторська гнучка методологія розробки з нестандартним розподілом ролей в команді й унікальною організацією ітерацій. Scrum, як і інші Agile методи управління проєктами, сповідує командний підхід, короткі ітерації і безперервне поліпшення в процесі роботи. Ці принципи реалізуються через набір особливих ролей, правил, процесів та інструментів, завдяки яким команди виробляють продукт вдвічі швидше.

Умовний приклад:

Нове будівництво багатоквартирного житлового будинку по вул. Центральна, 324 в смт Бородянка Бучанського району Київської області.	
Мета:	Будівництво нового/сучасного житла в смт Бородянка, Київської області.
Ціль:	Розробка проєктно-кошторисної документації та будівництво багатоквартирного житлового будинку в смт Бородянка.
Продукт:	Нове будівництво багатоквартирного житлового будинку по вул. Центральна, 324 в смт Бородянка Бучанського району Київської області (в продукті можуть бути передбачені переліки об’єктів під програму).
Власник продукту:	Служба відновлення та розвитку інфраструктури у Київській області.
SCRUM-майстер:	Начальник служби/Профільний заступник. Його робота, з одного боку, допомагатиме опрацьовувати продукт, розібратися в нюансах роботи зі SCRUM, а з іншого — організовувати роботу команди. Він відповідає і за пошук кадрів для команди, і за те, щоб у них були матеріально-технічні ресурси, і загалом за те, щоб усі товаришували та ефективно працювали. Планування та проведення всіх нарад у спринті — теж робота SCRUM-майстра.
Команда:	– Служба відновлення, – ОМС (голова/заступники/структурні підрозділи), – ОВА (визначені Головою/Профільним заступником, представники ОВА) , Комунальні/Територіальні підприємства (додаються на різних етапах Спринту (Тех умови, проєктування та погодження)).
Беклог продукту:	Product Backlog — зона відповідальності власника продукту ("журнал побажань до проєкту"). Це список завдань від початку (формування земельної ділянки/формування комісії уповноваженого органу) до останньої стадії проєкту (введення об’єкту в експлуатацію та передачі його балансоутримувачу з понесеними витратами для подальшої реєстрації об’єкту з правом власності). Мета — виконання беклога до останнього завдання, що в кінці призведе до заселення мешканців в нові квартири які були втрачені внаслідок збройної агресії рф. Беклог — це не щось, що затвердили раз і назавжди, а гнучкий перелік функцій, покращень, виправлень тощо. У ньому вказуються актуальні задачі для команди та зазначаються ті, що вже виконані

Спринт — головна фішка SCRUM. Саме так називається кожне невелике підзавдання, з яких складається проєкт. Усі спринти повинні бути однаковими за тривалістю. У випадку з управлінням об'єктом відбудови на практиці склалася довжина одного

спринту — два тижні, рідше місяць. Це залежить від особливостей вашого проєкту. Зазвичай, чим складніше та незвичайніше завдання, тим спринт коротший, щоб швидше зрозуміти, скільки реально часу потрібно для досягнення більш масштабної мети, та не витрачати час розробки на те, що може не знадобитися. Загалом спринт — це про конкретні задачі. Бракувало якоїсь функції? Додали. Щось не працювало? Полагодили. Завдяки йому зручно організовувати роботу та ще зручніше стежити за прогресом проєкту загалом з кінцевою ціллю.

Планування спринту. Наради один раз на тиждень всією командою, щоденно окремими групами, згідно стендапу (короткострокові етапи) — обговорення найпріоритетнішого завдання командою та скрам-майстром. На цьому етапі вибираються історії з беклогу, які потрібно зробити для виконання мети спринту. Наприкінці цієї наради всі учасники команди повинні чітко розуміти, що їм слід робити.

Інкремент. Це саме той, отриманий результат роботи над кожним підзавданням, що має цінність для замовника. Інкрементом він називається тому, що його вже можна так чи інакше додати до решти проєкту та подивитися, як він працює. Це не обов'язково має бути ціла нова функція, цілком можливо й удосконалення тієї, що вже є, або взагалі виправлення помилки. Але обов'язково те, що команда мала зробити протягом спринту. Загалом це очікуваний (найчастіше) результат, який показують власнику продукту, щоб він бачив, як йде робота над його проєктом.

Команда розробників: +/- 5 - 10 спеціалістів, які займатимуться роботою над проєктом. SCRUM підхід вимагає від них не тільки навичок для виконання завдань, але ще й бути спроможними самостійно організовувати робочі процеси, а також нести колективну відповідальність за досягнення мети спринту. Команд цих може бути будь-яка потрібна нашому проєкту кількість, але вони повинні складатися з фахівців у певних технологіях/направленнях і бути невеликими, щоб уникнути проблем із комунікацією. А комунікувати потрібно буде багато, інакше як навчитися самоорганізовуватися, працювати разом, брати відповідальність, аналізувати успіхи та невдачі та робити інші речі. Загалом, для роботи в командах SCRUM мало бути хорошим технічним фахівцем, тому до команди на різних етапах долучають різних фахівців.

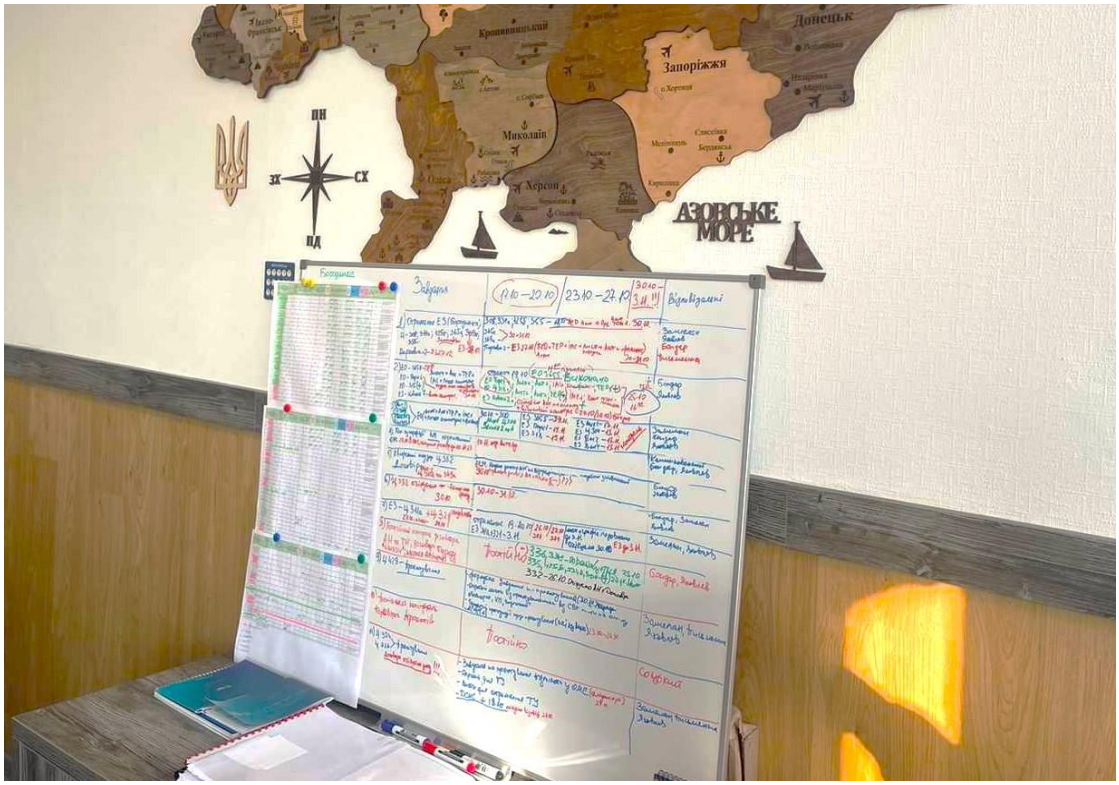

Джерело фото: Служба відновлення та розвитку інфраструктури Київської області

6. Ризики І фази

1. Проблема фінансування ліквідації наслідків (оперативно профінансувати і закупити).

2. Відсутність погодженого Генерального плана населеного пункту (неможливість визначення меж земельних ділянок, розташування місцевих доріг і доріг загального користування і тд.).

3. Невизначеність із єдиним підходом до ступеню благоустрою внутрішніх і зовнішніх інженерних мереж (водопостачання, водовідведення, опалення, газо-, електропостачання, протипожежний і блискавкозахист, дощова каналізація тощо), оздоблення житла, яке буде здаватись в експлуатацію.

4. Недоліки планування і здійснення закупівлі проєктної документації (неякісно підготовлене технічне завдання, невірно визначена очікувана вартість предмета закупівлі, не здійснені заходи щодо забезпечення конкуренції).

5. Недоліки формування тендерної документації (встановлення необґрунтованих вимог до учасників, відсутність всіх необхідних та достатніх умов договору про закупівлю відповідно до законодавства).

6. Неякісна перевірка розрахунків договірної ціни переможця торгів/виконавця прямого договору.

7. Неякісна експертиза проєктної документації.

7. Нормативна база, корисні посилання І фази:

- Закон України “Про публічні закупівлі” - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text

- Закон України “Про регулювання містобудівної діяльності” - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text

- Постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.2022 р. № 1178 “Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України “Про публічні закупівлі” - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1178-2022-%D0%BF#Text

- Постанова Кабінету Міністрів України № 473 від 19.04.2022 р. “Про затвердження Порядку виконання невідкладних робіт щодо ліквідації наслідків збройної агресії Російської Федерації, пов’язаних із пошкодженням будівель та споруд” - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/473-2022-%D0%BF#n9

- Постанова Кабінету Міністрів України №257 від 12.04.2017 р. “Про затвердження Порядку проведення обстеження прийнятих в експлуатацію об’єктів будівництва” - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/257-2017-%D0%BF#Text

- Постанова Кабінету Міністрів України № 474 від 19.04.2022 р. “Про затвердження Порядку виконання робіт з демонтажу об’єктів, пошкоджених або зруйнованих внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів” - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-2022-%D0%BF#Text

- Постанова Кабінету Міністрів України від 27.09.2022 р. № 1073 “Про затвердження Порядку поводження з відходами, що утворились у зв’язку з пошкодженням (руйнуванням) будівель та споруд внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій або проведенням робіт з ліквідації їх наслідків та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України” - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1073-2022-%D0%BF#Text

- Постанова Кабінету Міністрів України від 25.04.2023 р. № 382 “Про реалізацію експериментального проекту щодо відновлення населених пунктів, які постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації” - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/382-2023-%D0%BF#Text

- Постанова Кабінету Міністрів України № 722 від 24.06.2022 “Деякі питання здійснення дозвільних та реєстраційних процедур у будівництві в умовах воєнного стану” - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722-2022-%D0%BF#Text

- Постанова Кабінету Міністрів України №560 від 11.05.2011 “Про затвердження Порядку затвердження проектів будівництва і проведення їх експертизи та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України”) - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/560-2011-%D0%BF#Text

- Постанова № 1185 від 27 жовтня 2023 р. “Про реалізацію експериментального проекту щодо проведення обстеження знищених окремих категорій об’єктів нерухомого майна, зокрема із застосуванням інформаційних продуктів дистанційного зондування Землі”- https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1185-2023-%D0%BF#Text

- Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України № 163 від 04.06.2014 “Про затвердження ДБН А.2.2-3:2014 "Склад та зміст проектної документації на будівництво" - https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0163858-14#Text

- Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України № 275 від 18.02.2020 “Примірна методика визначення очікуваної вартості предмета закупівлі” - https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0275915-20#Text

- Наказ Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України № 964 від 20.10.2023 р. “Про затвердження методичних рекомендації щодо пріоритезації проектів ліквідації наслідків, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України” - https://mtu.gov.ua/documents/2355.html

- Наказ Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України № 144 від 06.08.2022 “Про затвердження Методики проведення обстеження та оформлення його результатів” - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0898-22#Text

- Методичні рекомендації щодо формування тендерної документації та проведення процедури закупівель робіт і послуг, пов’язаних з відбудовою об’єктів цивільної інфраструктури (будівель) https://restoration.gov.ua/4489/oholoshennia/57471/57472.pdf

II фаза. Загальний механізм подання проєктів відбудови для фінансування

Ключові етапи і таймінг	**Етап**	1 місяць / 2 місяць / 3 місяць+
	Аналіз доступних джерел фінансування проєктів відбудови	
	Реалізація механізму фінансування проєктів відбудови з державного бюджету	* кілька місяців залежно від пріоритезації
Ключові ризики	– багатоетапність погоджень для прийняття рішення про виділення коштів – ускладнення прийняття рішення про приорітезацію через постійні нові пошкодження	
Кількість залучених працівників	залежить від штатної чисельності та розподілу функціональних обов'язків працівників задіяних організацій та установ	
Основні організації	Органи місцевого самоврядування	
Задіяні організації	Обласні, Київська міська держадміністрація Обласні військово-цивільні, військові, Київська міська військова адміністрація Міністерство відновлення, Міненерго, МОН, МОЗ, Міноборони Міжвідомча робоча група з розгляду узагальнених пропозицій Кабінет Міністрів України Державна Казначейська служба України	
Результат	**виділено кошти на будівництво капітальний ремонт, реконструкцію на рахунок кінцевого розпорядника коштів в повному обсязі згідно з планом фінансування**	

1. Аналіз доступних джерел фінансування проєктів відбудови

Згідно з даними спільної оцінки, оприлюдненої в березні 2023 року Урядом України, Групою Світового банку, Європейською Комісією та ООН, потреби України на відновлення та відбудову складають 411 мільярдів доларів США (що дорівнює 383 мільярдам євро). Ця оцінка охоплює період одного року, з моменту вторгнення Росії в Україну з 24 лютого 2022 року по 24 лютого 2023 року. Очікується, що витрати на реконструкцію та відновлення розтягнуться на 10 років і поєднуватимуть потреби як у державних, так і у приватних коштах.

У червні 2023 р. в рамках Ukraine Recovery Conference 2023, український Уряд, бізнес та міжнародні партнери України презентували стратегічне бачення відбудови. Підраховано, що всього у 2023 році Україна потребує 14 млрд доларів на проєкти відновлення, зокрема на відновлення енергетичної, житлової, критично важливої та соціальної інфраструктури, базових послуг для найбільш вразливих верств населення, розмінування.

Дані: звіт RDNA2
https://documents1.worldbank.org/curated/en/099062823034041908/pdf/P18017401fe8430010af21016afb4ebc8c4.pdf

Законом України "Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України" (стаття 13 Закону України) визначено, що джерелами фінансування компенсації за пошкоджені та знищені об'єкти нерухомого майна є:

1) кошти державного (у тому числі Фонду відновлення майна та зруйнованої інфраструктури, Фонду ліквідації наслідків збройної агресії) та місцевих бюджетів;

2) кошти міжнародних фінансових організацій, інших кредиторів та інвесторів;

3) міжнародна технічна та/або поворотна чи безповоротна фінансова допомога;

4) репарації або інші стягнення з рф;

5) інші джерела, не заборонені законодавством України.

Механізм використання коштів фонду ліквідації наслідків збройної агресії визначається Порядком (Постанова Кабінету міністрів України №118 від 10.02.2023 року (зі змінами - Постанова Кабінету міністрів України №79 від 23.01.2023 року).

Фінансування коштом місцевого бюджету через окремі програми

Органи місцевого самоврядування можуть затверджувати місцеві програми та створювати фонди з метою надання компенсації та відновлення пошкоджених/знищених (зруйнованих) об'єктів нерухомого майна. Компенсації щодо пошкодженого нерухомого майна будуть фінансуватися коштом з Фонду ліквідації наслідків збройної агресії РФ (пункт 2 Постанови КМУ № 118 від 10 лютого 2023 року).

Фінансування полягає у наданні коштів для безповоротного, безвідплатного, цільового їх витрачання протягом бюджетного періоду. Джерелами фінансування є кошти державного і місцевих бюджетів; кошти державних і місцевих позабюджетних фондів (у разі їх створення); власні кошти підприємств, установ, організацій (самофінансування); кредитні ресурси та інші кошти громадян і юридичних осіб. Залежно від об'єктів, форм, способів і напрямів використання коштів розрізняють фінансування державне, бюджетне, цільове, кошторисно-бюджетне (здійснюється за рахунок бюджетних коштів на підставі кошторису), пряме, спільне, венчурне, фінансування капітальних видатків, на підприємствах здійснюється самофінансування (за рахунок власних коштів).

Фінансування через резервний фонд державного бюджету

Кошти з резервного фонду державного бюджету передаються до обласних військових державних адміністрацій, які уже на місцях забезпечують організацію процесу відбудови. Кошти резервного фонду державного бюджету використовуються для першочергових робіт з відновлення об'єктів незалежно від форми власності за такими напрямами (згідно з Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 квітня 2022 р. № 280-р «Про виділення коштів з резервного фонду державного бюджету»):

1) Проведення робіт з обстеження пошкоджених об'єктів.
2) Ремонт і заміна заповнення віконних та дверних прорізів (поточний ремонт).
3) Капітальний ремонт конструкцій дахів та покрівель.
4) Поточний ремонт покриття покрівлі.
5) Ремонт конструкцій фасадів.
6) Ліквідація вибоїн покриттів автомобільних доріг вулиць і міст населених пунктів.
7) Ремонт зовнішніх та внутрішніх інженерних мереж та систем, зокрема теплопостачання, газопостачання, водопостачання, водовідведення, опалення, електричних мереж.

8) Розбирання зруйновних конструкцій.

9) Прибирання розбитої воєнної та цивільної техніки (з доріг та прибудинкових територій).

10) Прибирання вулиць та прибудинкових територій.

Співфінансування.

Органи місцевого самоврядування також мають право здійснювати закупівлі щодо відбудови пошкоджених обєктів на умовах співфінансування.

Закупівля робіт на умовах співфінансування в рамках проєктів, що реалізуються за рахунок кредитів, позик, грантів організацій, зазначених у частині другій цієї статті, здійснюється згідно з правилами і процедурами, встановленими цими організаціями, а в разі невстановлення таких правил і процедур — відповідно до Закону України "Про публічні закупівлі".

Сам термін “співфінансування” вживається в різних нормативно-правових актах. При цьому, сфера та галузі у яких вживається даний термін свідчить про різноманіття способів його трактування та застосування, які варіюються від розподілу між собою частки у фінансових витрат, до змішаного фінансування, яке передбачає комбінування різних за статусом суб’єктів діяльності, джерел фінансування та можливо навіть і методів інвестування, за допомогою яких здійснюється фінансування того чи іншого проєкту.

При цьому, за своїм характером та ознаками поняття “співфінансування” передбачає спільне фінансування з визначенням часткової участі.

Співфінансування, яке визначене у частині 3 статті 6 Закону України “Про публічні закупівлі” це є кошти для реалізації проєктів за рахунок коштів наданих в рамках кредитів, позик, грантів організацій та кошти бюджету: державного та / або місцевого.

Відповідно до частини 3 статті 6 Закону України “Про публічні закупівлі” закупівля товарів, робіт і послуг на умовах співфінансування в рамках проєктів, що реалізуються за рахунок кредитів, позик, грантів організацій, зазначених у частині 2 цієї статті, здійснюється згідно з правилами і процедурами, встановленими цими організаціями, а в разі невстановлення таких правил і процедур — відповідно до Закону України “Про публічні закупівлі”.

У свою чергу, частиною 2 статті 6 Закону України “Про публічні закупівлі” визначено, що співфінансування в рамках проєктів, що реалізуються за кошти кредитів, позик, грантів, що надані відповідно до міжнародних договорів України:

- Міжнародним банком реконструкції та розвитку,
- Міжнародною фінансовою корпорацією,
- Багатостороннім агентством з гарантування інвестицій,
- Міжнародною асоціацією розвитку,

- Європейським банком реконструкції та розвитку,
- Європейським інвестиційним банком,
- Північним інвестиційним банком,
- а також іншими міжнародними валютно-кредитними організаціями.

Тобто, законодавцем визначено, що виключно за кошти кредитів, позик, грантів, що надані відповідно до міжнародних договорів України, зазначених організацій та установ виконуються міжнародні зобов'язання України у сфері закупівель, у тому числі на умовах співфінансування.

Закупівля товарів, робіт і послуг здійснюється згідно з правилами і процедурами, встановленими цими організаціями з урахуванням принципів, встановлених у частині 1 статті 5 Закону України “Про публічні закупівлі”:

- добросовісна конкуренція серед учасників;
- максимальна економія, ефективність та пропорційність;
- відкритість та прозорість на всіх стадіях закупівель;
- недискримінація учасників та рівне ставлення до них;
- об'єктивне та неупереджене визначення переможця процедури закупівлі / спрощеної закупівлі;
- запобігання корупційним діям і зловживанням.

Таким чином, органи місцевого самоврядування у разі отримання грантових коштів зобов’язані їх витрачати відкрито, у відповідності до вимог законодавства і за їх цільовим призначенням.

Органам місцевого самоврядування у разі співфінансування необхідно детально вивчити умови надання гранту, позики чи кредиту.

Умовами програм, або договорів може бути встановлено:

- які товари, роботи чи послуги можуть закуповуватися за грантові кошти, чи за кошти позики або кредиту;
- порядок відбору надавачів послуг, виконавців робіт або постачальників товару;
- вимоги (в тому числі технічні та якісні характеристики) до самих послуг, товарів чи робіт.

Здійснювати закупівлю потрібно виключно тих товарів, робіт та послуг на умовах співфінансування в рамках проєктів, щодо яких наданні грантові кошти, позика чи кредит. У разі встановлення у договорі або у іншій угоді чи програмі окремого порядку проведення закупівлі, такі закупівлі мають відбуватися у чіткій відповідності такого порядку та встановленого виду закупівлі. У такому випадку органами місцевого самоврядування не використовуються положення Закону України “Про публічні закупівлі” та Особливостей, окрім статті 5 Закону України “Про публічні закупівлі”. У разі

відсутності порядку проведення закупівлі такі закупівлі мають відбуватися у відповідності до вимог Закону України “Про публічні закупівлі” з урахуванням Особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України “Про публічні закупівлі”, на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування, затверджених постановою Кабміну від 12.10.2022 № 1178.

Слід зауважити, що може виникнути ситуація, що органу місцевого самоврядування необхідно буде здійснювати закупівлю згідно вимог Закону України “Про публічні закупівлі” з урахуванням Особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України “Про публічні закупівлі”, на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування, затверджених постановою Кабміну від 12.10.2022 № 1178, та з врахуванням вимог, які встановлені організацією (установою), яка надає грантові кошти, позику чи кредит. У разі наявності таких вимог їх необхідно обов’язково включити до тендерної документації та/або до умов укладених договорів. Тому, при здійсненні закупівель на умовах співфінансування в рамках проєктів за кошти грантів, позик чи кредитів до тендерної документації орган місцевого самоврядування має обов'язково включити умови, які встановлені угодою (договором або програмою), якою передбачено надання грантових коштів, позики чи кредиту.

Наприклад, орган місцевого самоврядування в тендерній документації зазначає таке: “Тендерна документація підготовлена у відповідності до вимог чинного законодавства та у відповідності до вимог, встановлених умовами Грантової угоди…(або іншого договору, угоди чи проєкту), у рамках співфінансування якої здійснюється дана закупівля та у рамках якої проводиться закупівля….”.

Приклади закупівель зі співфінансуванням:

1) Капітальний ремонт будівлі Комунального закладу "Мізяківсько-Хутірський ліцей" по вул. Центральна, 22 в с. Мізяківські-Хутори, Вінницького району, Вінницької області (коригування)

   Посилання на план закупівлі: https://prozorro.gov.ua/plan/UA-P-2023-10-30-004035-c

   Посилання на тендер: https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2023-10-30-012158-a

2) Капітальний ремонт житлового будинку, постраждалого внаслідок збройної агресії за адресою: Херсонська область, Херсонський район, с. Благодатне, вул. Першотравнева, 60 (Код за ДК 021:2015: 45450000-6 Інші завершальні будівельні роботи (45453000-7 Капітальний ремонт і реставрація))

   Посилання на план закупівлі: https://prozorro.gov.ua/plan/UA-P-2023-10-31-001639-c

   Посилання на тендер: https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2023-10-31-005671-a

3) Капітальний ремонт (відновлення) проїжджої частини та тротуарів по вул. Кишинівська від вул. Болградська до вул. Покровська, від вул. Бендерська до вул. Захаріаді Олександра зі суміжними вулицями у м. Ізмаїл Ізмаїльського району

Одеської області в рамках проєкту "CBConnect Trans – Розвиток інтермодального транскордонного сполучення за маршрутом Ісакча – Орлівка – Тульча – Ізмаїл" у рамках Спільної Операційної Програми "Румунія – Україна 2014-2020"

Посилання на план закупівлі: https://prozorro.gov.ua/plan/UA-P-2023-10-10-000808-c

Посилання на тендер: https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2023-10-11-006

2. Механізм фінансування проєктів відбудови з державного бюджету

Механізм подання проєктів щодо використання коштів фонду ліквідації наслідків збройної агресії* (Джерело: *https://mtu.gov.ua/news/34295.html*)

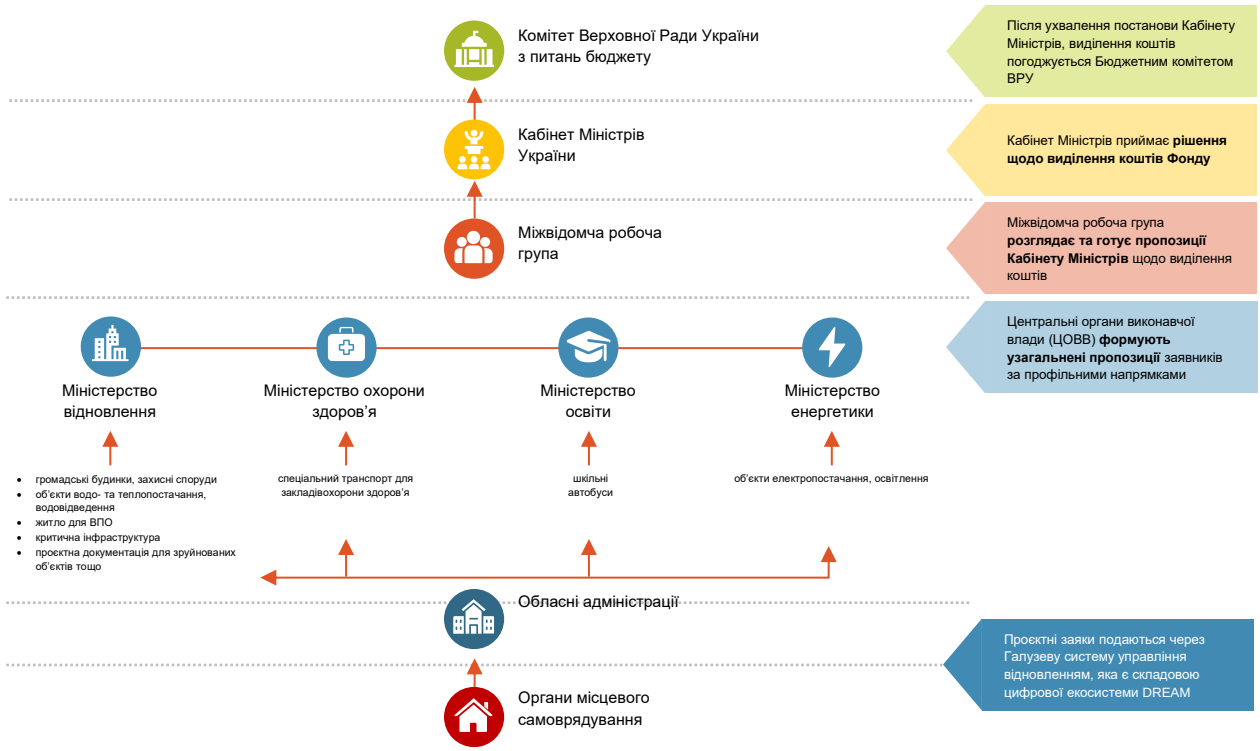

Звернення про виділення коштів фонду (далі - звернення) подаються центральними органами виконавчої влади, обласними, Київською міською держадміністраціями (обласними військово-цивільними, військовими, Київською міською військовою адміністраціями), органами місцевого самоврядування (відповідними військовими адміністраціями у разі їх утворення).

За поданням Міжвідомчої робочої групи проєкти будуть розглянуті Кабінетом Міністрів України та зможуть отримати фінансування з Фонду ліквідації наслідків збройної агресії.

Причому, залежно від предмету закупівлі звернення подаються до таких міністерств:

До Міністерства Відновлення України подаються звернення про виділення коштів фонду центральними органами виконавчої влади за наступними напрямами:

- будівництво (нове будівництво, реконструкцію, реставрацію, капітальний ремонт) громадських будинків та споруд (з урахуванням вимог безпеки щодо захисних споруд цивільного захисту), захисних споруд цивільного захисту та військових об’єктів (споруд, будинків, позицій, казарм, складів, доріг тощо);
- будівництво об’єктів інфраструктури, зокрема пов’язаних з наданням послуг з водопостачання, водовідведення, виробництва теплової енергії, теплопостачання, електропостачання;
- нове будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт, розроблення проєктної (проєктно-кошторисної) документації будівель для забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб та осіб, які втратили його внаслідок воєнних дій, спричинених збройною агресією рф проти України;
- розроблення проєктної (проєктно-кошторисної) документації для об’єктів, зруйнованих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України;
- будівництво, ремонт та інші інженерно-технічні заходи із захисту об’єктів критичної інфраструктури;
- закупівлю шкільних автобусів, спеціалізованого санітарного транспорту для центрів екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, спеціального транспорту для комунальних підприємств з благоустрою територій;
- відновлення пошкоджених об’єктів житлового (у тому числі будинків дачних та садових) та громадського призначення;
- нове будівництво об’єктів житлового призначення для осіб, які втратили житло внаслідок воєнних дій, спричинених збройною агресією рф проти України, розроблення та експертизу проєктної документації на будівництво таких об’єктів.

Звернення про виділення коштів фонду на проекти (об’єкти, заходи), реалізація яких розпочалася у 2023 році за рахунок коштів фонду ліквідації наслідків збройної агресії, подаються до Мінінфраструктури центральними органами виконавчої влади, а також обласними, Київською міською держадміністраціями (обласними військовими, Київською міською військовою адміністраціями) з урахуванням пропозицій органів місцевого самоврядування (відповідних військових адміністрацій у разі їх утворення) першочергово, разом з обґрунтованими пропозиціями щодо доцільності їх подальшої реалізації.

Мінінфраструктури формує узагальнені пропозиції щодо виділення коштів фонду на проекти (об’єкти, заходи), реалізація яких здійснювалася у 2023 році за рахунок коштів фонду, за напрямами, визначеними у пункті 2 Порядку використання коштів фонду ліквідації наслідків збройної агресії з переліком проектів (об’єктів, заходів) у розрізі регіонів з відповідними обґрунтуваннями.

Для проєктів будівництва подається наступний пакет документів:

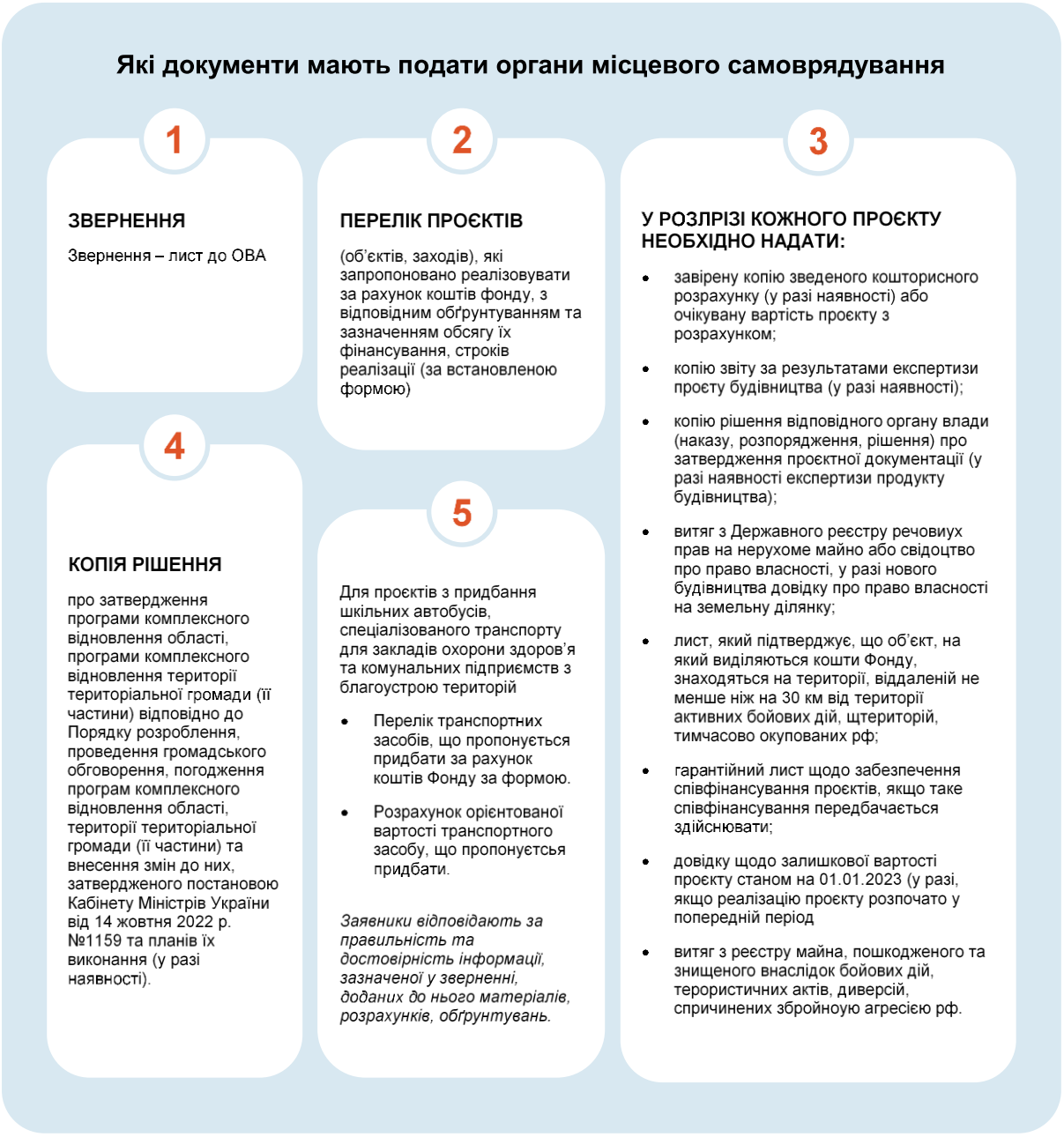

1) Перелік проєктів (об'єктів, заходів), які запропоновано реалізовувати за рахунок коштів Фонду за Формою 1.

2) У розрізі кожного проєкту необхідно надати:
   - завірену копію зведеного кошторисного розрахунку (у разі наявності) або очікувану вартість проєкту з розрахунком;
   - копію звіту за результатами експертизи проєкту будівництва (у разі наявності);

- копію рішення відповідного органу влади (наказу, розпорядження, рішення) про затвердження проєктної документації (у разі наявності експертизи проєкту будівництва);
- витяг з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно або свідоцтво про право власності, у разі нового будівництва – довідку про право власності на земельну ділянку;
- лист, який підтверджує, що об’єкт, на який виділяються кошти Фонду, знаходиться на території, віддаленій не менше ніж на 30 км від територій активних бойових дій, територій, тимчасово окупованих рф;
- гарантійний лист щодо забезпечення співфінансування проєктів, якщо таке співфінансування передбачається здійснювати;
- довідку щодо залишкової вартості проєкту станом на 01.01.2023 (у разі, якщо реалізацію проєкту розпочато у попередній період).

3) Копія рішення про затвердження програми комплексного відновлення області, програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) відповідно до Порядку розроблення, проведення громадського обговорення, погодження програм комплексного відновлення області, території територіальної громади (її частини) та внесення змін до них, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14 жовтня 2022 р. № 1159 та планів їх виконання (у разі наявності).

Приклад Форми 1 подання переліку проєктів (об’єктів, заходів), які запропоновано реалізовувати за рахунок коштів Фонду ліквідації наслідків збройної агресії — https://mtu.gov.ua/content/fond-likvidacii-naslidkiv-zbroynoi-agresii.html (див. Форма подання переліку проєктів (об’єктів, заходів), які запропоновано реалізовувати за рахунок коштів Фонду ліквідації наслідків збройної агресії)

- До Міністерства охорони здоров'я України подаються звернення про виділення коштів фонду для закупівлі спеціального транспорту для закладів охорони здоров’я.
- До Міністерства освіти України подаються звернення про виділення коштів фонду для закупівлі шкільних автобусів.

Для проєктів з придбання шкільних автобусів, спеціального транспорту для закладів охорони здоров’я та комунальних підприємств з благоустрою територій подається:

1) Перелік транспортних засобів, що пропонується придбати за рахунок коштів Фонду — Форма 2.
2) Розрахунок орієнтовної вартості транспортного засобу, що пропонується придбати.

Приклад Форми 2 подання переліку транспортних засобів, що пропонується придбати за рахунок коштів Фонду ліквідації наслідків збройної агресії (https://mtu.gov.ua/content/fond-likvidacii-naslidkiv-zbroynoi-agresii.html (див. Форма подання переліку транспортних

засобів, що пропонується придбати за рахунок коштів Фонду ліквідації наслідків збройної агресії)

- До Міністерства енергетики України подаються звернення про виділення коштів фонду для закупівлі об’єктів критичної інфраструктури, пов’язаних з наданням послуг електропостачання

Виділення коштів фонду (з відкриттям у разі потреби нових бюджетних програм, включаючи трансферти місцевим бюджетам) здійснюється за рішенням Кабінету Міністрів України в межах коштів, що фактично надійшли до фонду, та з дотриманням умов, визначених пунктом 3 Порядку використання коштів фонду ліквідації наслідків збройної агресії.

На підставі протокольного рішення Кабінету Міністрів України, прийнятого згідно з пропозиціями центральних органів виконавчої влади, обласних, Київської міської держадміністрацій, для термінового фінансування проєктів (об’єктів, заходів), пов’язаних з ліквідацією наслідків, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, або необхідності спрямування коштів фонду на забезпечення потреб оборони, на будівництво, ремонт та інші інженерно-технічні заходи із захисту об’єктів критичної інфраструктури, виділення коштів фонду може здійснюватися за рішенням Кабінету Міністрів України без застосування пунктів 6—9 Порядку використання коштів фонду ліквідації наслідків збройної агресії.

3. Пріоритизація фінансування проєктів відбудови з державного бюджету

Профільні міністерства відповідно до Порядку використання коштів фонду ліквідації наслідків збройної агресії:

1. Розглядають звернення на відповідність вимогам Порядку;
2. Розглядають питання доцільності, ефективності, взаємоузгодженості, пріоритетності реалізації запропонованих у зверненні проєктів з урахуванням Методичних рекомендацій щодо приорітезації проєктів ліквідації наслідків, спричинених збройною агресією рф проти України;
3. Формують за результатами оцінки узагальнені пропозиції щодо виділення коштів фонду за напрямами, з переліком проєктів (об’єктів, заходів) у розрізі центральних органів виконавчої влади та регіонів з відповідними обґрунтуваннями, поясненнями та фінансово-економічними розрахунками і подають їх щомісяця до 12 числа Мінінфраструктури в електронній формі з використанням системи електронної взаємодії органів виконавчої влади із накладенням кваліфікованого електронного підпису на такі пропозиції, а також відповідний перелік проєктів (об’єктів, заходів), а у паперовій формі у разі, коли звернення містять інформацію з обмеженим доступом, вимога щодо захисту якої встановлена законом.

Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України затвердило Методичні рекомендації щодо пріоритезації проєктів ліквідації наслідків, спричинених збройною агресією рф. (НАКАЗ Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України № 964 від 20.10.2023 р. “Про затвердження методичних рекомендації щодо пріоритезації проектів ліквідації наслідків, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України”)

Методологія містить перелік індексів, критеріїв та індикаторів, які дозволяють оцінити пріоритетність проєктів на основі бальної системи. Серед ключових індикаторів:

- узгодженість проєкту із Державною стратегією регіонального розвитку (ДСРР) та стратегією розвитку територіальної громади;
- наявність проєкту в схваленій програмі комплексного відновлення області та плані реалізації такої програми;
- наявність проєкту в схваленій програмі комплексного відновлення територіальної громади (її частини) та плані реалізації такої програми;
- вплив проєкту для розміщення внутрішньо переміщених осіб, осіб, що були евакуйовані із зони бойових дій, і осіб, які втратили своє майно через збройну агресію;
- приналежність заявника до територій, які були звільнені від тимчасової окупації тощо.

Крім того, затверджені методичні рекомендації містять вагові коефіцієнти, форму подання проєктів та форму презентації результатів пріоритезації, а також секторальні пріоритети, узгоджені з оцінкою завданої шкоди та потреб на відновлення (Rapid Damage and Needs Assessment, RDNA), яка готується Урядом України спільно з Групою Світового банку, Європейською Комісією та ООН.

Для розгляду поданих відповідними міністерствами узагальнених пропозицій створено Міжвідомчу робочу групу з розгляду узагальнених пропозицій заявників та підготовки пропозицій Кабінету Міністрів України щодо виділення коштів фонду ліквідації наслідків збройної агресії. Діяльність комісії є публічною, матеріали засідань опубліковані за посиланням https://mtu.gov.ua/content/fond-likvidacii-naslidkiv-zbroynoi-agresii.html.

Операції, пов’язані з використанням бюджетних коштів, проводяться відповідно до Порядку казначейського обслуговування державного бюджету за витратами, затвердженого Мінфіном (Наказ Міністерства фінансів України № 1407 від 24.12.2012).

Перерахування коштів фонду у вигляді трансфертів місцевим бюджетам здійснюється Казначейством відповідно до Порядку перерахування міжбюджетних трансфертів (Наказ Міністерства фінансів України № 1407 від 24.12.2012).

Видатки, пов’язані з фінансуванням капітального будівництва, здійснюються відповідно до Порядку державного фінансування капітального будівництва, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 1764 від 27.12.2001 р.

Розпорядники бюджетних коштів проводять моніторинг стану використання коштів фонду за відповідними напрямами та подають головному розпоряднику бюджетних коштів щомісяця до 10 числа місяця, наступного за звітним, інформацію про використання коштів фонду з відображенням інформації про відкриття асигнувань, касові видатки у розрізі бюджетних програм, напрямів та у разі розподілу коштів фонду за проєктами (об'єктами, заходами) з розподілом за регіонами, а також інформацію про стан реалізації проєктів (об'єктів, заходів), наявність зареєстрованих неоплачених бюджетних фінансових зобов'язань.

Головні розпорядники бюджетних коштів подають щомісяця до 15 числа місяця, наступного за звітним, Мінфіну та Казначейству:

- інформацію про використання коштів фонду з відображенням інформації про відкриття асигнувань, касові видатки у розрізі бюджетних програм, напрямів та у разі розподілу коштів фонду за проєктами (об'єктами, заходами) проєктів (об'єктів, заходів) з розподілом за регіонами, а також інформацію про стан реалізації проєктів (об'єктів, заходів), наявність зареєстрованих неоплачених бюджетних фінансових зобов'язань;
- інформацію про заборгованість у розрізі бюджетних програм, за якими здійснюється використання коштів фонду, з деталізацією за напрямами, проєктами (об'єктами, заходами) (у разі розподілу коштів фонду за проєктами (об'єктами, заходами).

Головні розпорядники коштів державного бюджету щомісяця подають Казначейству звіт про використання коштів фонду за бюджетними програмами, за якими встановлено бюджетні призначення, не пізніше 15 числа місяця, наступного за звітним, за формою згідно з додатком 1. Звіт про використання коштів фонду подається Казначейству із застосуванням автоматизованої системи подання електронної звітності клієнтами Казначейства.

Казначейство на підставі звітів головних розпорядників складає звіт про надходження і використання коштів фонду за формою згідно з додатком 2 та подає Верховній Раді України, Президенту України, Кабінету Міністрів України, Рахунковій палаті та Мінфіну щомісяця не пізніше 25 числа місяця, наступного за звітним.

Відображення в первинному та бухгалтерському обліку інформації про отримані (створені) оборотні та необоротні активи, а також відкриття рахунків, реєстрація та облік бюджетних зобов'язань в органах Казначейства та проведення операцій, пов'язаних із використанням коштів фонду, здійснюються в установленому законодавством порядку.

Складення та подання фінансової і бюджетної звітності про використання коштів фонду, а також контроль за їх цільовим та ефективним витрачанням здійснюються в установленому законодавством порядку.

Розпорядники коштів державного та місцевих бюджетів забезпечують оприлюднення на офіційних веб-сайтах результатів проведення аудиторської перевірки реалізації проєктів (об'єктів, заходів), які оформляються відповідно до міжнародних стандартів аудиту та вимог законодавства, і подають зазначену інформацію до Єдиної цифрової інтегрованої інформаційно-аналітичної системи управління процесом відбудови інфраструктури.

4. Успішний кейс ІІ фази

18 січня 2023 року о 08:20 на території Броварської міської територіальної громади внаслідок авіаційної катастрофи вертольоту EC225LP сталося пошкодження будівлі дошкільного навчального закладу “Джерельце” з подальшим загорянням. Дітей та персонал постраждалого ЗДО “Джерельце” вимушено розподілили в найближчі чотири дитсадки, хоча це територіально незручно і спричиняє стресову ситуацію, яка особливо відчутна в період війни. Для більш комфортного перебування дітей в нових приміщеннях та усунення психологічного дискомфорту, на прохання їх батьків, групи облаштували тими меблями, які вціліли.

Наразі одним з найважливіших пріоритетів для міста є реконструкція ЗДО "Джерельце", враховуючи перевантаженість дошкільних навчальних закладів, пов’язану з активним довоєнним будівництвом багатоповерхових житлових будинків у м. Бровари та стрімким зростанням ВПО у Броварській територіальній громаді.

Листом Броварської міської ради Броварського району Київської області від 22.06.2023 № 4-22/01/10127 надано відповідний пакет документів на об’єкт “Реконструкція (для ліквідації наслідків надзвичайної ситуації) закладу дошкільної освіти (ясла-садок) комбінованого типу “Джерельце” за адресою: вул. Пелюри Симона, 13-б, м. Бровари, Київська область”.

Фінансування зазначеного у запиті об’єкта затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 червня 2023 року № 534-р “Про виділення коштів з фонду ліквідації наслідків збройної агресії” (із змінами, внесеними розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09 серпня 2023 року № 688) https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/534-2023-%D1%80#Text.

8 вересня 2023 року Департамент регіонального розвитку Київської обласної державної адміністрації оголосив закупівлю реконструкції (для ліквідації наслідків надзвичайної ситуації) закладу дошкільної освіти (ясла-садок) комбінованого типу "Джерельце" Броварської міської ради Броварського району Київської області за адресою: Київська область, м. Бровари, вул. Петлюри Симона, 13-б.

https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2023-09-08-011938-a

03 жовтня 2023 року укладено підрядний договір на суму 162 118 176,79 грн.

Фінансування на 2023 рік передбачено в наступному порядку (відповідно до умов Договору з змінами)

Додаток № 3-23

Протокол погодження договірної ціни на 2023 рік

Джерела фінансування	*(тис. грн.)*
Субвенція з державного бюджету	**50 000,00000**
Договірна ціна на 2023 рік	**47 998,851000**

Утримання служби Замовника та технічний нагляд – 901,350 (тис. грн.)
Авторський нагляд – 149,2850 (тис. грн.)
Кошти на покриття ризику – 919,4450 (тис. грн.)
Кошти на формування страхового фонду документації – 23,6080 (тис. грн.)
Кошти на виконавчу геодезичну зйомку – 7,4610 (тис. грн.)

Інформацію про фінансування та стан відбудови закладу дошкільної освіти (ясла-садок) комбінованого типу "Джерельце" Броварської міської ради Броварського району Київської області можна прослідкувати за посиланням:
https://dream.gov.ua/ua/project/DREAM-UA-200923-BB9917E8/profile

Джерело фото
https://kyivschina24.com/news/u-brovarah-rozpochalysya-roboty-z-rekonstrukcziyi-sadochka-dzherelcze-shho-postrazhdav-pid-chas-katastrofy-gelikoptera/

5. Ризики II фази

1. Довгий процес прийняття рішення про виділення коштів. Незважаючи на затвердження Методичних рекомендацій щодо приорітезації проєктів ліквідації наслідків, спричинених збройною агресією рф, війна триває, і нові пошкодження критичної інфраструктури виникають кожного дня, що буде постійно ускладнювати прийняття рішення про пріоритезацію.

2. Збільшення вартості відбудови (торги не відбулися, зросли ціни на будівельні матеріали, перегляд кошторису проєкту, необхідність здійснювати перерозподіл коштів).

4. Залежність можливості оплатити роботи від надходження коштів із джерел фінансування на цей об'єкт та приорітетність здійснення видатків органами Казначейства. Умови підрядних договорів містять типову умову договору про те, що розрахунки проводяться шляхом поетапної оплати замовником по факту виконаних робіт, за умови надходження коштів з джерел фінансування на даний об’єкт на умовах відтермінування платежу на термін до 100 календарних днів.

5. Бюджетні асигнування виділяються замовнику в межах кошторисних призначень, які передбачено на один бюджетний рік. Умовами договорів про закупівлю робіт на відбудову зруйнованих об’єктів передбачена їх тривалість як протягом одного бюджетного періоду, так і більше. У такому разі зобов’язання (договори про

закупівлю), термін дії яких перевищує один бюджетний рік, є довгостроковими. За умови твердої ціни договору та суттєвого підвищення цін на будівельні матеріали через недостатність закладених коштів на покриття додаткових витрат, пов'язаних з інфляційними процесами, підрядник може ініціювати питання про розірвання договору, оскільки подальше виконання договору стане для нього невигідним або збитковим.

6. Законодавчі обмеження не дозволяють відобразити зростання цін у договорах, укладених за результатами тендерів. Допоки будівництво триває, ціни на матеріали та інші складові суттєво зростають. Утім, стаття 41 Закону України "Про публічні закупівлі" забороняє змінювати ціну та інші істотні умови договору про закупівлю за винятком декількох випадків. Ці випадки, навіть з урахуванням нових кошторисних норм, не дають можливості коригувати ціну будівельних робіт відповідно до ринкового зростання.

6. Нормативна база, корисні посилання II фази:

- Закон України "Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України" https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2923-20#Text

- Постанова КМУ № 118 від 10.02.2023 "Про затвердження Порядку використання коштів фонду ліквідації наслідків збройної агресії" - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/118-2023-%D0%BF#Text

- Постанова КМУ № 79 від 23.01.2024 р. "Про внесення змін до Порядку використання коштів фонду ліквідації наслідків збройної агресії" - https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennia-zmin-do-poriadku-vykorystannia-kosh-a79

- Постанова Кабінету Міністрів України № 1111 від 20.10.2023 р. "Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на відновлення роботи комунальних закладів освіти, що пошкоджені/знищені внаслідок бойових дій" - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1111-2023-%D0%BF#Text

- Постанова Кабінету Міністрів України № 590 від 9.06.2021 р. "Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану" - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1111-2023-%D0%BF#Text

- Постанова Кабінету Міністрів України № 1132 від 15.12.2010 р. "Про затвердження Порядку перерахування міжбюджетних трансфертів https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1132-2010-%D0%BF#Text

- Постанова Кабінету Міністрів України № № 995 від 8.09.1997 р. Про затвердження Порядку затвердження титулів об'єктів, будівництво яких здійснюється із залученням бюджетних коштів, коштів державних підприємств, установ та організацій, а також кредитів, наданих під державні гарантії - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995-97-%D0%BF#Text

- Постанова Кабінету Міністрів України № 1764 від 27.12.2001 р. "Про затвердження Порядку державного фінансування капітального будівництва" - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1764-2001-%D0%BF#Text

- Наказ Міністерства фінансів України № 1407 від 24.12.2012 "Про затвердження Порядку казначейського обслуговування державного бюджету за витратами" - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0130-13#Text

- Наказ Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України № 964 від 20.10.2023 р. "Про затвердження методичних рекомендацій щодо пріоритезації проектів ліквідації наслідків, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України" - https://mtu.gov.ua/documents/2355.html

- Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10 квітня 2022 р. № 280-р «Про виділення коштів з резервного фонду державного бюджету» https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280-2022-%D1%80#Text

- Розпорядження Кабінету Міністрів України № 534-р від 16.06.2023 р. "Про виділення коштів з фонду ліквідації наслідків збройної агресії" https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/534-2023-%D1%80#Text.

III фаза. Закупівля робіт із розроблення проєктної документації (*замовник СВ), будівництва, капітального ремонту, реконструкції

	Етап	1 місяць	2 місяць	3 місяць+
Ключові етапи і таймінг	Передача функцій замовника та проєктної документації (*замовник СВ)	*від кількох тижнів до кількох місяців (через необхідність особистого залучення всіх власників)		
	Закупівля робіт із розроблення проєкту (*замовник СВ)		*від двох місяців залежно від об'єкту	
	Закупівля робіт з будівництва, капітального ремонту, реконструкції			*від одного місяця
Ключові ризики	– затягнуте оформлення передачі функцій замовника при відбудові приватних / багатоквартирних будинків – суттєве збільшення вартості та строку виконання робіт внаслідок неякісної проєктної документації – неможливість виконання договору будівництва через недоліки планування закупівлі і формування тендерної документації			
Кількість залучених працівників	залежить від штатної чисельності та розподілу функціональних обов'язків працівників Служб відновлення та розвитку інфраструктури в областях України			
Основні організації	Служби відновлення та розвитку інфраструктури в областях України			
Задіяні організації	Служби відновлення та розвитку інфраструктури в областях України Учасники закупівлі робіт з нового будівництва, капітального ремонту, реконструкції Учасники закупівлі послуг технічного нагляду, послуг інженера-консультанта Проєктувальник Державна інспекція архітектури та містобудування України Орган оскарження - Антимонопольний комітет України (у разі оскарження тендерної документації та/або рішень замовника) Держаудитслужба та її міжрегіональні територіальні органи Територіальні органи Державної казначейської служби України Органи місцевого самоврядування Обласні, Київська міська держадміністрація Обласні військово-цивільні, військові, Київська міська військова адміністрація			
Результат	**затверджена проєктна документація (*замовник СВ), укладено договір про закупівлю будівництва, капітального ремонту, реконструкції**			

1. Передача функцій замовника та проєктної документації

Відновлення пошкоджених об’єктів шляхом будівництва (капітального ремонту, реконструкції) здійснюється власником (управителем), уповноваженим органом чи іншим замовником будівництва на підставі звіту технічного обстеження відповідно до розробленої та затвердженої в установленому законодавством порядку проєктної документації. Покроковий механізм закупівлі робіт з розроблення проєктної документації викладено в наступному розділі.

Закупівля робіт з розроблення проєктної документації може здійснюватись як органами місцевого самоврядування, так і Службами відновлення та розвитку інфраструктури в областях України. У разі закупівлі робіт з розроблення проєктної документації Службою відновлення та розвитку інфраструктури їм треба передати функції замовника.

Передача функції замовника будівництва регулюється Законом України “Про регулювання містобудівної діяльності”, Законом України “Про місцеве самоврядування в Україні”, Постановою Кабінету Міністрів України від 25 квітня 2023 р. № 382 “Про реалізацію експериментального проєкту щодо відновлення населених пунктів, які постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації”.

Згідно із Законом України “Про регулювання містобудівної діяльності”, замовник будівництва (далі — замовник) — фізична чи юридична особа, яка має у власності чи користуванні одну чи декілька земельних ділянок або у власності чи управлінні будівлю/споруду і має намір щодо виконання підготовчих та/або будівельних робіт.

Згідно із Законом України “Про місцеве самоврядування в Україні” (ст. 31, пункт “б”, підпункт 1) до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать делеговані повноваження: надання (отримання, реєстрація) документів, що дають право на виконання підготовчих та будівельних робіт, здійснення державного архітектурно-будівельного контролю та прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об’єктів у випадках та відповідно до вимог, встановлених Законом України "Про регулювання містобудівної діяльності".

Згідно із Постановою Кабінету Міністрів України від 25 квітня 2023 р. № 382 “Про реалізацію експериментального проєкту щодо відновлення населених пунктів, які постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації” для реалізації експериментального проєкту суб’єкти управління об’єктами державної (комунальної) власності, власники об’єктів приватної власності (уповноважені ними особи, що управляють майном) передають функції замовника будівництва службам відновлення та розвитку інфраструктури в областях. Органи місцевого самоврядування надають методологічну допомогу та сприяють в укладенні договорів, що завіряються нотаріально, про передачу функцій замовника будівництва щодо об’єктів приватної власності.

2. Закупівля робіт із розроблення проєктної документації (*замовник СВ)

Алгоритм дій замовника щодо організації та проведення закупівель з відновлення населених пунктів відрізняється в залежності від наявності / відсутності проєктної документації на об'єкти, що підлягають відновленню.

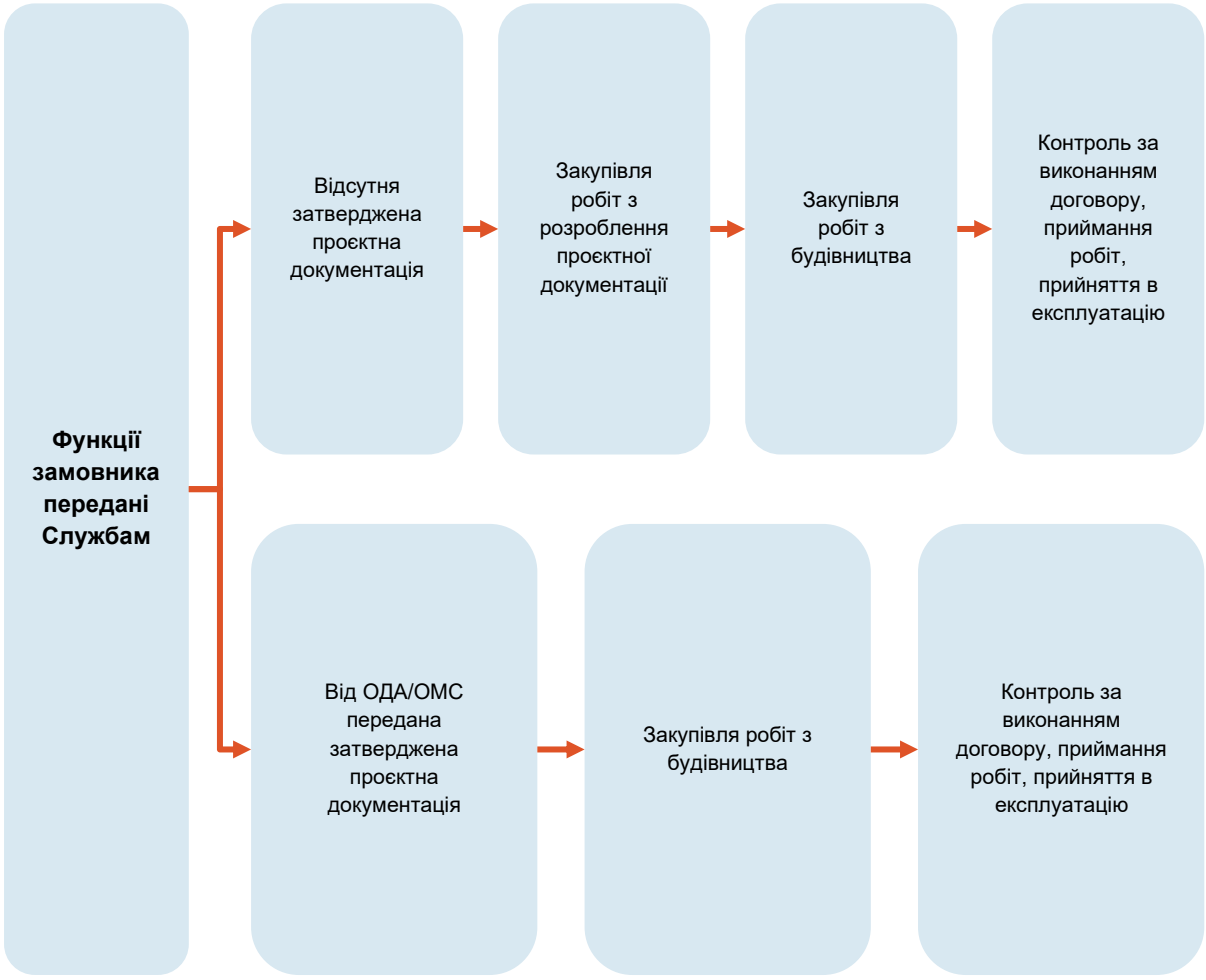

По деяких об'єктах будівництва Службам для організації та здійснення виконання робіт з відновлення населених пунктів облдержадміністраціями та органами місцевого самоврядування (ОМС) надані розроблені на замовлення ОМС та затверджені проєктні документації. По таких об'єктах Служби мають забезпечувати організацію та проведення торгів на закупівлю робіт, виконання технічного та авторського нагляду за будівництвом.

Послідовність дій із закупівлі робіт із розроблення проєктної документації Служб відновлення та розвитку інфраструктури в областях України повністю ідентична викладеній у фазі I послідовності дій із закупівлі робіт із розроблення проєктної документації для замовника-ОМС.

3. Закупівля робіт з будівництва, капітального ремонту, реконструкції

Затверджена проєктна документація (результат І фази для ОМС або попередньоро розділу для Служб відновлення та розвитку інфраструктури в областях України) є підставою для проведення закупівлі робіт з будівництва. Закупівля робіт з будівництва має той самий алгоритм, що і закупівля робіт з розроблення проєктної документації.

І Етап: підготовка та планування закупівлі

Кроки для планування закупівлі робіт з будівництва аналогічні тим, що розглянуті у фазі І за Схемою 1:

1) визначення предмета закупівлі;

2) підготовка вихідних даних/документів для обґрунтування технічного завдання;

3) визначення очікуваної вартості;

4) вибір виду закупівлі.

5) включення закупівлі до річного плану закупівель

Предмет закупівлі робіт з будівництва визначається відповідно до Порядку, зазначеному у фазі І.

Документальне обгрунтування та підстава для визначення очікуваної вартості робіт з будівництва зазначені на Схемах 2 та 3 фази І.

Особливості, що відрізняють закупівлю робіт будівництва від закупівлі розроблення проєктної документації на етапах закупівельного процесу.

Підставою для визначення очікуваної вартості робіт згідно технічного завдання є затверджений проєкт будівництва. Очікувана вартість робіт з будівництва визначається з урахуванням кошторисних норм України “Настанова з визначення вартості будівництва” (далі - КНУ “Настанова з визначення вартості будівництва”) (відповідно до затвердженої проєктної документації.

До очікуваної вартості предмета закупівлі або його частини (лоту) не включається вартість витрат, що не відносяться до розрахункової вартості витрат учасника на виконання обсягів та видів робіт/послуг, передбачених характеристиками та обсягом робіт (технічною специфікацією) предмета закупівлі або його частини (лоту).

Як приклад, до таких витрат належать (не виключно) витрати на здійснення технічного нагляду, надання послуг інженера-консультанта, проведення процедури закупівлі, компенсацію витрат, пов’язаних з наданням висновку з оцінки впливу на довкілля, проєктно-вишукувальні роботи та експертизу проєктної документації, здійснення авторського нагляду.

По деяких об'єктах відновлення для виконання робіт з будівництва Служби отримали від облдержадміністрацій та органів місцевого самоврядування розроблену на замовлення цих органів та затверджену проєктну документацію. Під час планування закупівель робіт за отриманими затвердженими проєктними документаціями Службами був проведений вибірковий аналіз цін на матеріальні ресурси. Під час аналізу з'ясувалося, що по багатьох основних позиціях ціни в отриманих кошторисних документаціях у порівнянні з поточними середніми цінами в регіонах значно завищені.

Агентство рекомендувало Службам перевірити ціни на основні матеріальні ресурси, застосовані в кошторисних документаціях, та у разі їх перевищення над рівнем поточних ринкових у регіоні, враховуючи конкретні технічні та якісні характеристики, уточнити розрахунки очікуваної вартості закупівель з урахуванням відповідних цін на рівні ринкових.

У результаті по об'єктах відбулося суттєве зменшення очікуваної вартості закупівель (в окремих випадках — до 34%!). Як наслідок — укладення договору про закупівлю з переможцем із значно нижчою ціною.

Такий підхід — шлях до ощадливого використання коштів на відбудову.

Для визначення обґрунтованих поточних цін на матеріальні ресурси, зокрема, з метою уточнення очікуваної вартості предмета закупівлі, Служба має затвердити порядок аналізу цін, що визначає підходи, алгоритм та процес аналізу поточних цін на матеріальні ресурси, які використовуються для виконання будівельних робіт на об’єктах, що належать до сфери управління Служби або передані їй для реалізації як замовнику будівництва, у тому числі для реалізації експериментальних проектів відновлення населених пунктів та окремих об’єктів інфраструктури.

II. Етап: проведення закупівлі

2 опції:

1	2
Проведення відкритих торгів — основний вид закупівлі	Закупівля робіт з будівництва без використання електронної системи закупівель — як виключення, лише за наявності у замовника підстав, встановлених пунктом 13 Особливостей та належного їх обгрунтування.

1) Проведення відкритих торгів

Алгоритм проведення відкритих торгів на закупівлю робіт з будівництва див.Схему 4, зазначену у Фазі І.

Зазначення в тендерній документації можливості прийняття до розгляду тендерної пропозиції з ціною вищою ніж очікувану вартість закупівлі, як і в разі закупівлі робіт з розроблення проєктної документації, не є доцільним, зважаючи на:

- відносно короткі строки для проведення відкритих торгів, встановлені Особливостями;
- можливість відшкодувати підряднику збільшення вартості трудових та матеріально-технічних ресурсів, спричинене інфляцією, за рахунок та в межах коштів на покриття додаткових витрат, пов'язаних з інфляційними процесами.

Звернемо увагу на важливі моменти, що можуть впливати на ефективність закупівлі.

При підготовці процедури відкритих торгів на закупівлю робіт з будівництва замовнику важливо залучити до конкурентного відбору максимально можливу кількість учасників. Це питання найбільш актуальне для Служб в областях, наближених до зони бойових дій, де в порівнянні з центральними регіонами конкуренція нижча.

Вирішити цю задачу можна запроваджуючи практику проведення ринкових консультацій до оголошення тендеру, оптимізацією умов тендерної документації та вимог до переліку документів, що вимагаються від учасників торгів.

Мета ринкових консультацій:

1. Надати потенційним учасникам максимально можливий обсяг інформації про закупівлю, яка планується
2. Побудувати довіру ринку до замовника на підставі відкритості, незаангажованості, готовності замовника дослухатися до проблем підрядників при участі в закупівлях та разом працювати над забезпеченням доброчесності цього процесу

Алгоритм проведення консультацій з ринком

1. вивчаємо ринок підрядників у регіоні, зокрема, щодо їх участі у тендерах, укладені договори та хід їх виконання, інформацію про завершені будівництвом об'єкти, а також інформацію щодо поточного стану технічного, кадрового потенціалу підрядників, отриманої з відкритих джерел, а також за результатами запитів, направлених до учасників ринку
2. готуємо матеріали з інформацією про заплановану закупівлю (презентації, відеоматеріали тощо), визначаємо основні вимоги замовника до виконання робіт
3. усіма можливими способами, на власному сайті замовника, через ЗМІ, соціальні мережі (і не тільки) інформуємо підрядників про заплановану закупівлю, дату та час проведення ринкової консультації, електронну адресу для надсилання запитів від підрядників щодо питань, які можуть їх цікавити під час обговорення
4. формат консультації з ринком плануємо для можливості участі підрядників як офлайн, так і онлайн
5. під час проведення ринкової консультації знайомимо підрядників з характером, видами робіт з будівництва, переліком об'єктів, відновлення яких планується, основними вимогами до виконання робіт, надаємо відповіді на отримані запити, отримуємо інформацію про можливі причини небажання учасників ринку приймати участь у торгах
6. оприлюднюємо на власному сайті інформацію про проведену консультацію з учасниками ринку із відповідями на запити підрядників
7. при підготовці відповідно до законодавства вимог тендерної документації щодо закупівлі робіт з будівництва конкретних об'єктів аналізуємо та, за наявності обґрунтованих підстав, враховуємо пропозиції підрядників
8. за результатами проведених торгів аналізуємо,чи були проведені заходи достатніми для зацікавленості учасників ринку в закупівлях робіт з відновлення, порівнюємо з конкуренцією при аналогічних закупівлях в інших замовників в регіоні, вивчаємо причини, що могли вплинути на недостатню конкуренцію (або її відсутність), та визначаємо план додаткових заходів для її збільшення

Про деякі особливості тендерної документації при закупівлі робіт з будівництва, на які варто звернути увагу

Кваліфікаційні критерії

Найчастіше завеликий обсяг документів вимагається від учасників торгів саме для підтвердження їх відповідності встановленим кваліфікаційним критеріям.

Рекомендації щодо визначення кваліфікаційних критеріїв відповідно до статті 16 Закону України “Про публічні закупівлі” в разі закупівлі робіт з будівництва та щодо встановлення вимог до документального їх підтвердження передбачені Методичними рекомендаціями.

Як оптимізувати вимоги до учасників щодо підтвердження встановлених кваліфікаційних критеріїв та уникнути дискримінаційних ознак цих вимог?

	Кваліфікаційний критерій	**Що враховувати для оптимізації вимог до учасників**
1	Наявність обладнання, матеріально-технічної бази та технологій	Вимоги щодо підтвердження наявних в учасника машин і механізмів мають охоплювати лише основні позиції обладнання, зазначені в тендерній документації, а не всі, передбачені відомістю ресурсів проєктної документації
2	Наявність працівників відповідної кваліфікації, які мають необхідні знання та досвід	Не обтяжувати учасника наданням копій трудових книжок працівників, інформацією про кваліфікаційні розряди працівників робочих професій. Передбачати будь-яку форму залучення працівників (цивільно-правовий, за сумісництвом, трудовий договір)
3	Наявність документально підтвердженого досвіду виконання аналогічного (аналогічних) за предметом закупівлі договору (договорів)	Не обмежувати визначення аналогічного договору вимогами щодо джерел фінансування аналогічних договорів, статусом попередніх замовників, не встановлювати кількість аналогічних договорів. Передбачити період надання аналогічних договорів не менше ніж 5 років. В разі встановлення вимоги до загального обсягу виконаних аналогічних договорів за цей період враховувати очікувану вартість закупівлі (передбачати зменшення питомої ваги суми загального обсягу від очікуваної вартості закупівлі при дороговартісних закупівлях)
4	Наявність фінансової спроможності, яка підтверджується фінансовою звітністю	Передбачити можливість подання фінансової звітності на вибір учасника за будь-який період з останніх 3-х років. При встановленні розміру річного доходу враховувати очікувану вартість (передбачати зменшення питомої ваги розміру річного доходу від очікуваної вартості закупівлі при дороговартісних закупівлях)

Технічне завдання (технічна специфікація)

Найповнішу інформацію про об'єкт будівництва містить затверджена проєктна документація з її складовою частиною — інвесторською кошторисною документацією. Тож, завантажуємо в тендерній документації затверджену проєктну документацію у повному складі (у тому числі інвесторську кошторисну документацію). Технічне завдання має бути сформоване відповідно до обсягів та видів робіт/послуг затвердженої проєктної документації з урахуванням характеристик матеріальних ресурсів, зазначених у проєкті.

Про вимоги щодо підтвердження ступеню локалізації устаткування, що входить до складу робіт.

До складу матеріальних ресурсів, поставку яких здійснює учасник, може входити устаткування, що передбачено технічним завданням (технічною специфікацією). При цьому замовнику слід звернути увагу не наступне.

Пунктом 6[1] Розділу X “Прикінцеві та перехідні положення” Закону тимчасово, з 2022 року строком на 10 років встановлені особливості здійснення закупівель щодо ступеню локалізації виробництва, якщо вартість предмета закупівлі дорівнює або перевищує 200 тисяч гривень. Перелік товарів, до яких застосовуються особливості здійснення закупівель, визначені цим пунктом, вказаний у підпункті 2. Замовник здійснює закупівлю товарів, визначених підпунктом 2, виключно якщо їх ступінь локалізації виробництва дорівнює чи перевищує встановлений відсоток (у 2024 році – 20%).

У разі закупівлі робіт чи послуг, якщо виконання таких робіт чи надання послуг передбачає набуття замовником у власність товарів, визначених пунктом 6[1] Розділу X Закону, процедури закупівлі таких робіт чи послуг здійснюються з урахуванням особливостей, встановлених цим пунктом.

Тож, якщо в складі робіт у закупівлі вартістю від 200 тис. грн., передбачено придбання устаткування із зазначеного переліку, за умови виникнення у замовника (навіть тимчасово) права власності на таке устаткування, до такого устаткування застосовується вимога щодо ступеню локалізації виробництва незалежно від його вартості.

Вимоги пункту 6[1] не застосовують до закупівель, що підпадають під дію положень Закону України “Про приєднання України до Угоди про державні закупівлі”, а також положень про державні закупівлі інших міжнародних договорів України, згода на обов’язковість яких надана Верховною Радою України.

Якщо технічним завданням передбачена поставка устаткування, що входить до переліку, визначеному підпунктом 2 пункту 6[1] Розділу X Закону, замовник має зазначити в тендерній документації умови щодо підтвердження ступеня локалізації стосовно кожної позиції такого устаткування.

Умови щодо підтвердження ступеня локалізації встановлюються у тому числі з урахуванням вимог, передбачених п.13[1] Порядку підтвердження ступеню локалізації, затвердженого постановою КМУ від 02.08.2022 №861 (далі – Порядок підтвердження локалізації).

Від учасника процедури закупівлі вимагається:

1) надання довідки в довільній формі, яка повинна містити:

   – ступінь локалізації виробництва щодо кожної запропонованої в складі тендерної пропозиції учасника позиції устаткування, яка вимагає підтвердження такого ступеню (ступінь локалізації повинен дорівнювати чи перевищувати відсоток, встановлений Законом на відповідний рік);

- ID номенклатурної позиції (позицій) згідно Переліку товарів з підтвердженим ступенем локалізації виробництва, який формує та веде Уповноважений орган (доступний за посиланням https://prozorro.gov.ua/page/localisation).

2) надання сертифіката відповідності системи управління якістю у виробництві вимогам ДСТУ ISO 9001:2015 або ДСТУ EN ISO 9001:2018 (EN ISO 9001:2015, IDT; ISO 9001:2015, IDT) щодо виробника, продукція якого пропонується таким учасником, або національних стандартів, якими їх замінено, виданого акредитованим відповідно до законодавства органом з оцінки відповідності.

Якщо в складі закупівлі робіт з будівництва згідно затвердженої проєктної документації передбачається закупівля колісних транспортних засобів, постачання яких покладається на виконавця, а право власності (навіть тимчасово) набувається замовником, тендерна документація має містити також вимогу до учасника відповідно до абзацу третього п.13[1] Порядку підтвердження локалізації.

У разі, якщо закупівля підпадає під дію положень Закону України “Про приєднання України до Угоди про державні закупівлі”, а також положень про державні закупівлі інших міжнародних договорів України, згода на обов’язковість яких надана Верховною Радою України, замовник встановлює в тендерній документації вимогу щодо надання учасником процедури або сертифікатів походження устаткування з країн, які підписали міжнародні угоди з Україною, або, у разі їх відсутності, документів, передбачених для підтвердження ступеню локалізації позицій устаткування відповідно до вищезазначених вимог.

На допомогу замовникам для визначення необхідності застосування вимог щодо ступеню локалізації з урахуванням положень міжнародних договорів України, зазначених у п.6[1] Розділу X Закону створено інтерактивний інструмент “Локалізація-tool: помічник закупівельника” https://cep.kse.ua/tools.html.

Вимоги до розрахунку ціни тендерної пропозиції (договірної ціни) учасника/переможця

Відповідно до вимог технічного завдання учасник формує ціну своєї пропозиції – договірну ціну.

Визначення терміну «договірна цін» є в Загальних умовах укладення та виконання договорів підряду в капітальному будівництві, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 01.08.2005 №668 (далі — Загальні умови). Так договірна ціна - це визначена на основі кошторису, узгоджена сторонами і обумовлена у договорі підряду ціна (вартість) робіт. Тотожне визначення договірної ціни міститься і в Кошторисних Нормах України (КНУ) “Настанова з визначення вартості будівництва”: договірна ціна – кошторис, яким

визначається вартість будівельних робіт, узгоджена сторонами (замовником та підрядником) та обумовлена у договорі.

КНУ “Настанова з визначення вартості будівництва” передбачає можливість застосування таких видів договірної ціни:

- ціни, що розраховується на підставі нормативної потреби в трудових і матеріально-технічних ресурсах, необхідних для здійснення проектних рішень по об’єкту будівництва, та поточних цін на них (тверда ціна або динамічна ціна);

- ціни за укрупненими показниками вартості робіт, обсяги та види яких передбачені затвердженою проектною документацією (ціна за УПВ, яка встановлюється як тверда). При цьому укрупнений показник вартості роботи – показник, який включає в себе заробітну плату робітників-будівельників, витрати на експлуатацію будівельних машин та механізмів, будівельні матеріали, вироби та комплекти, загальновиробничі та адміністративні витрати, інші роботи та витрати, прибуток на одиницю виміру певного виду роботи.

У Методичних рекомендаціях рекомендовано зазначати вид договірної ціни – тверда. Незалежно від виду ціни – розрахованої на підставі нормативної потреби в трудових і матеріально-технічних ресурсах або за УПВ – ціна договору як істотна умова договору про закупівлю може змінюватися після його підписання до виконання зобов’язань сторонами в повному обсязі лише у випадках, що зазначені у п.19 Особливостей (крім договорів про закупівлю, укладених відповідно до підпункту 13 пункту 13 Особливостей).

Формування ціни тендерної пропозиції (договірної ціни) учасника процедури торгів унормоване КНУ “Настанова з визначення вартості будівництва”. Так ціна пропозиції учасника процедури закупівлі (договірна ціна) формується на підставі вартості будівельних робіт, до складу якої включаються прямі, загальновиробничі та інші витрати на будівництво об’єкта, прибуток, кошти на покриття адміністративних витрат будівельних організацій, кошти на покриття ризиків у випадках, передбачених у пункті 4.40 КНУ “Настанова з визначення вартості будівництва“, кошти на покриття додаткових витрат, пов’язаних з інфляційними процесами, кошти на сплату податків, зборів, обов’язкових платежів.

У ціні пропозиції учасника процедури закупівлі (договірній ціні) окремим розділом враховуються також кошти на покриття витрат, пов’язаних з придбанням та доставкою на об’єкт будівництва устаткування, меблів та інвентарю, забезпечення яким покладається на учасника процедури закупівлі (підрядника).

Незалежно від виду договірної ціни у ціні пропозиції учасника процедури закупівлі (договірній ціні) можуть враховуватися кошти на покриття додаткових витрат, пов’язаних з інфляційними процесами, призначені на відшкодування збільшення вартості трудових та матеріально-технічних ресурсів, спричинене інфляцією, яка може відбутися протягом будівництва. За твердої ціни використання цих коштів здійснюється в порядку, обумовленому договором, за відповідними

обґрунтовуючими розрахунками, у межах розміру коштів, передбачених договірною ціною.

У ціні пропозиції учасника процедури закупівлі (договірній ціні) можуть враховуватися кошти на покриття ризиків, пов'язаних з виконанням робіт. Розмір цих коштів залежить від сукупності цілого ряду факторів, у тому числі:

- стадії проєктування;
- виду будівництва;
- технічної та технологічної складності об'єкта будівництва, складності виконання
- будівельних робіт;
- тривалості будівництва;
- способів фінансування будівництва;
- виду договірної ціни, що пропонується за умовами конкурсних торгів.

За твердої ціни розмір коштів на ризики відповідно до КНУ "Настанова з визначення вартості будівництва" не має перевищувати 1,5%. Ці кошти враховуються пропорційно вартості виконаних у звітному періоді робіт, в розмірі передбаченому договірною ціною без підтвердження розрахунками.

Порядок формування договірної ціни відповідно до вимог цих кошторисних норм має бути умовою тендерної документації.

Ціна тендерної пропозиції учасника торгів (договірна ціна) має передбачати вартість виконання всіх обсягів та видів робіт/послуг, зазначених у технічному завданні, у тому числі тих, які передбачені до виконання субпідрядними організаціями. Якщо за умовами закупівлі поставка окремих видів матеріальних ресурсів забезпечується замовником – про це має бути зазначено в технічному завданні тендерної документації, у вимогах до порядку формування договірної ціни та в умовах проєкту договору про закупівлю.

Як і при закупівлі робіт з розроблення проєктної документації, при закупівлі робіт з будівництва недоцільно вимагати від учасника розрахунок доаукціонної договірної ціни, навантажуючи учасника підготовкою зайвих документів, бо перевіряти такі розрахунки немає потреби через можливу зміну ціни за результатами аукціону.

Проєкт договору про закупівлю

Договір про закупівлю за результатами проведеної закупівлі як за процедурою відкритих торгів, так і без застосування електронної системи закупівель укладається відповідно до Цивільного і Господарського кодексів України з урахуванням положень статті 41 Закону, крім частин другої — п'ятої, сьомої — дев'ятої статті 41 Закону та Особливостей.

При формуванні проєкту договору про закупівлю важливо розуміти, які умови договору згідно законодавства є істотними. Умови, які є необхідними і для договорів підряду на капітальне будівництво, визначені ст.318 Господарського кодексу України.

Проєкт договору про закупівлю формується на підставі Загальних умов, які визначають порядок укладення та виконання договорів підряду на проведення робіт з нового будівництва, реконструкції, реставрації та капітального ремонту об'єкта будівництва. Вони є обов'язковими для врахування незалежно від джерел фінансування робіт, а також форми власності замовника та підрядника. В Загальних умовах зазначений перелік істотних умов договору підряду.

Особливу увагу слід приділити умовам проєкту договору щодо якості виконання робіт відповідно до державних будівельних норм, стандартів, технічних регламентів, технічних умов тощо та гарантійних строків якості закінчених робіт.

Проєкт договору підряду має містити порядок використання коштів на покриття додаткових витрат, пов’язаних з інфляційними процесами, при взаєморозрахунках за обсяги виконаних робіт.

В умовах проєкту договору слід зазначити, що відшкодування підряднику збільшення вартості трудових та матеріально-технічних ресурсів, спричинене інфляцією, яка може відбутися протягом будівництва, здійснюється за рахунок та в межах коштів на покриття додаткових витрат, пов’язаних з інфляційними процесами, передбачених договірною ціною.

За твердої ціни при взаєморозрахунках за обсяги виконаних робіт кошти на покриття додаткових витрат, пов’язаних з інфляційними процесами, враховуються в актах приймання виконаних будівельних робіт за відповідними обґрунтовуючими розрахунками.

При твердій договірній ціні можливі варіанти обґрунтовуючих розрахунків витрат підрядника, пов’язаних з інфляційними процесами, наведені нижче

1. Розрахунок витрат базується на співставленні цін на матеріальні ресурси, що враховані в договірній ціні на дату підписання договору, з цінами матеріальних ресурсів, придбаних для виконання робіт у звітному періоді.

   Підрядник надає замовнику розрахунок додаткових витрат, виходячи з номенклатури та обсягів виконаних у звітному періоді робіт, нормативної кількості матеріальних ресурсів на виконаний обсяг робіт, поточних ринкових цін у співставленні з цінами тих самих ресурсів, що враховані в договірній ціні. До розрахунку підрядник додає документи, що підтверджують придбання ним матеріальних ресурсів за поточними ринковими цінами, зазначеними в розрахунку додаткових витрат. При цьому зазначені в розрахунку поточні ринкові ціни на матеріальні ресурси, придбані для виконання робіт у звітному періоді, не мають перевищувати середні ціни в регіоні при рівних якісних характеристиках.

2. Для розрахунку витрат, пов’язаних з інфляцією за звітний період, може використовуватися показник індексу цін у будівництві чи індексу цін виробників промислової продукції за даними Держстату у разі їх оприлюднення.

   За таким варіантом підрядник надає замовнику розрахунок додаткових витрат, виходячи з номенклатури та обсягів виконаних у звітному періоді робіт, нормативної кількості матеріальних ресурсів на виконаний обсяг робіт та відповідного фактичного індексу цін у будівництві чи індексу цін виробників промислової продукції (до місяця, в якому було укладено договір чи останню додаткову угоду щодо зміни цін на матеріальні ресурси). Замовник може встановити в тендерній документації конкретний вид індексу цін, що буде застосовуватися при щомісячному розрахунку, який буде якнайкраще відповідати предмету закупівлі, а також посилання на офіційну сторінку Держстату з відповідними показниками індексу цін, яка буде слугувати джерелом інформації при проведенні розрахунків.

   У разі поставки виконавцем устаткування потрібно пам’ятати про наступне. Якщо за умовами проєкту договору про закупівлю передбачена поставка виконавцем устаткування, внесеного до Переліку товарів з підтвердженим ступенем локалізації виробництва, слід на дотримання вимоги, встановленої у п.13 Порядку підтвердження локалізації, передбачити умову про те, що виконавець договору одночасно з передачею товару надає замовнику підготовлену виробником товару фактичну калькуляцію собівартості такого товару, що оприлюднюється замовником в електронній системі закупівель разом із звітом про виконання договору про закупівлю.

Погодження договірної ціни при проведенні відкритих торгів

Договір про закупівлю, укладений за результатом торгів на закупівлю робіт, є договором підряду. Згідно частини першої статті 844 Цивільного кодексу України якщо робота виконується відповідно до кошторису, складеного підрядником, кошторис набирає чинності та стає частиною договору підряду з моменту підтвердження його замовником.

Порядок підтвердження/погодження договірної ціни переможця встановлюється, виходячи з вимог до її формування. Вимоги до формування договірної ціни переможця такі ж самі, що і для розрахунку договірної ціни учасника торгів: встановлюються відповідно до положень КНУ “Настанова з визначення вартості будівництва”.

Що має включати порядок погодження договірної ціни переможці процедури відкритих торгів — на Схемі 6.

СХЕМА 6.

Погоджена договірна ціна переможця торгів є невід'ємною частиною договору про закупівлю.

Можливі вимоги до строків та способів надання документів щодо порядку погодження договірної ціни:

- переможець процедури закупівлі у строк, що не перевищує 4 дні з моменту оприлюднення повідомлення про намір укласти договір, завантажує на веб-портал Уповноваженого органу договірну ціну, сформовану за результатами аукціону, з підтверджуючими розрахунками відповідно до умов тендерної документації;

- замовник протягом 4 робочих днів перевіряє надану переможцем договірну ціну з розрахунками на відповідність вимогам тендерної документації та, у разі невідповідностей, повідомляє про це переможця передбаченими засобами електронної системи закупівель або надіславши відповідного електронного листа від імені уповноваженої особи замовника на електронну адресу переможця, зазначену ним як контактну у тендерній пропозиції чи під час реєстрації на майданчику електронної системи Prozorro, чи в інший узгоджений з переможцем спосіб, з переліком усіх невідповідностей;

- переможець протягом 3 робочих днів (чи більшого строку, визначеного Замовником) завантажує на веб-портал Уповноваженого органу виправлену договірну ціну з розрахунками, або сторони підписують договір з усіма додатками, включаючи договірну ціну.

Зауваження замовника повинні ґрунтуватися виключно на підставі вимог, передбачених КНУ “Настанова з визначення вартості будівництва” та тендерною документацією. Якщо замовник у встановлений в тендерній документації строк не повідомить переможця про наявність обґрунтованих зауважень щодо невідповідностей договірної ціни з розрахунками до неї, вважається, що він погодив договірну ціну з відповідними кошторисними розрахунками. Якщо переможець не усуне повідомлені йому замовником невідповідності у розрахунку договірної ціни чи не надасть вчасно розрахунок, який відповідає вимогам

тендерної документації, він буде вважатись таким, що відмовився від підписання договору про закупівлю відповідно до вимог тендерної документації.
Погоджена договірна ціна переможця торгів є невід'ємною частиною договору про закупівлю.

2) Закупівля робіт з будівництва без використання електронної системи закупівель

Схема закупівлі робіт без використання електронної системи закупівель (за прямими договорами) та вимоги до оприлюднення інформації про такі закупівлі див. п.2) розділу 3.2 Фази І.

При закупівлі робіт з будівництва без використання електронної системи замовник перевіряє документи договірної ціни підрядника-виконавця, та в разі відповідності їх обсягу закупівлі та вимогам до формування договірної ціни, передбаченим КНУ “Настанова з визначення вартості будівництва”, погоджує договірну ціну. Погоджена договірна ціна підрядника-виконавця є невід'ємною частиною договору про закупівлю.

Замовник оприлюднює укладений договір про закупівлю та додатки до нього відповідно до вимог Закону з урахуванням Особливостей.

Звіт про результати проведення закупівлі з використанням електронної системи закупівель оприлюднюється відповідно до вимог Закону з урахуванням Особливостей.

Порядок реєстрації та обліку бюджетних зобов’язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України затверджений наказом Міністерства фінансів України від 02.03.2012 № 309 (із змінами).

Етап ІІІ: Виконання договору про закупівлю

На цьому етапі для закупівельника важливо орієнтуватися, в яких випадках після підписання договору про закупівлю можлива зміна його істотних умов.

На відміну від закупівлі проєктних робіт, найчастіше випадки зміни істотних умов підписаного договору про закупівлю виникають при виконанні договору на закупівлю робіт з будівництва.

Зміна істотних умов договору про закупівлю після його підписання.

Договори, укладені на закупівлю як за процедурами відкритих торгів, так і за прямими договорами відповідно до підстав, зазначених у п.13 Особливостей (крім підпункту 13 п.13 Особлиовстей) не можуть змінюватися після його підписання до виконання зобов’язань сторонами в повному обсязі, крім випадків, що зазначені у п.19 Особливостей.

ВАЖЛИВО звернути увагу на наступні підпункти п.19 Особливостей:

- у разі зменшення обсягів закупівлі (підпункт 1) договірна ціна відповідно зменшується, відкоригована договірна ціна оприлюднюється разом з додатковою угодою про зменшення ціни договору про закупівлю;

- випадок, зазначений у підпункті 2 разі закупівлі робіт не має відношення до зміни ціни на матеріальні ресурси, що включені до вартості робіт, бо предметом закупівлі є роботи, а не товар;

- у разі погодження зміни ціни в договорі про закупівлю в бік зменшення (без зміни кількості (обсягу) та якості товарів, робіт і послуг) (підпункт 5) на вивільнену суму не можна збільшувати обсяг закупівлі;

- збільшення ціни договору про закупівлю у зв'язку із зміною встановленого згідно із законодавством органами державної статистики індексу споживчих цін (підпункт 7) в разі закупівлі робіт не має підстав, оскільки відповідно до порядку формування договірної ціни індекс споживчих цін не застосовується в ціні договору на закупівлю робіт з будівництва (договірній ціні).

Для успішної підготовки, закупівлі робіт з нового будівництва, капітального ремонту, реконструкції і виконання відповідного договору варто робити самоаналіз попередніх закупівель, виявляти та аналізувати фактори, що спричинили ризик неефективної закупівлі, та, в залежності від етапу закупівельного процесу, розробити заходи щодо їх попередження. На етапі підготовки проведення процедури торгів доцільно звернути увагу на:

- удосконалення управління процесом підготовки закупівлі,

- обґрунтованість характеристик предмета закупівлі та очікуваної вартості закупівлі при її плануванні;

- розроблення алгоритму аналізу цін на матеріальні ресурси, що є ціноутворюючими в проєктах відновлення;

- запровадження на постійній основі практики ринкових консультацій з підрядниками;

- оптимізацію вимог до учасників торгів.

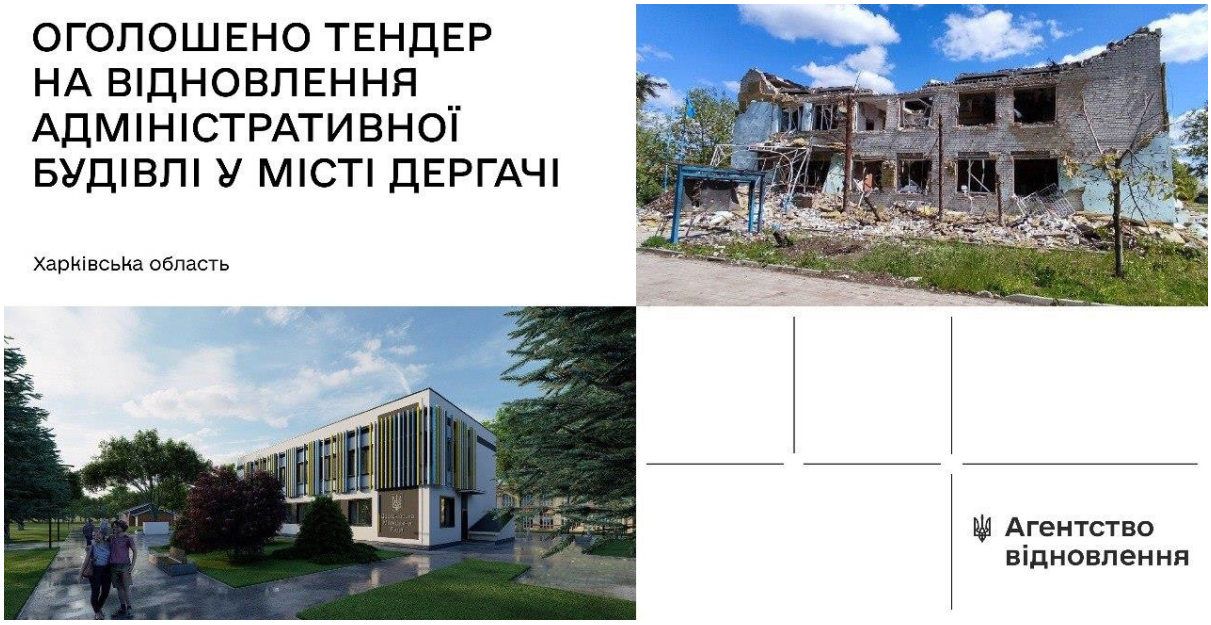

Джерело фото: FB-сторінка Агентства відновлення та розвитку інфраструктури України

4. Успішний кейс III фази

До завершення робіт з будівництва конкретного об'єкту, зрозуміло, що говорити про закінчення процесу закупівлі рано, оскільки результат та ефективність закупівлі в цілому можна оцінити за результатами завершення виконання договору.

Водночас, є проведені процедури відкритих торгів, на результат яких варто звернути увагу вже зараз.

Успішним прикладом, який показує, що після обгрунтованого зменшення очікуваної вартості робіт на відкритих торгах була конкуренція, є приклад проведення процедури відкритих торгів на закупівлю робіт з капітального ремонту житлового будинку по вул. Запорізька, 2-Б в м. Запоріжжя.

Після перевірки цін на матеріальні ресурси та врахування вартості поточних ринкових цін очікувана вартість цієї закупівлі у порівнянні з відміненою первинною закупівлею була зменшена на 34% і торги оголошені повторно. При цьому відбувся аукціон і з переможцем укладений договір з ціною, що на 15% менше очікуваної вартості повторної закупівлі та на 44% менше очікуваної вартості первинних торгів, які не відбулися через відсутність конкуренції.

Послання на закупівлі:

Первинна закупівля: https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2023-08-21-008787-a?fbclid=IwAR0cIVS8w4IVwf4wPmGEWy2gg7b4Gwf_IBkSxwk5p2JOe5Z2cHKjV-ajlGs

Повторна закупівля:

https://prozorro.gov.ua/search/tender?text=UA-2023-09-22-003047-a

Закупівля: Роботи по об'єкту "Капітальний ремонт житлового будинку по вул. Запорізька, 2-Б з відновленням несучих конструкцій після потрапляння боєприпасів в м. Запоріжжя"	**Очікувана вартість, грн**	**Кількість учасників**	**Ціна переможця, грн**	**Результат**
UA-2023-08-21-008787-a Первинна закупівля за процедурою відкритих торгів	45 195 520,00 Очікувана вартість відповідно до затвердженої проєктної документації	0	-	Відміна торгів
UA-2023-09-22-003047-a Відкриті торги оголошені повторно	29 968 210,00 Очікувана варість після уточнення з урахуванням поточних цін в регіоні	2	25 499 000,00	Укладено договір про закупівлю

Джерело фото: https://zp.restoration.gov.ua/press/news/56595.html

5. Ризики III фази

1. Складнощі з оформленням передачі функцій замовника при відбудові приватних/ багатоквартирних будинків: відсутні власники, складно досягнути спільного бачення і синхронних дій, у власників не зареєстрована земля, не сформовані земельні ділянки, відсутнє право власності на будинки, не співпадає площа реальної будівлі з документами, немає оформлених документів на будинок, будинок належить до садових товариств, які не є в межах населених пунктів.

2. Недоліки планування закупівлі (неякісно підготовлене технічне завдання, невірно визначена очікувана вартість предмета закупівлі, не здійснені заходи щодо забезпечення конкуренції).

3. Недоліки формування тендерної документації (встановлення необґрунтованих вимог до учасників, відсутність всіх необхідних та достатніх умов договору про закупівлю відповідно до законодавства).

4. Неякісна перевірка розрахунків договірної ціни переможця торгів/виконавця прямого договору.

6. Нормативна база, корисні посилання III фази

- Закон України “Про публічні закупівлі” - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text
- Закон України “Про регулювання містобудівної діяльності” - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text
- Закон України “Про архітектурну діяльність” https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/687-14#Text
- Закон України “Про енергетичну ефективність будівель” - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-19#Text
- Закон України "Про оцінку впливу на довкілля" - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text
- Закон України "Про охорону культурної спадщини" - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text
- Постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.2022 р. № 1178 “Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України “Про публічні закупівлі” - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1178-2022-%D0%BF#Text

- Постанова Кабінету Міністрів України №668 від 01.08.2005 “Про затвердження Загальних умов укладення та виконання договорів підряду в капітальному будівництві” https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/668-2005-%D0%BF#Text

- Постанова Кабінету Міністрів України № 466 від 13.04.2011 р. Деякі питання виконання підготовчих і будівельних робіт - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-2011-%D0%BF#Text

- Постанова Кабінету Міністрів України № 681 від 23.06.2021 р. “Деякі питання забезпечення функціонування Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва” - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/681-2021-%D0%BF#Text

- Постанова Кабінету Міністрів України № 722 від 24.12.2022 “Деякі питання здійснення дозвільних та реєстраційних процедур у будівництві в умовах воєнного стану” - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722-2022-%D0%BF#Text

- Постанова Кабінету Міністрів України № 314 від 18.03.2022 р. “Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану” - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/314-2022-%D0%BF#Text

- Постанова Кабінету Міністрів України № 903 від 11.07.2007 р. “Про авторський та технічний нагляд під час будівництва об'єкта архітектури” - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/903-2007-%D0%BF#Text

- Постанова Кабінету Міністрів України № 560 від 11.05.2011 р. “Про затвердження Порядку затвердження проектів будівництва і проведення їх експертизи та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України” - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/560-2011-%D0%BF#Text

- Методичні рекомендації щодо формування тендерної документації та проведення процедури закупівель робіт і послуг, пов’язаних з відбудовою об’єктів цивільної інфраструктури (будівель) - https://restoration.gov.ua/4489/oholoshennia/57471.html

- Методичні рекомендації щодо формування тендерної документації та проведення процедури закупівель робіт і послуг, пов’язаних з відбудовою об’єктів цивільної інфраструктури (будівель) https://restoration.gov.ua/4489/oholoshennia/57471/57472.pdf

- Наказ Міністерства розвитку громад та територій України № 281 від 01.11.2021 “Про затвердження кошторисних норм України у будівництві” - https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0281914-21#Text

- Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України № 45 від 16.05.20011 р. Про затвердження Порядку розроблення проектної документації на будівництво об'єктів - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0651-11#Text

IV фаза. Виконання робіт і прийняття об'єкта будівництва, капітального ремонту, реконструкції в експлуатацію

Ключові етапи і таймінг	**Етап**	1 місяць / 2 місяць / 3 місяць+
	Підготовка пакету документів для початку робіт	
	Виконання робіт	*від кількох місяців до кількох років залежно від об'єкту
	Підготовка пакету документів на завершення будівництва	*від 10 робочих днів залежно від класу наслідків
	Публічна підзвітність: екосистема DREAM	*впродовж всього періоду
Ключові ризики	– відхилення від проєкту при будівництві – критичні помилки в ЄДЕССБ внаслідок оновлення, які не враховують таймінг документів – відмова або неможливість взяти участь у прийнятті в експлуатацію об’єкта одного чи кількох ключових учасників будівництва	
Кількість залучених працівників	залежить від штатної чисельності та розподілу функціональних обов’язків працівників задіяних організацій та установ	
Основні організації	Служби відновлення та розвитку інфраструктури в областях України Органи місцевого самоврядування	
Задіяні організації	Центр надання адміністративних послуг за місцем провадження діяльності Державна інспекція архітектури та містобудування України Генеральний проектувальник Генеральний підрядник або підрядник (у разі якщо будівельні роботи виконуються без залучення субпідрядників), субпідрядники Страховики (якщо об’єкт застрахований)	
Результат	**Декларація/сертифікат введення в експлуатацію, переданий балансоутримувачу**	

1. Підготовка пакету документів для початку робіт

Виконання будівельних робіт з нового будівництва, реконструкції, реставрації, капітального ремонту та технічного переоснащення повинно здійснюватися з дотриманням вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил та відповідно до розробленої та затвердженої в установленому законодавством порядку проєктної документації.

Підставою для початку організації будівельного процесу є отримання дозвільної документації.

Отримання дозвільного документа на будівництво залежить від віднесення об'єкта будівництва до відповідного класу наслідків. Тобто, залежно від класу наслідків отримується відповідний дозвільний документ.

Клас наслідків визначає замовник разом з проєктувальником відповідно до вимог будівельних норм, стандартів, нормативних документів і правил, затверджених згідно із законодавством. Усі об'єкти поділяються за такими класами наслідків (відповідальності):

- незначні наслідки — СС1;
- середні наслідки — СС2;
- значні наслідки — СС3.

ПОСЛІДОВНІСТЬ ДІЙ ЗАЛЕЖНО ВІД КЛАСУ НАСЛІДКІВ:

	незначні наслідки — СС1	**середні наслідки — СС2; значні наслідки — СС3.**
1.	Створення завдання на проєктування за допомогою програмно-апаратних засобів ЄДЕССБ (вхід до кабінету Учасника будівництва за допомогою ЕЦП замовника) - п. 144 ПКМУ №681 від 23.06.2021 року	
2.	Проєктування та завантаження проєктної документації до ЄДЕССБ - п. 88 ПКМУ №681 від 23.06.2021 року, наказ Мінрегіонбуду від 16.05.2011 №45	
3	-	Оцінка впливу на довкілля – ст. 3 ЗУ "Про оцінку впливу на довкілля"
4.	Проходження експертизи проєктної документації – ст. 31 ЗУ "Про регулювання містобудівної діяльності"	
	– споруджуються на територіях із складними інженерно-геологічними та техногенними умовами, - *в частині міцності, надійності та довговічності будинків і споруд* – споруджуються із залученням бюджетних коштів, коштів державних і комунальних підприємств, установ та організацій, а також кредитів, наданих під державні гарантії, якщо їх кошторисна вартість перевищує 300 тисяч гривень, - *щодо кошторисної частини проєктної документації;* – - За рішенням замовника	Комплексна експертиза за всіма напрямками – аб. 2 ч. 4 ст. 31 ЗУ "Про регулювання містобудівної діяльності"
5.	Затвердження проєктної документації замовником – п. 3 ПКМУ від 11.05.2011 року №560, внесення відомостей до ЄДЕССБ	

6.	Погодження проєкту у МКІП – аб. 11-15 пп.1 п.1 ПКМУ від 24.06.2022 року №722, у випадках, передбачених п. 14 ч. 2 ст. 5 ЗУ "Про охорону культурної спадщини"	
7.	Авторський нагляд – ПКМУ від 11.07.2007 року №903. Внесення відомостей про авторський нагляд здійснюється через електронний кабінет Атестованої особи у ЄДЕССБ з прив'язкою до чинної редакції проєктної документації	
8.	Технічний нагляд – ПКМУ від 11.07.2007 року №903. Внесення відомостей про авторський нагляд здійснюється через електронний кабінет Атестованої особи у ЄДЕССБ з прив'язкою до чинної редакції проєктної документації	
9.	Відомості про виконання будівельних робіт – внесення відомостей через електронний кабінет учасника будівництва у ЄДЕССБ з прив'язкою до чинної редакції проєктної документації	
	Можливо виконувати роботи не ліцензованою організацією або господарським способом	Підрядна організація повинна мати ліцензію відповідного класу наслідків. Відомості про ліцензію повинні бути актуальні в ЄДЕССБ На період дії воєнно стану можливо отримати декларацію про провадження господарської діяльності – ПКМУ від 18.03.2022 року №314
10.	Подання замовником повідомлення про початок виконання будівельних робіт – п. 1 ч. 1 ЗУ "Про регулювання містобудівної діяльності", п. 13 ПКМУ від 13.04.2011 року №466 – в паперовому варіанті на бланках згідно додатку 1, 2, 2-1 до ПКМУ від 13.04.2011 року №466 – через ДІЮ	Подання замовником заяви на видачу дозволу на виконання будівельних робіт - п. 3 ч. 1 ЗУ "Про регулювання містобудівної діяльності", п. 28 ПКМУ від 13.04.2011 року №466
11.	Право на виконання будівельних робіт після подання повідомлення	Термін розгляду дозволу – 10 робочих днів. Право на виконання будівельних робіт після видачі дозволу

2. Забезпечення контролю за виконанням робіт

Ефективність закупівлі в значній мірі залежить від належного контролю за виконанням укладеного договору про закупівлю.

Виконавчий контроль якості виконання будівельних робіт включає:

а) вхідний контроль проєктної документації;

б) вхідний контроль конструкцій, виробів, матеріалів та устаткування;

в) операційний контроль будівельних процесів;

г) приймальний контроль будівельних робіт та їх результатів.

Рівні контролю за виконанням робіт та виконавці:

Контроль щодо організації виконання робіт	Замовник, інженер-консультант
Технічний нагляд	Сертифікований інженер технічного нагляду, інженер-консультант, інжинірингова компанія

Вхідний та операційний контроль	Підрядник
Авторський нагляд	Проєктувальник
Державний архітектурно-будівельний контроль та нагляд	Державна інспекція архітектури та містобудування України
Науково-технічний супровід	Проєктувальник або базова організація з науково-технічної діяльності у будівництві
Громадський контроль	Громадські організації

Забезпечення здійснення технічного та авторського нагляду під час виконання робіт покладається на замовника.

За певних обставин, з урахуванням класу наслідків (відповідальності) об'єкта будівництва, складних технічних та організаційних умов виконання робіт, замовнику можуть бути потрібні послуги інженера-консультанта для управління проєктом, організаційного і консультаційного супроводження комплексу робіт, пов’язаних із створенням об’єкта архітектури, прийняття від імені замовника відповідних рішень та виконання інших функцій замовника, визначених договором.

Технічний і авторський нагляд, послуги інженера-консультанта є супровідними роботам послугами, тож у визначенні Закону відносяться до предмету закупівлі “роботи”.

Технічний нагляд

Порядок здійснення технічного нагляду під час будівництва об'єкта архітектури затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11.07.2007 №903. Він визначає механізм здійснення технічного нагляду під час нового будівництва, реконструкції, реставрації, капітального ремонту будівель і споруд.

Замовник протягом усього періоду будівництва об'єкта забезпечує здійснення технічного нагляду, метою якого є здійснення контролю за дотриманням проєктних рішень та вимог державних стандартів, будівельних норм і правил, контролю за якістю та обсягами робіт, виконаних під час будівництва.

Технічний нагляд здійснюється особами, які мають кваліфікаційний сертифікат. За відсутності у Служби фахівця (фахівців) відповідної кваліфікації для виконання технічного нагляду за виконанням робіт по об'єктах відновлення замовник здійснює закупівлю таких послуг на ринку інженерів з технічного нагляду або спеціалізованих організацій, що мають спеціалістів відповідної кваліфікації. Згідно законодавства, обов’язок щодо здійснення технічного нагляду може бути покладений замовником на інженера-консультанта, з визначенням у договорі підряду їхніх повноважень.

Порядок здійснення технічного нагляду встановлює функції та повноваження особи, що здійснює технічний нагляд.

Рекомендації щодо підходів до конкурентного відбору інженерів технічного нагляду в залежності від класу наслідків (відповідальності) об'єктів будівництва, очікуваної вартості предмета закупівлі передбачені Методичними рекомендаціями.

Послуги інженера-консультанта

Інженер-консультант — це фахівець із кваліфікаційним рівнем, підтвердженим органом із сертифікації персоналу, акредитованим у відповідній сфері згідно із законом, та/або суб’єкт господарювання, що має у своєму складі таких фахівців, який здійснює управління проєктом, забезпечує організаційне і консультаційне супроводження комплексу робіт, пов’язаних із створенням об’єкта архітектури, приймає від імені замовника відповідні рішення та виконує інші функції, визначені договором (Закон України “Про регулювання містобудівної діяльності”).

Професійний стандарт інженера-консультанта (будівництво) затверджений наказом Міністерства економіки України від № 13.01.2022 №108-22. У цьому наказі, зокрема, визначені кваліфікаційні категорії, вимоги щодо сертифікації, кваліфікаційні вимоги для здійснення професійної діяльності, трудові функції. При підготовці закупівлі послуг інженера-консультанта слід звернути увагу на відповідність рівня категорії інженера-консультанта класу наслідків (відповідальності) об'єкта будівництва під час виконання ним трудових функцій.

Рекомендації щодо підходів до конкурентного відбору інженерів-консультантів залежно від класу наслідків (відповідальності) об'єктів будівництва, очікуваної вартості предмета закупівлі передбачені Методичними рекомендаціями.

Закупівля технічного нагляду і послуг інженера-консультанта здійснюється на конкурентних засадах, а у випадку наявності підстав, визначених п.13 Особливостей — без застосування електронної системи закупівель за відповідним алгоритмом, зазначеними у Фазі І.

Для визначення очікуваної вартості послуг інженера-консультанта в залежності від етапу, на якому залучається інженер-консультант, та функцій, що передбачаються до виконання, слід керуватися показниками додатку 42 до КНУ “Настанова з визначення вартості будівництва”.

Технічні завдання на здійснення технічного нагляду, інженерно-консультаційних послуг має чітко визначати перелік функцій, прав та обов'язків виконавця, передбачати відповідальність відповідно до законодавства України, встановлювати перелік форм актів приймання наданих послуг та інших документів, що підтверджують його виконання. У разі закупівлі технічного нагляду доцільно додатком до договору передбачати також розрахунок договірної ціни підрядника в повному обсязі.

Форми примірних договорів про здійснення технічного нагляду та про надання інженерно-консультаційних послуг у будівництві затверджені наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 13.04.2020 №89.

Авторський нагляд

Закон України “Про архітектурну діяльність”, Порядок здійснення авторського нагляду під час будівництва об'єкта архітектури, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 11.07.2007 №903, передбачає, що авторський нагляд здійснюється архітектором — автором проєкту об'єкта архітектури, іншими розробниками затвердженого проєкту або уповноваженими ними особами.

Авторський нагляд здійснюється відповідно до законодавства та договору із замовником. Він передбачає контроль проєктувальника за відповідністю будівельних робіт проєкту протягом усього періоду будівництва. У Порядку здійснення авторського нагляду, що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11.07.2007 №903, зазначений механізм його здійснення та повноваження проєктувальника - виконавця.

Враховуючи, що законодавством визначений виконавець авторського нагляду — архітектор — автор проєкту об'єкта архітектури, інші розробниками затвердженого проєкту або уповноважені ними особи — закупівля авторського нагляду здійснюється без застосування конкурентного відбору.

У разі відмови проєктувальника від здійснення авторського нагляду замовник відповідно до законодавства визначає виконавця авторського нагляду з урахуванням його кваліфікації щодо досвіду виконання робіт з розроблення проектної документації та здійснення авторського нагляду по об’єктах, які мають аналогічні характеристики.

Науково-технічний супровід.

Вартість об’єкту будівництва може передбачати кошти на здійснення науково-технічного супроводу будівельних об’єктів при проектуванні та будівництві.

Метою науково-технічного супроводу є вирішення проблем, які не обумовлені нормативними документами та можуть виникнути на різних етапах життєвого циклу будівельного об'єкта.

Порядок та умови виконання науково-технічного супроводу будівельних об'єктів встановлені ДБН В 1.2-5:2007 “Науково-технічний супровід будівельних об’єктів”.

Головним завданням супроводу є забезпечення вирішення містобудівних, архітектурних, конструктивно-технічних та будівельно-технологічних проблем з мінімальним ризиком помилок в умовах, що не регламентовані чинними нормами і стандартами, та за відсутності достатнього досвіду або прямих аналогів у вітчизняній та світовій практиці. Основними видами робіт з супроводу є обстеження, науково-дослідні роботи, спостереження за технічним станом об'єкта, прогноз, пошукові, проектні розробки технічних та будівельно-технологічних рішень, визначення характеристик будівельних матеріалів, перевірка відповідності вимогам будівельних норм та технічної документації окремих конструкцій та прийнятих конструктивних рішень, інженерні вишукування, аналіз технічних рішень щодо відповідності встановленим вимогам тощо.

Виконувати супровід можуть базові організації з науково-технічної діяльності центрального органу виконавчої влади у сферах будівництва, промисловості будівельних матеріалів, архітектури і містобудування.

На етапі складання інвесторської кошторисної документації відповідно до КНУ “Настанова з визначення вартості будівництва” кошти на здійснення науково-технічного супроводу об’єктів будівництва при проектуванні та зведенні визначаються у розмірі 2 % від підсумку глав 1-8 зведеного кошторисного розрахунку, у тому числі при проектуванні – 0,5% від підсумку глав 1-8 зведеного кошторисного розрахунку.

Обсяг коштів, що спрямовується на науково-технічний супровід, може бути збільшений на підставі обґрунтування, складеного відповідно до Настанови з визначення вартості наукових та науково-технічних робіт у будівництві згідно з Програмою науково-технічного супроводу проектування та/або будівництва відповідного об’єкта.

Необхідність врахування цих коштів обумовлюється завданням на проектування.

Вартість науково-технічного супроводу має бути підтверджена розрахунком виконавця.

3. Виконання робіт

Формування плану організації робіт

Організація будівельного виробництва полягає у спрямуванні організаційних, технічних, технологічних рішень та інших заходів на реалізацію проєктних рішень щодо будівництва об'єкта з дотриманням вимог законодавства та нормативних документів і забезпеченням під час будівництва:

- механічного опору та стійкості конструктивних елементів, що споруджуються;
- пожежної безпеки;
- унеможливлення загрози здоров'ю або безпеці людей та шкідливого впливу на навколишнє природне середовище;
- захисту від шкідливого впливу шуму та вібрації.

Організація будівельного виробництва включає заходи щодо:

- календарного планування підготовчих і будівельних робіт з врахуванням необхідних термінів завершення будівництва об'єктів та виконання окремих етапів робіт, узгоджених дій учасників будівництва, дотриманням вимог законодавства, нормативних актів та документів;
- трудового та матеріально-технічного забезпечення виконання запланованих робіт;
- раціональної організації праці та механізації робіт;
- управління виконанням виробничих процесів відповідно до вимог проєктних рішень з урахуванням складу, обсягів, термінів та сезону виконання робіт, вимог

до технологічної послідовності, можливостей засобів механізації, складу та кваліфікації виконавців робіт;

- досягнення проєктних експлуатаційних властивостей об'єкта будівництва, забезпечення відповідної якості будівельної продукції;
- забезпечення комплексної безпеки будівництва, включаючи охорону та збереження навколишнього середовища - природного, соціального, техногенного та дотримання вимог ДСанПіН щодо небезпечних факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу;
- здійснення авторського та технічного нагляду під час будівництва об'єктів, а також, за необхідності, науково-технічного супроводу відповідно до ДБН В.1.2-5;
- і) прийняття виконаних робіт і закінчених будівництвом об'єктів.

Для забезпечення комплексної безпеки будівництва заходи з організації будівельного виробництва мають передбачати:

- дотримання під час підготовки і виконання будівельних робіт вимог з охорони праці та усіх видів промислової безпеки відповідно до ДБН А.3.2-2;
- підтримання в процесі будівництва показників міцності і стійкості конструкцій та основ об'єкта будівництва в цілому та об'єктів прилеглої забудови;
- дотримання безпечних умов експлуатації об'єктів прилеглої забудови відповідно до ДБН В.1.2-12;
- дотримання вимог до виконання будівельних робіт в умовах діючого підприємства при здійсненні реконструкції, капітального ремонту або технічного переоснащення;
- захист об'єкта будівництва, прилеглої території та забудови від впливу несприятливих природних або техногенних факторів;
- ліквідацію негативного техногенного впливу будівництва на навколишнє середовище у разі виявлення його засобами моніторингу;
- безпечне розміщення на будівельному майданчику виробничих та побутових приміщень і споруд для обслуговування будівництва, безпечне облаштування робочих місць, забезпечення проїзду і обслуговування транспортних засобів;
- захист котлованів, траншей і виробок від обвалення та від поверхневих і ґрунтових вод;
- регламентацію правил безпечної експлуатації при виборі і розміщенні комплекту будівельних машин і засобів механізації;
- послідовність і темпи виконання робіт, які забезпечують ефективне і безпечне здійснення будівництва;
- максимальне зменшення обсягів і термінів робіт, які виконуються в умовах дії небезпечних і несприятливих чинників;
- неперевищення гранично допустимих концентрацій небезпечних та шкідливих виробничих чинників;

- дотримання безпечних умов праці, санітарно-побутове та медичне забезпечення працюючих відповідно до чинного законодавства;
- виконання заходів з охорони та збереження навколишнього середовища;
- дотримання умов дорожнього руху на прилеглих до об'єкта ділянках вулично-дорожньої мережі;
- безпечні способи та порядок поводження з відходами;
- дотримання під час підготовки і виконання будівельних робіт вимог пожежної безпеки відповідно до НАПБ А.01.001, ДБН В.1.1-7, ДБН В.1.2-7, інших нормативних актів.

Вказані заходи мають відповідати вимогам, визначеним чинним законодавством.

При організації будівельного виробництва мають бути враховані індивідуальні властивості об'єкта будівництва (архітектурно-планувальні та конструктивні рішення, категорія складності, заглибленість, висотність тощо), терміни будівництва, а також умови будівництва (геологія та гідрогеологія, навколишнє середовище, особливості будівельного майданчика тощо).

На кожному об'єкті будівництва організація будівельних робіт має здійснюватися на підставі розробленої проєктно-технологічної документації.

Проєктно-технологічна документація об'єкта будівництва складається з проєкту організації будівництва, що містить рішення з організації будівництва об'єкта в цілому, та окремих його черг, пускових комплексів та проєкту виконання робіт, що деталізують організаційно-технологічні заходи і способи виконання робіт.

Проєкт організації будівництва на повний обсяг будівництва об'єкта розробляється відповідно до вимог ДБН А.2.2-3 у складі проєкту (затверджувальної частини робочого проєкту) як розділ "Організація будівництва".

За необхідності проєкт організації будівництва розробляються на окремі черги будівництва, пускові комплекси або на окремі його частини.

Проєкт виконання робіт розробляються на основі проєкту організації будівництва та робочої документації.

Проєкт організації будівництва має містити загальні рішення з організації будівництва об'єкта в цілому. У випадку здійснення будівництва за чергами, пусковими комплексами проект організації будівництва кожної черги, пускового комплексу має враховувати умови будівництва об'єкта в цілому. З урахуванням матеріалів проєкту організації будівництва формуються рішення з організації будівництва та з розподілу витрат щодо його фінансування і матеріально-технічного забезпечення.

Проєкт організації будівництва має узгоджуватись з іншими розділами проєктної документації. Проєкт організації будівництва розробляє генеральна проєктна організація із залученням, за необхідності, інших проектних або науково-дослідних організацій для розроблення окремих розділів проєкту.

Для капітального ремонту, реконструкції, технічного переоснащення існуючого об'єкта проєкт організації будівництва розробляється із залученням замовника.

У проєкті організації будівництва загальна тривалість будівництва, а також тривалість і послідовність виконання окремих етапів робіт визначаються шляхом календарного планування відповідно з урахуванням переліку та обсягів робіт, їх технологічного та організаційного взаємозв'язку. У календарних планах будівництва об'єкта потрібно виділяти роботи з підготовки до будівництва (або розробляти календарний план на підготовчий період окремо). Якщо є потреба у тимчасовому використанні при будівництві території поза межами, визначеними містобудівними умовами та обмеженнями, це має бути обґрунтовано у проєкті організації будівництва.

Вихідними матеріалами для розробки проєкту організації будівництва є:

- завдання на проєктування об'єкта будівництва;
- містобудівні умови та обмеження забудови земельної ділянки, отримані в установленому законом порядку;
- матеріали інженерних вишукувань (у тому числі для будівництва в умовах існуючої забудови - матеріали обстеження ділянки для будівництва, прилеглих об'єктів та інженерних мереж, а для реконструкції, капітального ремонту, в першу чергу, у разі необхідності, підсилення будівельних конструкцій чи основ або технічного переоснащення об'єктів - матеріали їх попереднього технічного обстеження);
- дані режимних спостережень на територіях, які підлягають впливу несприятливих природних явищ;
- проєктна документація для будівництва: об'ємно-планувальні та конструктивні рішення об'єкта будівництва з розбивкою його на черги, пускові комплекси, якщо це передбачено завданням на проєктування, кошториси, принципові технологічні схеми основного виробництва, характеристики технологічного обладнання (вага, габарити, умови зберігання тощо);
- спеціальні вимоги до будівництва складних об'єктів;
- відомості про особливі умови виконання будівельних робіт на об'єктах, де здійснюється реконструкція, капітальний ремонт (підсилення конструкцій) або технічне переоснащення;
- документи, необхідні для встановлення термінів будівництва;
- рішення щодо застосування матеріалів, конструкцій, основних будівельних машин і транспортних засобів тощо;
- відстані до кар'єрів, місць відвалів тощо;
- дані щодо заходів із захисту території будівництва від несприятливих природних явищ (зокрема, геологічних та гідрогеологічних процесів), а також від можливих пожеж та щодо етапності їх виконання;
- дані про забезпечення об'єкта будівництва засобами цивільного, протипожежного захисту.

Проєкт виконання робіт має містити рішення з технології та організації виконання будівельних робіт на об'єкті будівництва або окремих його черг, пускових комплексів, окремих видах чи етапах робіт, а також перелік необхідної виконавчої документації. Проєкт виконання робіт розробляється на підставі робочої документації та проєкту організації будівництва і має передбачати заходи із забезпечення якісного, безпечного і своєчасного виконання робіт.

При розробленні проєкту виконання робіт до уваги беруться характеристики матеріалів і конструкцій, задіяних будівельних машин, обладнання, технічних засобів, а також умови виконання робіт.

Перелік проєкту виконання робіт, необхідних для будівництва об'єкта, та ступінь їх деталізації встановлюється з урахуванням обсягів робіт, їх складності та ступеня механізації, розподілу між виконавцями, поетапних змін виробничих умов, категорії складності об'єкта будівництва, категорії відповідальності окремих конструкцій тощо. Будівельні роботи виконують на підставі проекту виконання робіт та/або технологічних карт.

У складі проєкту виконання робіт основними документами є об'єктний будівельний генплан на виконання відповідного етапу робіт на об'єкті будівництва, за необхідності технологічні карти або схеми, схеми спільної роботи будівельних механізмів та/або обладнання, пояснювальна записка.

Проєкт виконання робіт розробляє будівельна організація на види та етапи робіт, які вона виконує. Для складних видів робіт проєкт виконання робіт може розроблятися із залученням проєктних організацій (у тому числі у складі проєктної документації) або науково-дослідних організацій відповідного напряму діяльності. Проєкт виконання робіт повинен бути узгоджений з проєктом організації будівництва за основними показниками: межі будівельного майданчика, прийняті методи будівництва, принципові рішення з організації і послідовності робіт, вимоги щодо міцності, стійкості та надійності об'єкта будівництва, вимоги комплексної безпеки будівництва. При виконанні капітального ремонту об'єкта будівництва на підставі дефектних актів, за необхідності, розробляється проєкт виконання робіт з ремонту.

Вихідними матеріалами для розроблення проєкту виконання робіт є:

- проєкт організації будівництва;
- робоча документація;
- умови поставки матеріалів, конструкцій, готових виробів і устаткування, виробничо-технологічної комплектації і перевезення будівельних вантажів;
- умови використання будівельних машин і транспортних засобів;
- умови забезпечення робочими кадрами будівельників з основних професій, можливі режими використання робочого часу, а в необхідних випадках - умови організації будівництва і виконання робіт вахтовим методом;
- матеріали і результати технічного обстеження існуючих будівель та споруд при їх реконструкції, капітальному ремонті чи технічному переоснащенні, а також вимоги до виконання будівельних робіт в умовах діючого об'єкта (виробництва);

- матеріали і результати технічного обстеження прилеглих будівель та споруд, а також вимоги до виконання робіт в умовах ущільненої існуючої забудови.

Організація будівельного майданчика

Підготовка до будівництва має сприяти розгортанню і виконанню будівельних робіт у відповідності з проєктними рішеннями, створенню об'єкта будівництва з передбаченими проєктом експлуатаційними властивостями. Підготовка до будівництва має бути реалізована як система організаційних заходів і підготовчих робіт.

Підготовка до будівництва передбачає здійснення таких організаційних заходів:

- забезпечення об'єкта будівництва відповідною проектною та проектно-технологічною документацією;
- оформлення передбачених чинним законодавством документів дозвільного характеру щодо виконання підготовчих та будівельних робіт на об'єкті будівництва;
- забезпечення комплексної безпеки будівництва;
- організацію системи управління будівництвом;
- припинення експлуатації будівель, що підлягають знесенню;
- забезпечення будівництва під'їзними шляхами, електро-, тепло- і водопостачанням (у тому числі протипожежним), системою зв'язку, засобами пожежогасіння, тимчасовими будівлями та спорудами, засобами збирання, безпечного тимчасового зберігання та видалення відходів і вторинної сировини;
- організацію авторського та технічного нагляду, а за необхідності - науково-технічного супроводу будівництва об'єкта;
- облаштування будівельного майданчика стендом з інформацією щодо об'єкта будівництва, замовника, проектувальника та виконавців робіт, а також схемами з позначенням в'їздів, маршрутів проїзду, місць розвороту транспортних засобів, небезпечних зон тощо ;
- забезпечення об'єкта будівництва засобами цивільного та протипожежного захисту.

Будівельний майданчик має утримуватись відповідно до рішень з організації будівництва, прийнятих у ПТД, вимог з охорони праці і промислової безпеки відповідно до ДБН А.3.2-2, Правил пожежної безпеки в Україні (НАПБ А.01.001).

У разі здійснення будівництва в умовах ущільненої забудови будівельний майданчик облаштовується з урахуванням вимог ДБН В.1.2-12. У разі реконструкції, капітального ремонту або технічного переоснащення існуючого об'єкта виконання будівельних робіт має бути узгоджене з умовами його експлуатації. Зокрема узгоджують терміни зупинки експлуатації і склад робіт, які виконуються в період зупинки, порядок виконання демонтажних і будівельних робіт та умови їх суміщення тощо. Роботи з консервації або розконсервації об'єкта будівництва мають виконуватись з дотриманням вимог

Положення про порядок консервації та розконсервації об'єктів будівництва. Виробничі та санітарно-побутові приміщення, виробничі ділянки, місця відпочинку, проходи для людей та маршрути проїзду транспортних засобів без спеціальних захисних пристроїв мають бути розташовані поза межами небезпечних зон, які мають бути позначені відповідними знаками. Якщо місця постійного чи тимчасового перебування людей вимушено розміщені в небезпечних зонах, необхідно розробити і дотримуватись графіка безпечного перебування там людей.

Замовник надає підряднику необхідні для виконання робіт та визначені договором підряду послуги (побутові, транспортні та інші), складські та інші приміщення, джерела водо-, електро-, газопостачання тощо. Умови та порядок їх надання визначаються договором підряду або окремим договором. Будівельний майданчик надається підряднику замовником в порядку, визначеному договором підряду, і оформлюється відповідним актом. Підрядник забезпечує охорону (огородження, освітлення тощо) будівельного майданчика можливість доступу до нього замовника, інших підрядників, субпідрядників, залучених до виконання робіт згідно з умовами договору підряду, до прийняття закінчених робіт (об'єкта будівництва) замовником, якщо інше не

передбачено договором підряду. У разі, коли відсутня можливість вільного доступу до будівельного майданчика, зокрема, коли роботи виконуються на діючому об'єкті, у договорі підряду визначається порядок доступу підрядника до будівельного майданчика. У такому випадку замовник забезпечує охорону (огородження, освітлення тощо) будівельного майданчика можливість доступу до нього підрядника. Підрядник повинен зберігати на будівельному майданчику один комплект проєктної документації разом із змінами до неї та надавати її замовнику на його прохання для користування. Допускається зберігання проєктної документації, розробленої у вигляді електронних документів, за умови права доступу до неї замовника.

Підрядник зобов'язаний звільнити будівельний майданчик після завершення робіт (очистити від сміття, непотрібних матеріальних ресурсів, тимчасових споруд, приміщень тощо).

Якщо підрядник не виконає зазначені зобов'язання, замовник після попередження підрядника у порядку, визначеному договором підряду, може звільнити будівельний майданчик своїми силами або із залученням третіх осіб. Витрати замовника, пов'язані з виконанням зазначених робіт, компенсуються підрядником.

Підготовчі роботи

Підготовчі роботи виконуються для розгортання фронту робіт відповідно до затвердженої документації, в тому числі проєкт підготовчих робіт (ПрПР) (Розділ проєктної документації об'єкта будівництва, який містить заходи з підготовки будівельного майданчика до виконання будівельних робіт). ПрПР визначає склад, обсяги, методи, терміни і вартість підготовчих робіт.

Відповідно до Порядку виконання підготовчих та будівельних робіт підготовчими роботами є:

- роботи з підготовки земельної ділянки;
- влаштування огорожі будівельного майданчика;
- знесення будівель і споруд;
- порушення елементів благоустрою в межах відведеної земельної ділянки;
- вишукувальні роботи;
- роботи із спорудження тимчасових виробничих та побутових споруд, необхідних для організації і обслуговування будівництва;
- улаштування під'їзних шляхів;
- складування будівельних матеріалів;
- підведення тимчасових інженерних мереж;
- винесення інженерних мереж;
- видалення зелених насаджень.

До складу окремих видів підготовчих робіт належить:

- відведення в натурі майданчика (траси) для будівництва; зняття ґрунтового покриву земельної ділянки (родючого шару ґрунту), складування його в спеціально відведених місцях для подальшого використання під час рекультивації; вертикальне планування території будівельного майданчика з виконанням (за необхідності) заходів із захисту території та оточуючої забудови від можливого негативного впливу несприятливих природних або техногенних факторів; роботи із захисту території та оточуючої забудови у складі підготовчих робіт - зниження рівня ґрунтових вод, закріплення ґрунтів, будівництво підпірних стін, дренажних, протифільтраційних вертикальних і горизонтальних споруд та інші заходи в залежності від їх складності можуть виконуватись за окремим проектом або відповідно до проектних рішень у складі ПТД. створення геодезичної розмічувальної основи для будівництва об'єкта;
- закріплення осьових ліній огорожі; улаштування основ під огорожі; влаштування необхідної огорожі будівельного майданчика, у тому числі, за необхідності, обладнаних охоронними, захисними, сигнальними системами;
- знесення наземних та, за необхідності, підземних частин будівель та споруд; засипка та ущільнення ґрунту в місцях знесених підземних частин будівель та споруд; планування території будівельного майданчика;
- розбирання тротуарів, пішохідних доріжок, площадок, малих архітектурних форм, відкритих спортивних майданчиків; розчистка (з вивезенням відходів) та планування території будівельного майданчика;
- інженерно-геодезичні; інженерно-геологічні; геотехнічні та інженерно-гідрогеологічні (у складі комплексних інженерно-геологічних вишукувань або окремо); інженерно-гідрометеорологічні;

- розміщення мобільних (інвентарних) споруд (будівель) виробничого, складського, допоміжного, санітарно-побутового та громадського призначення, влаштування складських майданчиків і приміщень для матеріалів, конструкцій, обладнання, відходів, вторинної сировини; будівництво тимчасових споруд (будівель) за індивідуальним проєктом або облаштування існуючих будівель і споруд у випадку використання їх для потреб будівництва; облаштування будівельного майданчика засобами освітлення, протипожежного водопостачання, пожежогасіння, сигналізації та зв'язку;
- улаштування доріг, під'їздів, переходів, місць розвороту, розвантаження і завантаження транспортних засобів з облаштуванням, за необхідності, інженерної інфраструктури;
- улаштування майданчиків для складування матеріалів, конструкцій, деталей з облаштуванням (за необхідності) засобами малої механізації, устаткуванням, оснасткою, інвентарем, пристроями та інструментом;
- винесення в натуру трас інженерних мереж (електропостачання, водопостачання, каналізації, теплопостачання), розміщення пунктів підключення до зовнішніх інженерних мереж; улаштування тимчасових інженерних мереж;
- видалення інженерних мереж; зворотна засипка траншей (за необхідності); ущільнення ґрунту (за необхідності); винесення інженерних мереж з глибини більше 5 м - за окремим проєктом.

За відповідного обґрунтування до підготовчих робіт можуть бути віднесені інші роботи, які пов'язані конструктивно та технологічно з підготовкою території об'єкта будівництва.

Підготовчі роботи виконуються у відповідності з оформленими документами згідно з ПрПР (Розділ проєктної документації об'єкта будівництва, який містить заходи з підготовки будівельного майданчика до виконання будівельних робіт) розробляється (якщо це передбачено в завданні на проєктування) як окремий розділ проєктної документації, в якому визначаються перелік, послідовність і терміни здійснення робіт і заходів з підготовки до розгортання будівельних робіт. ПрПР визначає склад, обсяги, методи, терміни і вартість підготовчих робіт.

Будівельні роботи на об'єкті будівництва мають здійснюватись на підставі декларативно-дозвільних документів на їх виконання у відповідності з вимогами законодавства.

Закупівля матеріалів

Забезпечення будівельних робіт матеріально-технічними ресурсами має здійснюватись відповідно до їх нормативної потреби та прийнятих у ПТД (проєктно-технологічна документація) термінів їх виконання, що відповідають визначеній технологічній послідовності.

Для забезпечення технологічної послідовності та термінів виконання будівельних робіт на об'єкті будівництва необхідно:

- створити розрахунковий запас будівельних конструкцій, матеріалів і готових виробів;
- облаштувати майданчики і стенди укрупнювального складання конструкцій;
- організувати своєчасну поставку або перебазування на робоче місце будівельних машин та пересувних (мобільних) механізованих установок;
- забезпечити бригади необхідними засобами малої механізації, засобами вимірювання і контролю, засобами огородження і монтажною оснасткою, засобами індивідуального захисту у складі і кількості, які передбачені у проєкті виконання робіт, організувати інструментальне господарство;
- забезпечити транспортування, складування та зберігання матеріально-технічних ресурсів відповідно до вимог стандартів та Правил пожежної безпеки України з виключенням можливості їх пошкодження, псування та втрат.

Сторона, яка відповідно до договору підряду забезпечує роботи матеріальними ресурсами, відповідає за їх якість і відповідність вимогам, установленим нормативними документами та проектною документацією. Матеріальні ресурси, що використовуються для їх виконання, повинні відповідати вимогам нормативно-правових актів і нормативних документів у галузі будівництва, проєктній документації та договору підряду.

Договором підряду може передбачатися узгодження з іншою стороною питання щодо вибору продавців (постачальників) матеріальних ресурсів. У разі коли зобов'язання щодо забезпечення робіт матеріальними ресурсами покладено на замовника, підрядник зобов'язаний прийняти та вжити заходів до їх збереження.

Матеріальні ресурси передаються відповідно до графіка їх передачі та у порядку, визначеному договором підряду. Замовник може змінювати ці умови тільки за згодою підрядника. Підрядник несе відповідальність за неналежне використання, втрату, знищення або пошкодження (псування) з його вини переданих йому замовником матеріальних ресурсів.

У договорі підряду можуть зазначатися документи, якими повинен керуватися підрядник під час визначення норм витрат матеріальних ресурсів, а також установлюватися порядок повернення залишку цих ресурсів та основних відходів.

Підрядник несе відповідальність за невиконання або неналежне виконання робіт, спричинене недоліками матеріальних ресурсів, переданих замовником, якщо не доведе, що ці недоліки не могли бути ним виявлені під час передачі йому ресурсів.

Сторона, яка відповідно до договору підряду забезпечує постачання матеріальних ресурсів для виконання робіт, у разі виявлення невідповідності таких ресурсів встановленим вимогам зобов'язана негайно провести їх заміну.

Роботи, виконані з використанням матеріальних ресурсів, що не відповідають установленим вимогам, замовником не оплачуються.

Виконання

Управління будівельними роботами має здійснюватися на основі формування планів робіт з урахуванням забезпечення об'єкта будівництва трудовими, матеріально-технічними і фінансовими ресурсами, формування графіків виконання робіт учасниками будівництва, розроблення поточних завдань на базі календарного планування робіт, доведення завдань до виконавців, відстеження і аналізу інформації щодо фактичного виконання завдань, здійснення в разі потреби вчасного коригування планів та завдань.

Виконавці робіт мають залучатися з урахуванням відповідності їх кваліфікації складу та обсягам будівельних робот. При виконанні будівельних робіт має бути забезпечено дотримання вимог з комплексної безпеки будівництва, в тому числі для об'єктів прилеглої забудови та навколишнього середовища.

Строки виконання робіт (будівництва об'єкта) встановлюються договором підряду і визначаються датою їх початку та закінчення. Невід'ємною частиною договору підряду є календарний графік виконання робіт, в якому визначаються дати початку та закінчення всіх видів (етапів, комплексів) робіт, передбачених договором підряду. Установлення сторонами у договорі підряду строків виконання робіт (будівництва об'єкта) може пов'язуватися з виконанням замовником певних зобов'язань (надання підряднику будівельного майданчика (фронту робіт), передача проєктної документації, відкриття фінансування, сплата авансу тощо). Датою закінчення робіт (будівництва об'єкта) вважається дата їх прийняття замовником. Виконання робіт (будівництво об'єкта) може бути закінчено достроково тільки за згодою замовника.

Строки виконання робіт (будівництва об'єкта) можуть бути змінені з внесенням відповідних змін у договір підряду в разі: виникнення обставин непереборної сили; невиконання або неналежного виконання замовником своїх зобов'язань (порушення умов фінансування, несвоєчасне надання будівельного майданчика (фронту робіт), проєктної документації, ресурсів тощо); внесення змін до проєктної документації; дій третіх осіб, що унеможливлюють належне виконання робіт, за винятком випадків, коли ці дії зумовлені залежними від підрядника обставинами; виникнення інших обставин, що можуть вплинути на строки виконання робіт (будівництва об'єкта). Замовник може приймати рішення про уповільнення темпів виконання робіт (будівництва об'єкта), їх зупинення або прискорення з внесенням відповідних змін у договір підряду.

На всіх етапах будівництва має бути запроваджена система контролю якості, за результатами якої встановлюється відповідність будівельної продукції вимогам проєктної та нормативної документації, що має фіксуватись у виконавчій документації.

Контроль якості виконання будівельних робіт спрямований на забезпечення об'єкта будівництва експлуатаційними властивостями, які мають відповідати основним вимогам відповідно до призначення об'єкта. Контроль якості включає комплекс технічних та організаційних заходів з ефективного управління якістю на всіх стадіях створення об'єкта будівництва відповідно до вимог чинного законодавства та нормативної бази, у тому числі:

- контроль показників якості матеріалів, виробів, конструкцій та устаткування;

- контроль технологічних процесів;
- забезпечення виконання будівельних робіт з дотриманням вимог щодо: пожежної безпеки; безпеки людей; впливу на навколишнє природне середовище; впливу шуму та вібрації.

Під час будівництва здійснюється державний та виробничий контроль, авторський та технічний нагляд.

Приймання-передача закінчених робіт (об'єкта будівництва) проводиться у порядку, встановленому цими Загальними умовами, іншими нормативними актами та договором підряду. Після одержання повідомлення підрядника про готовність до передачі закінчених робіт (об'єкта будівництва) замовник зобов'язаний негайно розпочати їх приймання. Фінансування витрат на організацію приймання закінчених робіт (об'єкта будівництва) покладається на замовника, якщо інше не встановлено договором підряду, за винятком додаткових витрат, що виникли з вини підрядника. Передача виконаних робіт (об'єкта будівництва) підрядником і приймання їх замовником оформлюється актом про виконані роботи.

Якщо нормативними актами та договором підряду передбачено проведення попередніх випробувань закінчених робіт (об'єкта будівництва) або таке випробування викликане характером цих робіт, їх приймання-передача проводиться у разі позитивного результату попереднього випробування.

У разі виявлення в процесі приймання-передачі закінчених робіт (об'єкта будівництва) недоліків, допущених з вини підрядника, він у визначений замовником строк зобов'язаний усунути їх і повторно повідомити замовника про готовність до передачі закінчених робіт (об'єкта будівництва). Якщо підрядник не бажає чи не може усунути такі недоліки, замовник може у порядку, передбаченому договором підряду, попередньо повідомивши підрядника, усунути їх своїми силами або із залученням третіх осіб. Витрати, пов'язані з усуненням недоліків замовником, компенсуються підрядником. Якщо виявлені недоліки не можуть бути усунені підрядником, замовником або третьою особою, замовник має право відмовитися від прийняття таких робіт (об'єкта будівництва) або вимагати відповідного зниження договірної ціни чи компенсації збитків. Якщо згідно з умовами договору підряду власником виконаних робіт (об'єкта будівництва) до їх передачі замовнику є підрядник, право власності на закінчені роботи (об'єкт будівництва) переходить до замовника з моменту підписання сторонами акта про виконані роботи. Підписання акта приймання-передачі є підставою для проведення остаточних розрахунків між сторонами. Якщо замовник не розрахувався за виконані роботи або не сплатив інші суми, належні підряднику, згідно з договором підряду підрядник, попередньо повідомивши замовника, має право притримати передачу замовнику закінчених робіт (об'єкта будівництва), невикористаних матеріальних ресурсів та іншого майна. Порушення строків передачі закінчених робіт (об'єкта будівництва) у цьому разі вважається таким, що спричинено з вини замовника і передбачає відшкодування витрат підрядника, зумовлених цим порушенням.

4. Підготовка пакету документів на завершення будівництва

Відповідно до п. 9 Порядку прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів на об’єкті повинні бути виконані всі передбачені проєктною документацією згідно з будівельними нормами, стандартами і правилами роботи, а також змонтоване і випробуване обладнання з дотриманням таких особливостей:

- житлові будинки, побудовані за кошти юридичних і фізичних осіб, можуть прийматися в експлуатацію без виконання внутрішніх опоряджувальних робіт у квартирах та вбудовано-прибудованих приміщеннях, які не впливають на експлуатацію будинків, якщо це обумовлено договором, за умови відповідності їх санітарним, протипожежним і технічним вимогам. Перелік внутрішніх опоряджувальних робіт, без виконання яких можливе прийняття в експлуатацію житлових будинків, визначається Мінінфраструктури;
- житлові будинки, в яких є побудовані за кошти державного та місцевих бюджетів квартири, що призначені, зокрема, для соціально незахищених верств населення (інвалідів, ветеранів війни, багатодітних сімей, громадян, що постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, та інших), приймаються в експлуатацію за умови виконання у повному обсязі внутрішніх опоряджувальних робіт в таких квартирах;
- багатоквартирні житлові будинки приймаються в експлуатацію за умови дотримання вимог державних будівельних норм щодо створення безперешкодного життєвого середовища для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення;
- на об’єкті виробничого призначення, на якому встановлено технологічне обладнання, повинні бути проведені пусконалагоджувальні роботи згідно з технологічним регламентом, передбаченим проєктом будівництва, створено безпечні умови для роботи виробничого персоналу та перебування людей відповідно до вимог нормативно-правових актів з охорони праці та промислової безпеки, пожежної та техногенної безпеки, екологічних і санітарних норм.

При цьому об'єкт може бути прийнятим в експлуатацію з перенесенням строків робіт з благоустрою. Дозволяється перенесення строків виконання окремих видів робіт з оздоблення фасадів та благоустрою території (крім транспортних проїздів, пішохідних комунікацій) – п. 2 ч. 1 ПКМУ №722 від 24.06.2022 року "Деякі питання здійснення дозвільних та реєстраційних процедур у будівництві в умовах воєнного стану";

Згідно п. 7 Порядку прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів у разі прийняття об’єкта в експлуатацію в I або IV кварталі строки виконання окремих видів робіт з оздоблення фасадів та благоустрою території можуть бути перенесені, але тільки у зв’язку з несприятливими погодними умовами, що не дають змоги виконати роботи з оздоблення фасадів та благоустрою території до закінчення несприятливих погодних умов. У разі настання несприятливих погодних умов замовник будівництва робить відповідний запис у декларації або акті готовності об’єкта до експлуатації, зокрема

зазначає види робіт з оздоблення фасадів та благоустрою території, які переносяться до закінчення несприятливих погодних умов.

Залежно від визначеного класу наслідків об’єкта (ч. 6 ст. 32 ЗУ "Про регулювання містобудівної діяльності") підготовка пакету документів на завершення будівництва включає наступні етапи:

№	**незначні наслідки — СС1**	**середні наслідки — СС2; значні наслідки — СС3.**
1.	Закриття робіт актами виконаних робіт (визначення вартості фондів, які приймаються в експлуатацію)	
2.	Закриття журналів виконання робіт: – Загальний журнал робіт – Журнал авторського нагляду – Журнал вхідного контролю конструкцій, виробів, матеріалів та устаткування – Та спеціальних журналів робіт (за потреби): – Журнал виконання робіт з монтажу будівельних конструкцій – Журнал виконання робіт із замонолічування монтажних стиків і вузлів – Журнал виконання монтажних з’єднань на болтах з контрольованим натягом – Журнал виконання зварювальних робіт – Журнал виконання монтажних з’єднань на болтах з контрольованим натягом – Журнал виконання антикорозійних робіт – Журнал виконання робіт з антикорозійного захисту зварних з’єднань – Журнал виконання робіт із занурення (забивки) паль – Журнал виконання робіт з улаштування буроін’єкційних паль – Журнал виконання робіт з улаштування буронабивних паль – Журнал виконання робіт із віброзанурення паль – Журнал виконання робіт з улаштування шпунтової огорожі – Журнал виконання бетонних робіт – Журнал виконання арматурних робіт	
3.	Виконання технічної інвентаризації – п. 1 ч. 2 ст. 39-3 ЗУ "Про регулювання містобудівної діяльності" Створення у реєстрі будівельної діяльності – аб. 12 п. 6 ч. 1 ст. 22-2 ЗУ "Про регулювання містобудівної діяльності",	
4.	-	Виконання контрольного топографо - геодезичного знімання – аб. 2 ч. 2 ст. 39 ЗУ "Про регулювання містобудівної діяльності" Створення у реєстрі будівельної діяльності - аб. 25 пп. 1 п. 60 ПКМУ №681 від 23.06.2021 року
5.	-	Сертифікація енергетичної ефективності – ч. 1 і 3 ст. 7 ЗУ "Про енергетичну ефективність будівель *(за потреби)* Створення у реєстрі будівельної діяльності — пп. 1 п. 60 ПКМУ №681 від 23.06.2021 року
6.	-	Заповнення акта готовності об’єкта до експлуатації — ч. 2 ст. 39 ЗУ "Про регулювання містобудівної діяльності" Створення у реєстрі будівельної діяльності — пп. 1 п. 60 ПКМУ №681 від 23.06.2021 року Акт підписують усі учасники будівництва: ГІП, керівник проєктної організації (в тому числі ГІПи субпроєктувальників), керівник підрядної організації (в тому числі субпідрядники), замовник, технічний нагляд, представник страхової організації (за наявності), інженер-консультант (за наявності)

№	незначні наслідки — СС1	середні наслідки — СС2; значні наслідки — СС3.
7.	Подання декларації про готовність об’єкта до експлуатації – ч. 1 ст. 39 ЗУ "Про регулювання містобудівної діяльності", п. 3 ПКМУ №461 від 13.04.2011 року Або в паперовому вигляді через ЦНАП – пп. 2 п. 3-1 ПКМУ №461 від 13.04.2011 року, згідно додатку 3 Або через ДІЮ — пп. 1 п. 3-1 ПКМУ №461 від 13.04.2011 року Термін розгляду – 10 робочих днів Послуга безкоштовна	Подання через портал “Дія” заяви на видачу сертифіката – ч. 2 ст. 26-1 39 ЗУ "Про регулювання містобудівної діяльності", аб. 8 п. 3-1 ПКМУ №461 від 13.04.2011 року, п. 24 ПКМУ №461 від 13.04.2011 року Термін розгляду – 10 робочих днів Послуга платна – п. 3 ПКМУ №461 від 13.04.2011 року "Порядок внесення плати за видачу сертифіката, який видається у разі прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта, та її розмір"
10.		Виїзний огляд об’єкта будівництва на місцевості з фотофіксацією — п. 25 ПКМУ №461 від 13.04.2011 року (бажана дата огляду зазначається замовником під час подачі заяви на видачу сертифіката з 3-го по 7-ий день розгляду), огляд відбувається згідно чек-листа – додаток 8 до ПКМУ №461 від 13.04.2011 року
11.	Реєстрація декларації або повернення на доопрацювання з обґрунтуванням причин – п. 18 і 19 ПКМУ №461 від 13.04.2011 року	Видача сертифіката або відмова у видачі – аб. 6 ПКМУ №461 від 13.04.2011 року
12.	Усунення недоліків, що стали причиною повернення або відмови та повторне подання документів на розгляд	

Отже, прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об’єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об’єктів з незначними наслідками (СС1)**,** та об’єктів, будівництво яких здійснювалося на підставі будівельного паспорта, здійснюється шляхом реєстрації відповідним органом державного архітектурно-будівельного контролю на безоплатній основі поданої замовником декларації про готовність об’єкта до експлуатації протягом десяти робочих днів з дня реєстрації заяви.

Натомість прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об’єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об’єктів з середніми (СС2) та значними (СС3) наслідками, здійснюється на підставі акта готовності об’єкта до експлуатації шляхом видачі органами державного архітектурно-будівельного контролю сертифіката у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Акт готовності об’єкта до експлуатації підписується замовником, генеральним проєктувальником, генеральним підрядником або підрядником (у разі якщо будівельні роботи виконуються без залучення субпідрядників), субпідрядниками, страховиком (якщо об’єкт застрахований).

Експлуатація закінчених будівництвом об’єктів, не прийнятих (якщо таке прийняття передбачено законодавством) в експлуатацію, забороняється.

Зареєстрована декларація про готовність об’єкта до експлуатації або сертифікат є підставою для укладення договорів про постачання на прийнятий в експлуатацію об’єкт необхідних для його функціонування ресурсів — води, газу, тепла, електроенергії та оформлення права власності на такий об’єкт.

5. Підключення до комунікацій

Підключення об’єкта, прийнятого в експлуатацію, до інженерних мереж здійснюється відповідно до Закону України “Про регулювання містобудівної діяльності” протягом десяти днів з дня відповідного звернення замовника до осіб, які є власниками відповідних елементів інженерної інфраструктури або здійснюють їх експлуатацію.

Замовник відповідно до закону несе відповідальність за повноту та достовірність даних, зазначених у поданій ним декларації про готовність об’єкта до експлуатації, та за експлуатацію об’єкта без зареєстрованої декларації або сертифіката.

Слід зазначити, Єдина державна електронна системи у сфері будівництва (ЄДЕССБ) має оновлений функціонал публікації відомостей кошторисної документації щодо об'єктів, які будуються за державні чи публічні кошти.

Публікація таких кошторисів це ще один крок до повної прозорості у будівельній сфері. Відкритий доступ до таких даних забезпечує можливість громадськості та будь-яким зацікавленим особам здійснювати перевірки витрат публічних коштів на будівництво.

Доступними для ознайомлення є кошториси за проєктною документацією, що завантажена до системи з моменту оновлення функціоналу публічного порталу.

В оновленому функціоналі додано можливість завантажити файли з деталізованими даними, що дає змогу аналізувати вартість видів робіт, зокрема вартість матеріалів.

Ознайомитись з відомостями — можна у відповідному розділі за посиланням: https://e-construction.gov.ua/document/optype=249

Це оновлення також є важливим антикорупційним заходом у будівельній галузі, що робить її прозорою та відкритою для загалу.

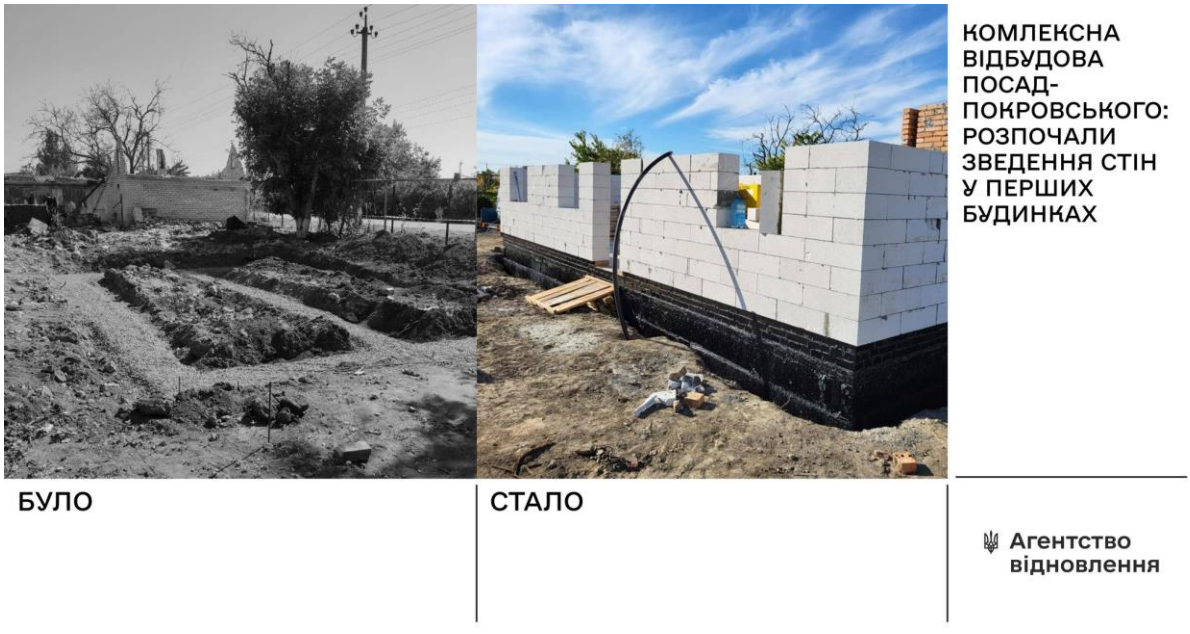

Джерело фото: FB-сторінка Агентства відновлення та розвитку інфраструктури України

6. Публічна підзвітність: Єдина цифрова інтегрована інформаційно-аналітична система управління процесом відбудови об’єктів нерухомого майна, будівництва та інфраструктури (екосистема DREAM)

Digital Restoration Ecosystem for Accountable Management (DREAM) — це державна цифрова екосистема, яка забезпечує єдиний цифровий конвеєр для всіх проєктів відновлення. Громади можуть створювати проєкти, презентувати їх міжнародним партнерам для залучення фінансових ресурсів та управління процесом будівництва. Екосистема впроваджує найвищі стандарти доброчесності, підзвітності, ефективності та прозорості у відновленні України, щоб побудувати довіру між урядом, громадянами, бізнесом і фінансовими установами.

Загальний дизайн екосистеми DREAM:
Цикл проєкту відбудови

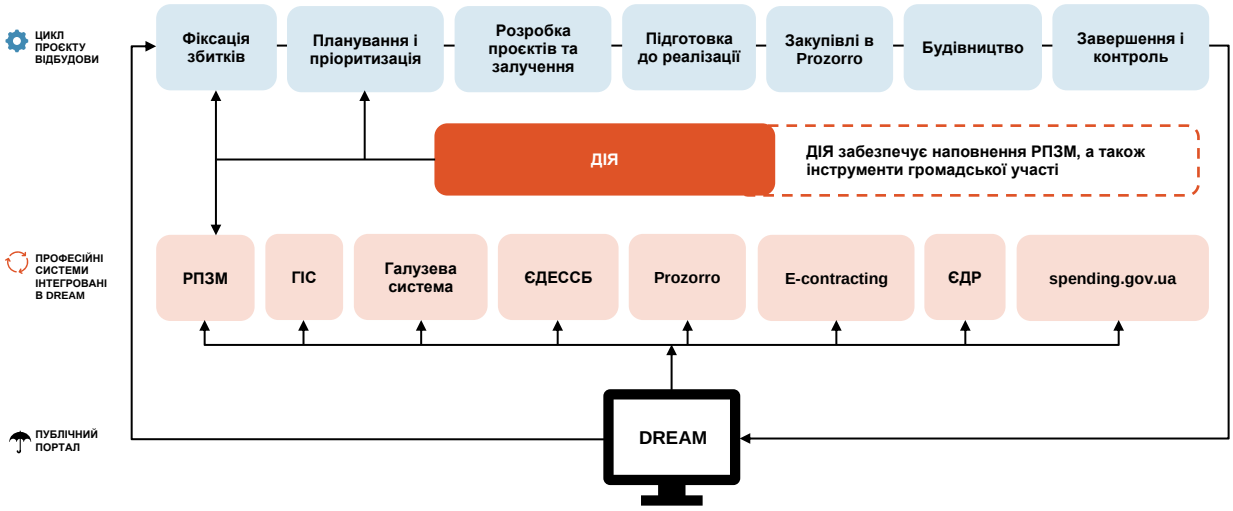

DREAM дозволяє будь-кому, будь-де контролювати проєкт, продуктивність та ефективність і використовувати цю інформацію для зменшення ризиків, створення точної звітності та підвищення якості проєктів у цілому. DREAM — це електронна екосистема управління відбудовою, яка створює цифровий шлях проєкту і створює консолідовану екосистему, яка поєднує 9 державних IT систем України:

- РПЗМ — реєстр пошкодженого та знищеного майна — реєстр обліку пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій майна з метою подальшого застосування механізмів для поновлення порушених майнових прав
- ГІС — єдина геоінформаційна система здійснення моніторингу та оцінювання розвитку регіонів і територіальних громад
- Галузева система — галузева система управління відновленням інфраструктури

- ЄДЕССБ — єдина державна електронна система у сфері будівництва-загальнонаціональна інформаційна система, що покликана впорядкувати процес будівництва

- Prozorro — онлайн-платформа, де державні та комунальні замовники оголошують тендери на закупівлю товарів, робіт і послуг, а представники бізнесу змагаються на торгах за можливість поставити це державі

- E-contracting — система електронного документообігу, з підписанням електронного документу за допомогою електронного підпису, засвідченою на офіційному сайті Центрального засвідчувального органу

- ЄДР — єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань — публічний реєстр юридичних осіб в Україні, виконує роль державного контролю та захисту прав юридичних осіб, громадських формувань та підприємців України, а також захисту прав третіх осіб у правовідносинах з ними

- Spending.gov.ua — це офіційний державний вебпортал з відкритими даними про використання розпорядниками та одержувачами публічних коштів державного та місцевих бюджетів. Вебпортал входить до складу платформи відкритих даних у сфері публічних фінансів Є-data.

Екосистема DREAM збирає, впорядковує та публікує відкриті дані на всіх етапах проєктів відбудови в режимі реального часу. Це дозволяє будь-кому, де завгодно контролювати результативність і ефективність реалізації проєктів та використовувати цю інформацію для зменшення ризиків, створення точної звітності та покращення якості проєктів у цілому. Таким чином, екосистема DREAM — це ключовий цифровий інструмент для управління відбудовою, який забезпечує залученість і довіру з боку всіх її учасників.

Екосистема DREAM допомагає запобігати порушенням та знизити корупційні ризики завдяки прозорості процедур, транзакційному контролю (контроль на кожному етапі реалізації проєкту), а також використанню відкритих даних. Так само як і у випадку з Prozorro, в екосистемі DREAM буде діяти принцип "усі бачать все".

Правове регулювання екосистеми DREAM

Правове регулювання функціонування екосистеми DREAM відображено в постанові Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2022 року № 1286 “Про реалізацію експериментального проєкту із створення, впровадження та забезпечення функціонування Єдиної цифрової інтегрованої інформаційно-аналітичної системи управління процесом відбудови об’єктів нерухомого майна, будівництва та інфраструктури”.

Крім того, використання системи передбачено:

1. Постановою КМУ від 10.02.2023 № 118 “Про затвердження Порядку використання коштів фонду ліквідації наслідків збройної агресії”;

2. Постановою КМУ від 18.07.2023 № 731 “Про затвердження порядків з питань відновлення та розвитку регіонів і територіальних громад”;

3. Постановою КМУ від 25.04.2023 № 382 “Про реалізацію експериментального проекту щодо відновлення населених пунктів, які постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації”.

При цьому створення системи є частиною Плану пріоритетних дій Уряду на 2023 рік, затвердженого розпорядженням КМУ від 14.03.2023 № 221-р.

Використання екосистеми DREAM на під час кожної **фази** Посібника з послідовності дій Служб відновлення та розвитку інфраструктури в областях України і ОМС у випадку відбудови об'єктів цивільної і соціальної інфраструктури та житлового фонду за рахунок коштів державного бюджету.

Маршрут проєкту

Екосистема DREAM забезпечує проходження кожного проєкту за чітко визначеним маршрутом — від фіксації збитків, планування, затвердження і до фінансування, проведення закупівель, будівництва і здачі в експлуатацію:

Після передачі акту комісійного обстеження держателю Державного реєстру майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією рф, протягом місяця з дати його створення можливо приступати до реєстрації плану потреби в екосистемі DREAM **(фаза I)**

Попередньо пройшовши реєстрацію в екосистемі DREAM, орган управління (ініціатор потреби відновлення чи розвитку) проводить фіксацію втрат та оцінку потреб. Для подальшої розробки планів відновлення та розвитку ініціатори потреб подають

інформацію про пошкоджені або зруйновані об’єкти до Реєстру пошкодженого та знищеного майна (РПЗМ). Введені дані стануть основою для ініціювання проєктів відновлення та розвитку.

У розділі "План потреб" системи DREAM розміщується інформація про потреби у відновленні та/або відбудові на національному, регіональному та місцевому рівнях, що вносяться користувачами.

Результатом **І фази** є затверджена проєктна документація, що визначає вартість проєкту будівництва. Екосистема DREAM надає ряд інструментів для комплексного планування реконструкції з використанням об’єктивних і геопросторових даних, а також визначення пріоритетності проєктів за економічними, демографічними та іншими показниками.

Створення проєкту в системі складається з наступних етапів:

1) Ініціація проєкту:

   - Предмет проєкту. На цьому підетапі необхідно вибрати потребу (об’єкт), що є предметом проєкту;

   - Опис проєкту.

2) Дефініція проєкту:

   - Задіяні організації. При заповненні цього підетапу необхідно зазначити організації, які будуть залучені до реалізації проєкту;

   - Показники проєкту. Необхідно зазначити соціально-економічний контекст проєкту: за наявності внести базові показники (дійсні на сьогодні або в минулому) та показники, які є цільовими після реалізації проєкту;

   - План реалізації. На цьому підетапі потрібно визначити ключові етапи проєкту — шлях проєкту від ініціації проєкту до завершення та експлуатації. На даному підетапі визначаються частини плану реалізації проєкту і їх планова тривалість у днях;

   - Стратегічний рівень. Передбачає необхідність визначення відповідності проєкту пріоритетам розвитку держави, регіону, громади, підприємства, установи, організації, визначеним стратегічними та актуальними програмними документами, затвердженими в установленому порядку;

   - Документи. На цьому підетапі передбачено можливість завантажити пов’язані чи супроводжувальні документи щодо проєкту, які можуть допомогти інвестору прийняти позитивне рішення про фінансову підтримку, наприклад, техніко-економічне обґрунтування, дослідження, аналітична записка, опитування громади тощо. Після завантаження документу з’явиться можливість визначити його тип, додати супровідний опис та

визначити рівень доступу до нього, для цього навпроти кожного документу необхідно натиснути іконку редагування;

- Фото / медіа галерея. У користувача є можливість додати зображення, які описують проєкт, наприклад, фотографії старого об’єкту, якщо реалізація нового об’єкту планується в зв’язку з відбудовою або реконструкцією старого, зображення запланованого нового об’єкту тощо. Після завантаження зображення з’явиться можливість визначити додати супровідний опис, вибрати альбом для його зберігання та визначити рівень доступу, для цього навпроти кожного зображення необхідно натиснути на іконку редагування.

3) Технічне рішення:

- Загальний опис рішення. На цьому підетапі необхідно додати короткий опис запропонованого рішення та детальний опис, в якому, наприклад, можна додати інформацію про обґрунтування рішення, зокрема, ключові переваги та можливості технічного рішення, ключові ризики та недоліки, які має технічне рішення, характеристики, які позитивно впливають на ваше технічне рішення тощо. Задля створення можливості для потенційного інвестора краще зрозуміти запропоноване технічне рішення, користувачу доступний перелік питань з доступними варіантами відповідей, які пропонуються для заповнення;

- Об’єкти інвестицій. На цьому підетапі користувачу потрібно додати всі складові проєкту, котрі потребують фінансування, наприклад, будівлі, товари, послуги тощо.

- Структура бюджету рішення. Структура бюджету рішення складається зі статей витрат проєкту. Стаття витрат — це сукупність витрат, об'єднаних за ознакою їх однорідності. Загальний бюджет проєкту визначається як сума всіх складових (статей) в гривнях без урахування ПДВ;

- Джерела фінансування. На цьому підетапі необхідно внести інформацію про наявні підтверджені джерела фінансування проєкту та його обсяги. DREAM надає ініціаторам шаблони типових проєктів, структуровані поля для заповнення та інші засоби автоматизації, які допомагають підвищити якість і швидкість підготовки та затвердження проєктів. Міжнародні фінансові організації можуть переглянути детальні описи в картках проєктів і оцінити якість їх підготовки.

Екосистема DREAM допоможе краще опрацювати і структурувати проєкт для проходження **фази 2** — пошук фінансування. Публічний портал DREAM представляє проєкти, заведені в систему, потенційним донорам, фінансовим організаціям і зацікавленим інвесторам. Банк проєктів містить дані про всі розпочаті проєкти. Зручні фільтри дозволяють донорам легко знаходити проєкти за пріоритетними напрямками/ характеристиками фінансування, а також

оцінювати їх привабливість і приймати рішення про фінансування на основі даних взятих з екосистеми DREAM.

4) Контрактування: завдяки модулю Prozorro DREAM забезпечує максимально ефективне визначення потреб у закупівлях та уникає неефективного використання коштів. У той же час широкий спектр конкурентних процедур забезпечує отримання найкращих пропозицій за ціною/якістю. Під час проходження фази 3, а саме закупівля робіт та послуг фактично проведені закупівлі робіт та послуг для реалізації проєкту додаються на етап “Контрактування” екосистеми DREAM.

5) Аудит та контроль реалізації проєкту: на цьому етапі перевіряються звіти, фінансування та робота, і підтверджується, що проєкти були реалізовані ефективно та добросовісно.

Також над цифровізацією та автоматизацією процесів у будівництві займається Державна інспекція архітектури і містобудування України (ДІАМ). ДІАМ створено у грудні 2020 року в рамках комплексної реформи містобудування з метою реалізації політики державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду. Ключовим принципом діяльності ДІАМ є нульова толерантність до корупції.

За останні півроку ДІАМ спільно з партнерами напрацювали низку важливих нововведень, які зменшують вплив людського фактору та пришвидшують процес опрацювання документів:

- Автоматичний розподіл інспекторів для проведення огляду об’єктів будівництва. Відтепер інпектор призначається системою ЄДЕССБ автоматично у випадковому порядку;
- Автоматична реєстрація повідомлення про початок виконання будівельних робіт. Після проходження автоматичних перевірок об’єкту будівництва, ЄДЕССБ автоматично реєструє документ (за наявності в електронних системах усіх необхідних даних), що дає право на виконання будівельних робіт на об’єктах класу наслідків СС1;
- Автоматичні перевірки дозволу на виконання будівельних робіт на етапі подачі документів. Мінімізується кількість відмов завдяки автоматичним підказкам, які система надає замовнику у процесі подачі документів. У разі невідповідності документів, система блокує можливість подати заявку і відтак дає розуміння замовнику, які недоліки необхідно усунути;
- Стандартизовані відмови. У випадку відмови, підстава обирається із затвердженого узагальненого та узгодженого з законодавством списку. Це запобігає необґрунтованим та надуманим причинам для відмов, що створювали корупційні ризики;
- Автоматичне заповнення відомостей. Спрощено та автоматизовано процедуру прийому документів у замовників будівництва адміністраторами ЦНАП шляхом автозаповнення даних, що скорочує час на опрацювання документів

7. Успішні кейси IV фази

1) Капітальний ремонт шатрового даху Княжицької загальноосвітньої школи I-III ступенів Броварського району Київської області по вул. Шкільній, 8 Броварського району Київської області (у зв'язку з негайною ліквідацією наслідків надзвичайної ситуації)

Дозвіл: https://e-construction.gov.ua/document_detail/doc_id=2866989001611412881/optype=100

Тендер на будівельні роботи: https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2022-01-25-002574-a

Сертифікат про прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів: https://e-construction.gov.ua/document_detail/doc_id=3024792726286632382/optype=100

Кошторисна вартість - 8 650 494,58 грн

Джерело фото: https://kyiv.comments.ua/ua/news/society/developments/10892-pid-brovarami-remontuyut-shkolu-de-vitrom-zirvalo-dah-foto.html

2) Капітальний ремонт житлового будинку по вул. Сталеварів,16 з відновленням несучих конструкцій після потрапляння боєприпасів у м. Запоріжжя (об'єкт ще не прийнятий в експлуатацію)

Дозвіл: https://e-construction.gov.ua/document_detail/doc_id=3121227469177226601/optype=100

Тендер на проєктні роботи: https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2022-12-12-016508-a

Вартість проєктування: 3 000 000 грн

Проєкт на порталі ЄДЕССБ: https://e-construction.gov.ua/document_detail/doc_id=310602889197886050 9/optype=4

Тендер на будівельні роботи: https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2023-05-23-002384-a

Кошторисна вартість робіт: 64 471 674 грн.

Тендер на роботи з технічного нагляду: (на виконання вимог п. 2 Порядку здійснення технічного нагляду під час будівництва об'єкта архітектури, затвердженого ПКМУ №903 від 11.07.2007 року): https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2023-06-07-005508-a

Джерело фото: https://www.rada.zp.ua/news/zavershyut-bydivnictvo-zryinovanoi-chastini-ta-gotyutsia-do-vidnovlennia-dahy-y-zaporijji-prodovjyut-vidnovluvati-zryinovanii-bydinok-foto-novini-zaporijjia

8. Ризики IV фази

1. Відсутність належного контролю з боку замовника за виконанням підрядником умов укладеного договору, у тому числі за неухильним дотриманням встановлених вимог; незабезпечення належного технічного та авторського нагляду.
2. Невиконання строків через недоліки оперативного планування, управління організації виконання робіт, суттєве збільшення вартості та строку виконання робіт внаслідок неякісної проєктної документації.
3. Неналежне фінансування або його відсутність.

4. Набрання чинності новими ДБН у процесі проектування – аб. 2 пп 15-5 Наказу Мінрегіонбуду від 16.05.2011 №45

5. Технічні труднощі із завантаженням документів у ЄДЕССБ.

6. Виконання будівельних робіт із відхиленням від проєкту більше, ніж на 10% (нормативу по відхиленнях немає, є загальноприйнятий органами ДАБК допустимий відсоток відхилення, його дотримуються не всі).

7. Повторна експертиза проєктної документації.

8. Критичні помилки в ЄДЕССБ внаслідок оновлення, які не враховують таймінг документів (тобто, проєкт може бути підписано раніше, ніж розробники додадуть перевірку в систему, якщо в проєкті допущено таку помилку, то його потрібно буде перепідписати проєктанту, експертизі (за наявності), замовнику та внести зміни у дозвіл).

9. Відмова або неможливість взяти участь у прийнятті в експлуатацію об’єкта одного чи кількох ключових учасників будівництва.

9. Нормативна база, корисні посилання IV фази

- Закон України "Про регулювання містобудівної діяльності" - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text

- Закон України "Про енергетичну ефективність будівель" - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722-2022-%D0%BF#Text

- Постанова Кабінету Міністрів України №461 від 13.04.2011 року "Порядок прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів" - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/461-2011-%D0%BF#Text

- Постанова Кабінету Міністрів України № 1286 від 15 листопада 2022 року “Про реалізацію експериментального проєкту із створення, впровадження та забезпечення функціонування Єдиної цифрової інтегрованої інформаційно-аналітичної системи управління процесом відбудови об’єктів нерухомого майна, будівництва та інфраструктури” - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1286-2022-%D0%BF#Text

- Постанова Кабінету Міністрів України № 681 від 23 червня 2021 р. “Порядок ведення Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва” - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/681-2021-%D0%BF#n40

- Постанова Кабінету Міністрів України від 24 червня 2022 р. № 722 “Деякі питання здійснення дозвільних та реєстраційних процедур у будівництві в умовах воєнного стану” - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722-2022-%D0%BF#Text

- Постанова Кабінету Міністрів України № 731 від 18.07.2023 “Про затвердження порядків з питань відновлення та розвитку регіонів і територіальних громад” - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/731-2023-%D0%BF#Text

- Постанова Кабінету Міністрів України № 118 від 10.02.2023 “Про затвердження Порядку використання коштів фонду ліквідації наслідків збройної агресії” - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/118-2023-%D0%BF#Text

- Постанова Кабінету Міністрів України № 382 від 25.04.2023 “Про реалізацію експериментального проекту щодо відновлення населених пунктів, які постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації” - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/382-2023-%D0%BF#Text

- Постанова Кабінету Міністрів України № 668 від 1.08 2005 р. “Про затвердження Загальних умов укладення та виконання договорів підряду в капітальному будівництві” - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/668-2005-%D0%BF#Text

- Розпорядження Кабінету Міністрів України № 221-р від 14 березня 2023 р. “Про затвердження плану пріоритетних дій Уряду на 2023 рік” - https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-planu-priorytetnykh-dii-uriadu-na-2023-rik-221r-140323
- ДБН А.3.1-5:2016 Державні будівельні норми України "Організація будівельного виробництва" - https://e-construction.gov.ua/laws_detail/3113373519350597353?doc_type=2

Висновки

Підсумуємо, що відбудова зруйнованих об'єктів цивільної і соціальної інфраструктури та житлової нерухомості українських територій є важливим завданням, перед яким стоїть країна під час багаторічного конфлікту та окупації. Це завдання вимагає системного підходу, координації, інвестицій, залучення кваліфікованих фахівців, і найголовніше, підзвітності і прозорості всіх етапів — і перед численними іноземними донорами (їх Урядами і платниками податків), і перед народом України, і мешканцями зруйнованих територій і об'єктів.

Створення Державного агентства відновлення та розвитку інфраструктури України, Фонду ліквідації наслідків збройної агресії, єдиної системи управління відбудовою DREAM та інших структур і організацій, які задіяні у відбудові, а також запровадження експериментального проєкту з комплексної відбудови окремих населених пунктів, які найбільше постраждали внаслідок збройної агресії рф, вказують на потужний і системний початок боротьби з наслідками військової агресії. Експериментальний проєкт відновлення населених пунктів, керований засобами "Build back better," стане прикладом для інших регіонів України, які також зазнали руйнувань від агресії.

Цей документ структуровано згідно з визначеними чотирма фазами відбудови об'єктів цивільної і соціальної інфраструктури. Кожна фаза має свою послідовність дій, посилання на нормативні акти, ризики які потрібно врахувати для успішної відбудови. Посібник також надає приклади кращих практик і кейсів для навчання. Ми сподіваємося, що завдяки зусиллям усіх зацікавлених сторін, в тому числі Служб відновлення та розвитку інфраструктури в областях України і органів місцевого самоврядування, ця зібрана інформація допоможе поширити існуючі напрацювання і покращити якість відбудови України.

Цей Посібник став можливим завдяки підтримці американського народу через Агентство Сполучених Штатів з міжнародного розвитку (USAID).

Зміст цього Посібнику є виключною відповідальністю Державного агентства відновлення та розвитку інфраструктури і KSE Institute і необов’язково відображає погляди USAID чи Уряду Сполучених Штатів.